

T.C
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
PROTOHİSTORYA VE ÖNASYA ARKEOLOJİSİ ANABİLİM
DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

BURDUR VE ÇEVRESİ'NDE NEOLİTİK VE
ERKEN KALKOLİTİK ÇAĞ'A AİT FİGÜRİN VE
İDOLLER ÜZERİNE BİR ÇALIŞMA

Elmas KURU
2501191983

Tez Danışmanı
PROF. DR. Gülsün UMURTAK
İSTANBUL- 2024

ÖZ

**BURDUR VE ÇEVRESİ'NDE NEOLİTİK VE ERKEN
KALKOLİTİK ÇAĞ'A AİT FİĞÜRİN VE İDOLLER ÜZERİNE
BİR ÇALIŞMA**

ELMAS KURU

Burdur ve Çevresi'nde 1950'li yılların ikinci yarısında başlayan kazılarda Hacılar, Kuruçay, Höyücek ve Bademağacı yerleşmelerinde kazılar yapılmış ve bu çalışmalar sırasında Neolitik ve Erken Kalkolitik Çağ tabakalarında anlamlı sayıda figürin ve idoller ele geçmiştir.

Tez kapsamında bu yerleşmelerde ortaya çıkan tüm Neolitik ve Erken Kalkolitik Çağ figürin ve idolleri tek tek incelenerek tipolojik bir sınıflandırma yapılmıştır. Yapılan sınıflandırmada söz konusu figürin ve idoller, kendi aralarında karşılaştırılarak değerlendirmeye alınmıştır.

Bu çalışmada ayrıca, Burdur ve Çevresi'nde yapılan kazılarda ele geçen söz konusu malzemenin verdiği bilgilere dayanılarak komşu ve çağdaş merkezlerin benzer örnekleri de değerlendirmeye alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Burdur ve Çevresi, Neolitik Çağ, Erken Kalkolitik Çağ, Figürin, İdol.

ABSTRACT
A STUDY ON FIGURINES AND IDOLS FROM THE
NEOLITHIC AND EARLY CHALCOLITHIC PERIODS IN
BURDUR AND ITS SURROUNDING REGION

ELMAS KURU

During the excavations that started in the second half of the 1950s in Burdur and its environs, Hacılar, Kuruçay Höyücek and Bademağacı settlements were excavated and a significant number of figurines and idols were recovered from the Neolithic and Early Chalcolithic Period levels.

Within the scope of this thesis, all the Neolithic and Early Chalcolithic figurines and idols found in these settlements were analyzed one by one and a typological classification was made. In this classification, the figurines and idols were compared and evaluated.

In this study, similar examples from neighboring and contemporary centers were also evaluated based on the information provided by the excavations in Burdur and its surroundings.

Keywords: Burdur and Its Surroundings, Neolithic Period, Early Chalcolithic Period, Figurine, Idol

ÖNSÖZ

“Burdur ve Çevresi’nde Neolitik ve Erken Kalkolitik Çağ’a Ait Figürin ve İdoller Üzerine Bir Çalışma” başlıklı tezimin çalışmaları sırasında bana yol gösteren ve rehberlik eden, bilimsel gelişimimde lisans hayatımdan bugüne kadar pek çok katkısı olan değerli danışman hocam Prof. Dr. Gülsün Umurtak’a çok teşekkür ederim. Lisans ve yüksek lisans eğitimim sırasında kendilerinden aldığım dersler ve öğrendiğim her şey için Prof. Dr. Şevket Dönmez ve Doç. Dr. Aslıhan Yurtsever Beyazıt hocalarıma da teşekkür ederim.

Her zaman bana desteğini gösteren, akademik hayatımda bana çok katkısı olan, birlikte çalışmaktan büyük mutluluk ve gurur duyduğum sevgili hocam Doç. Dr. Gonca Dardeniz Arıkan’a, beni her zaman cesaretlendiren ve destek olan kıymetli hocam Prof. Dr. Bülent Arıkan’a çok teşekkür ederim. Ayrıca bu süreçte yanımda olduklarını hep hissettiren ve bana destek olan değerli arkadaşlarım Onur Kaya, Timur Güzey, Merve Beşel Demir, Esmâ Canlar ve Zeynep Tok’a her şey için minnettar olduğumu belirtmek ister ve teşekkür ederim.

Lisans ve Yüksek Lisans eğitimim boyunca benden hem maddi hem manevi desteklerini esirgemeyen, bana olan inançları hiç tükenmeyen biricik aileme çok teşekkür ederim.

Elmas Kuru

İstanbul, 2024

İÇİNDEKİLER

ÖZ	ii
ABSTRACT	iii
ÖNSÖZ	iv
KISALTMALAR LİSESİ	viii
TABLolar LİSTESİ	ix
KATALOG LİSTESİ.....	x
HARİTA LİSTESİ.....	xvi
RESİM LİSTESİ.....	xvii
GİRİŞ	1

Tezin Amacı ve Kapsamı.....	1
İzlenen Yöntem ve Karşılaşılan Zorluklar.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

FİGÜRİN VE İDOL TANIMLARI

1.1. Figürin	3
1.2. İdol	3

İKİNCİ BÖLÜM

NEOLİTİK VE KALKOLİTİK ÇAĞLAR

2.1. Neolitik Çağ	9
2.2. Kalkolitik Çağ	15

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BURDUR VE ÇEVRESİ

3.1. Hacılar.....	20
3.2. Kuruçay	22
3.3. Höyücek.....	24
3.4. Bademağacı.....	27
3.5. Yalvaç Müzesi Eserleri	30

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BURDUR VE ÇEVRESİ'NDE ELE GEÇEN FİGÜRİN VE

İDOLLERİN TİPOLOJİK İNCELENMESİ

4.1. Ayakta Durur Şekilde Betimlenen Figürin ve İdoller	31
4.2. Oturur Pozisyonda Betimlenen Figürin ve İdoller	34
4.3. Figürin Başları	39
4.4. Çuval Vücutlu /Sokma Başlı İdoller/Höyücek, Hacılar, Bademağacı	40
4.5. Ayak Modelleri.....	42

BEŞİNCİ BÖLÜM

DEĞERLENDİRME

- **Komşu Bölgelerde Ele Geçen Malzeme ile Karşılaştırmalar**
 - **Orta Anadolu**
 - **Batı Anadolu**
 - **Marmara ve Trakya Bölgesi**
- **Elde Edilen Verilerin Değerlendirilmesi**
- **Sonuç.....56**
- KAYNAKÇA.....59**
- KATALOG 67**

KISALTMALAR LİSTESİ

Cm: Santimetre

EK: Erken Kalkolitik

EN: Erken Neolitik

GK: Geç Kalkolitik

GN: Geç Neolitik

Kat: Katalog

Km: Kilometre

M: Metre

MÖ: Milattan Önce

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1: Refik Duru'nun Hacılar kronolojisi için yeniden oluşturduğu tabakalaşma durumunu gösteren tablo.

Tablo 2: Kuruçay Höyük'ün tabakalaşma durumunu gösteren tablo.

Tablo 3: Kuruçay'ın tabakalaşma durumunu ve C 14 analiz sonuçlarını içeren tablo.

Tablo 4: Höyücek'in tabakalaşma durumunu gösteren tablo.

Tablo 5: Höyücek'te yapılan C 14 analiz sonuçlarını gösteren tablo.

Tablo 6: Bademağacı'nın kronolojik olarak tabakalaşmasını içeren tablo.

Tablo 7: Bademağacı'nda yapılan C 14 analiz sonuçlarını gösteren tablo.

Tablo 8: Burdur ve Çevresi'nde yer alan ayakta betimlenmiş figürin ve idolleri içeren tablo

Tablo 9: Hacılar VI. Tabaka-Ayakta betimlenmiş figürinler ve betimlenme şekillerine göre ayırımı.

Tablo 10: Höyücek KAD- Ayakta betimlenen edilen idoller.

Tablo 11: Oturur pozisyonda betimlenen figürinler.

Tablo 12: Betimlenme şekillerine göre gruplandırılmış oturur pozisyonundaki figürinler.

Tablo 13: Höyücek KAD- Oturur şekilde betimlenen figürinler.ve idoller.

Tablo 14: Burdur ve Çevresi yerleşmelerinde görülen figürin başlarını gösteren tablo.

Tablo 15: Höyücek, Hacılar ve Bademağacı'nda bulunan çuval biçimli sokma başlı idollerin tipolojik örnekleri

Tablo 16: Höyücek, 2.Kutsal Alan (2.KA) tabakasında bulunan kemik, idol başları.

Tablo 17: Kuruçay, Höyücek ve Bademağacı yerleşmelerinde görülen ayak modelleri.

KATALOG LİSTESİ

1:	Hacılar	Figürin
2:	Hacılar	Figürin
3:	Hacılar	Figürin
4:	Hacılar	Figürin
5:	Hacılar	Figürin üst parçası
6:	Hacılar	Figürin
7:	Hacılar	Figürin
8:	Hacılar	Figürin
9:	Hacılar	Figürin
10:	Hacılar	Figürin
11:	Hacılar	Figürin
12:	Hacılar	Figürin
13:	Hacılar	Figürin
14:	Hacılar	Figürin
15:	Hacılar	Figürin
16:	Hacılar	Figürin
17:	Hacılar	Figürin
18:	Hacılar	Figürin
19:	Hacılar	Figürin
20:	Hacılar	Figürin parçası
21:	Hacılar	Figürin parçası
22:	Hacılar	Figürin
23:	Hacılar	Figürin
24:	Hacılar	Figürin
25:	Hacılar	Figürin
26:	Hacılar	Figürin
27:	Hacılar	İdol
28:	Hacılar	İdol
29:	Hacılar	İdol

30:	Hacılar	İdol
31:	Hacılar	İdol
32:	Hacılar	İdol
33:	Hacılar	İnsan betimi
34:	Hacılar	İnsan betimi
35:	Hacılar	İnsan betimi
36:	Hacılar	İnsan betimi
37:	Hacılar	İnsan betimi
38:	Hacılar	İnsan betimi
39:	Hacılar	İnsan betimi
40:	Kocabaş Müzesi	Figürin başı
41:	Kocabaş Müzesi	Figürin başı
42:	Kocabaş Müzesi	Figürin başı
43:	Kuruçay Höyük	Figürin
44:	Kuruçay Höyük	Figürin
45:	Kuruçay Höyük	Figürin
46:	Kuruçay Höyük	Figürin
47:	Kuruçay Höyük	Figürin parçaları
48:	Kuruçay Höyük	Figürin
49:	Kuruçay Höyük	Figürin
50:	Kuruçay Höyük	Figürin
51:	Kuruçay Höyük	Figürin
52:	Kuruçay Höyük	Figürin
53:	Kuruçay Höyük	Figürin
54:	Kuruçay Höyük	Figürin
55:	Kuruçay Höyük	Figürin
56:	Kuruçay Höyük	Figürin
57:	Kuruçay Höyük	Figürin başı
58:	Kuruçay Höyük	Figürin başı
59:	Kuruçay Höyük	Figürin başı
60:	Kuruçay Höyük	Figürin başı
61:	Kuruçay Höyük	Figürin başı

62:	Kuruçay Höyük	Figürin başı
63:	Kuruçay Höyük	Figürin başı
64:	Kuruçay Höyük	Figürin başı
65:	Kuruçay Höyük	Figürin başı
66:	Höyücek	Figürin
67:	Höyücek	Figürin
68:	Höyücek	Figürin
69:	Höyücek	Figürin
70:	Höyücek	Figürin
71:	Höyücek	Figürin
72:	Höyücek.	Figürin
73:	Höyücek.	Figürin
74:	Höyücek	İdol
75:	Höyücek	İdol
76:	Höyücek	İdol
77:	Höyücek.	İdol
78:	Höyücek	İdol
79:	Höyücek	İdol
80:	Höyücek	İdol
81:	Höyücek	İdol
82:	Höyücek	İdol
83:	Höyücek	İdol
84:	Höyücek	İdol
85:	Höyücek	İdol
86:	Höyücek.	İdol
87:	Höyücek	İdol
88:	Höyücek.	İdol
89:	Höyücek.	İdol
90:	Höyücek	İdol
91:	Höyücek.	İdol
92:	Höyücek	İdol
93:	Höyücek	İdol

94:	Höyücek	Figürin
95:	Höyücek	Figürin
96:	Höyücek	Figürin
97:	Höyücek	Figürin
98:	Höyücek	İdol
99:	Höyücek	İdol
100:	Höyücek.	İdol
101:	Höyücek.	İdol
102:	Höyücek	İdol
103:	Höyücek	İdol
104:	Höyücek	İdol
105:	Höyücek	İdol
106:	Höyücek	İdol
107:	Höyücek	İdol
108:	Höyücek.	Figürin
109:	Höyücek	Figürin
110:	Höyücek.	Figürin
111:	Höyücek.	Figürin
112:	Höyücek	Figürin
113:	Höyücek	Figürin
114:	Höyücek	Figürin
115:	Höyücek	Figürin
116:	Höyücek	İdol
117:	Höyücek	Figürin
118:	Höyücek	Figürin
119:	Höyücek	Figürin başı
120:	Höyücek	Figürin başı
121:	Höyücek.	Figürin başı
122:	Höyücek	Figürin başı
123:	Höyücek	Figürin
124:	Höyücek	Figürin
125:	Höyücek	Figürin

126:	Höyücek	İdol
127:	Höyücek.	İdol
128:	Höyücek	İdol
129:	Höyücek	İdol
130:	Höyücek	İdol
131:	Höyücek	İdol
132:	Höyücek	İdol
133:	Höyücek	İdol
134:	Höyücek	Figürin
135:	Höyücek	Figürin başı
136:	Höyücek	Figürin başı
137:	Höyücek	Figürin başı
138:	Höyücek	Figürin başı
139:	Höyücek	Figürin başı
140:	Höyücek	Figürin
141:	Höyücek	İdol başı
142:	Höyücek	İdol başı
143:	Höyücek	İdol başı
144:	Höyücek	İdol başı
145:	Höyücek	Minyatür ayak modeli
146:	Höyücek	Minyatür ayak modeli
147:	Höyücek	Minyatür ayak modeli
148:	Höyücek	Minyatür ayak modeli
149:	Bademağacı	Figürin
150:	Bademağacı	Figürin
151:	Bademağacı	Figürin
152:	Bademağacı	Figürin
153:	Bademağacı	Figürin
154:	Bademağacı	Figürin
155:	Bademağacı	Figürin
156:	Bademağacı	Figürin
157:	Bademağacı	Figürin

- 158: Bademağacı Figürin
159: Bademağacı Figürin
160: Bademağacı Figürin
161: Bademağacı. İnsan Figürini
162: Bademağacı. İnsan Figürini
163: Bademağacı Figürin başı
164: Bademağacı Figürin başı
165: Bademağacı İdol
166: Bademağacı İdol
167: Bademağacı İdol
168: Bademağacı İdol
169: Bademağacı İdol
170: Bademağacı İnsan figürü
171: Bademağacı İdol başı
172: Bademağacı. İnsan betimi
173: Bademağacı. Ayak modeli
174: Bademağacı. Ayak modelleri
175: Bademağacı İnsan betimi
176: Yalvaç Müzesi Sokmabaşlı figürin
177: Yalvaç Müzesi Boyalı figürin

HARİTA LİSTESİ

Harita: Tezde adı geçen yerleşmeler.

RESİM LİSTESİ

Resim 1: Bademağacı EN I’de açığa çıkmış ayak biçimli eser.

Resim 2: Höyücek Tapınak Dönemi’nde açığa çıkmış ayak biçimli ayrışık kap örneği.

GİRİŞ

Burdur ve Çevresi'nde, ilk bilimsel kazı çalışmaları 1957-1960 yılları arasında Burdur yakınlarındaki Hacılar yerleşmesinde James Mellaart tarafından gerçekleştirilmiştir. Çalışmalar sonucunda o dönemin bilim dünyasında o zamana kadar konuşulmayan, Anadolu'da Neolitik ve Kalkolitik Çağlar'ın varlığı ve yansımaları gün yüzüne çıkmıştır. 1960 yılından uzun bir süre sonra söz konusu bölgede 1976 yılında Refik Duru araştırmalar yapmaya başlamıştır. 1978'de başlanan Burdur ve Çevresi Tarihöncesi Araştırmaları Projesi kapsamında Refik Duru, sırasıyla Kuruçay Höyük kazısı, Hacılar nekropolünü araştırma çalışmaları, Höyücek ve Bademağacı kazılarını gerçekleştirmiştir. Bu bilimsel çalışmalarda 1984'den itibaren Gülsün Umurtak da yer almıştır (Umurtak, 2024:74).

Tezin Amacı ve Kapsamı

“Burdur ve Çevresi'nde Neolitik ve Erken Kalkolitik Çağ'a Ait Figürin ve İdoller Üzerine Bir Çalışma” başlıklı tezin konusunu Burdur ve Çevresi'nde yer alan Hacılar, Kuruçay, Höyücek ve Bademağacı yerleşmelerinde yapılan sistemli arkeolojik çalışmalar sırasında Neolitik ve Erken Kalkolitik Çağ tabakalarında açığa çıkartılmış figürin ve idoller oluşturmaktadır. Tezin amacı çalışmanın odaklandığı bölgede söz konusu çağlara ait tabakalarda ele geçen çok zengin figürin ve idol buluntularının incelenmesi hem yerleşme içinde hem de yerleşmeler arasında yapılacak tipolojik karşılaştırmalarla değerlendirilmesidir.

İzlenen Yöntem ve Karşılaşılan Zorluklar

Tezin yazım aşamasında, yerleşmelerin incelenmesinde bölgemizde yapılan kazı çalışmalarının kronolojik olarak eskiden yeniye olacak şekilde sıralaması yapılmıştır. Burdur ve Çevresi'nde ele geçen Neolitik ve Erken Kalkolitik Çağlar'a ait tüm figürin ve idoller yerleşmelere göre ele alınmış ve bir katalog oluşturulmuştur. Bu katalog içerisinde incelenen eserin bulunduğu merkez, cinsi, dönemi, durumu, ölçüleri, tanımı ve bilgilerin kullanıldığı yayın gibi başlıklar altında özelliklere yer verilmiştir (örnek Kat 1). Her eserin fotoğraf ve çizimlerinin katalogda yer alması sağlanmıştır. Bazı örneklerde eserin sadece çizim ya da fotoğrafı kullanılmak

durumunda kalınmıştır. Bunun nedeni yayınlanan eserler ve verilen bilgilerle yetinmek durumunda kalmamızdan kaynaklanmıştır. Tezi hazırlarken karşılaştığım sorun, bazı kaynaklarda figürin ve idollerin ölçülerine genellikle detaylı yer verilmemesi olmuştur. Tez için malzeme toplanırken kitap ve makalelerden yararlanılmıştır. Bu kaynaklara dijital ortamda, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Kütüphanesi, Alman Arkeoloji Enstitüsü Kütüphanesi ve Hollanda Arkeoloji Enstitüsü Kütüphanesi'nden ulaşılmıştır. Tezde incelenen ve adı geçen tüm yerleşmelerin yer aldığı bir harita ise ArcGIS programı kullanılarak oluşturulmuştur.

Tezin Birinci Bölümü'nde çalışmanın ana konusu olan figürin ve idol tanımlarına yer verilmiştir. Bu tanımlarla birlikte bazı bilim insanlarının yaklaşımlarına değinilmiştir. Tezin İkinci Bölümü'nde Neolitik ve Erken Kalkolitik Çağlar hakkında genel bilgiler yer almaktadır.

Üçüncü Bölüm'de Burdur ve Çevresi'nde kazı yapılmış merkezler, Hacılar, Kuruçay, Höyücek ve Bademağacı yerleşmeleri tanıtılmıştır. Burada yerleşmelerin detaylı olarak coğrafi konumu, tabakalaşma durumu, kazı tarihçesi ve bu yerleşmelerde açığa çıkarılan figürin ve idoller hakkında bilgilere yer verilmiştir.

Dördüncü Bölüm'de figürin ve idoller biçimlerine göre sınıflandırılmıştır. Hacılar, Kuruçay, Höyücek ve Bademağacı yerleşmelerinden ele geçen eserler tablolar halinde tiplerine göre ayrılmıştır ve tipolojik tabloları yapılmıştır.

Beşinci Bölüm Değerlendirme ve Sonuç'a ayrılmıştır. Komşu bölgelerde yer alan Neolitik ve Erken Kalkolitik Çağ yerleşmelerinde ele geçen çağdaş malzeme ele alınmış ve başlıca örneklerle karşılaştırmalar sağlanmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

FIGÜRİN VE İDOL

Bu bölümde figürin ve idol tanımı yapılarak, bu konuda bazı bilim insanlarının yaklaşımları ve tanımlarına yer verilmiştir.

1.1. FIGÜRİN

Etimolojik olarak figürin kelimesinin kökeni Latince'den geçmiştir. İnsan tasvirinin güzel sanatlarda karşılığı ve şekil, biçim anlamına gelmektedir. Figürinler, heykelcik olarak da tanımlanırlar. Genellikle küçük boyutlarda yapılmış olan figürinler, insan ve hayvan betimleri olarak karşımıza çıkarlar. Pişmiş toprak, taş, maden, kemik gibi farklı malzemelerden yapılmışlardır. Bu eserler MÖ 70.000-MÖ 15.000 üretilmeye başlanmış olup çoğunlukla kadın cinsiyetinde betimlenir erkek cinsiyetinde olanlar ise sayıca daha azdır. Kadın olarak betimlenen eserlerin vücut detayları oldukça detaylı işlenir; göğüsler, karın ve kalça kısımları abartılı tasvir edilir. Arkeolojik olarak bu kadın figürinlerinin genellikle ana tanrıça ya da doğanın bereket tanrıçasını temsil ettiği düşünülmektedir. Ayrıca tanrıça olarak tanımlanan bu eserler doğurganlık, çoğalmak ile ilişkilendirildikleri gibi koruyucu özellikleri de vardır (Umurtak, 1997: 783).

1.2. İDOL

İdol kelimesi Fransızca idole kelimesinden gelmektedir. Fransızcaya ise Latince *idolum* (biçim, görüntü) kelimesinden geçmiştir. Figürine göre vücut detayları oldukça şematik betimlenen insan ve hayvan tasvirlerine idol denir. Pişmiş toprak, taş, ahşap, maden ve kemik gibi farklı malzemeler kullanılarak betimlenen idoller, tanrı, tanrıça ve üretildikleri dönemin dini yansımaları ya da simgesel temsilleri olarak kabul edilir. Üretim sürecinin Neolitik Çağ'da MÖ 6.binyıl sonlarında başladığı bilinen idollerin genellikle oturur veya bağdaş kurmuş olarak görüldüğü, kol, bacak uzuvlarının birer çıkıntı şeklinde gösterildiği ve alt vücudun ise genişçe betimlendiği anlaşılmaktadır (Umurtak, 1997: 834).

Tarihöncesi çağlarda, insan topluluklarının henüz yerleşik hayata geçmediği, avcı toplayıcı yaşam biçimine sahip oldukları ve mağara hayatının görüldüğü Paleolitik Çağ'dan itibaren ana tanrıça inancını temsil eden betimler gözlemlenmiştir. MÖ 30.000'de kadınlığı simgeleyen vulva olarak tanımlanan, boyutları büyük olan, alt kısımlarında delikler yer alan yuvarlak ve üçgen biçiminde bezemelerin Fransa'da Dordone mağara duvarlarında betimlendikleri görülmüştür. Bu betimler kadınlığın simgesi olarak kabul edilmiştir. Marija Gimbutas, bu vulva betimleri için “kozmik güçle dolu rahimler” ve “yaşam suyunun kaynağı” olarak iki şekilde tanımlamıştır. Bu betimlerin yanı sıra Paleolitik Çağ'a ait kadın figürinleri Güneydoğu Avrupa'da yer alan mağara yerleşmelerinde ortaya çıkmıştır. Bu örneklerden öne çıkan Willendorf figürini ve diğer örnekler “Venüs” olarak tanımlanmış ve “Ana Tanrıça” inancının Neolitik Çağ'ın çok öncesinde varlığını gösterdiği anlaşılmıştır (Aydıngün, 2005: 11-13).

Aslıhan Beyazıt'a göre tarihöncesi çağlarda insan topluluklarının küçük gruplar halinde yaşadığı ve yaşam biçimlerinin daha çok hayatta kalma ile ilgili olduğu dönemlerde dahi “kadın” ve “erkek” statüsünün varlığının başlangıcı bu dönemlerde ortaya çıkmıştır. Tarihöncesi çağlarla ilgili bilgileri o dönemde yazılı belgeler henüz olmadığından o dönemlerin yaşantısını ve sosyal düzenini yansıttığı düşünülen buluntu gruplarının yorumlanmasıyla gerçekleşir. Kadını temsil ettiği düşünülen semboller de kadının bulunduğu toplumsal düzendeki varlığı ve statüsü ile ilgili bilgiler verir ya da yorumlanmasına yardımcı olur. Özellikle yaşam koşullarının zor olduğu, insan topluluklarının hayatta kalma iç güdüsü ve ihtiyacı ile yaşantısını devam ettirdiği dönemlerde kadın ve erkeklerin eşit statüye sahip olduğu düşünülürken, mülkiyet kavramının ortaya çıktığı, yerleşik hayata geçildiği ve tarımla birlikte ortaya çıkan artı ürün sonucunda sosyal yapıda farklılıklar yaşanmış ve insan toplulukları arasında rekabet ve çatışma olduğu düşünülmektedir. Bununla birlikte erkeğin toplumdaki yeri kadına göre sahip olduğu fiziksel üstünlüğü sosyal yapıda ataeril bir anlayışın oluşmaya başlamasına neden olduğu düşüncesi ortaya çıkmıştır. Neolitik Çağ sanatta sembolizmin hâkim olduğu bir dönemdir ve o çağın sanatında “Ana

Tanrıça” ve “Ana Tanrıça Kültü”nün temsilleri kendinin gösterir. Temsil ettiği değerler ise kadın bedeninin sahip olduğu doğurganlığı, kadının toplumdaki üretkenliği ve kutsallığıdır (Beyazıt, 2024: 42-47).

İnsan topluluklarının avcı toplayıcılık ve mağaralarda barınma şeklindeki yaşam biçimini yavaş yavaş kademeli olarak terketmeye başladığı, tarım denemeleri ve hayvan, bitki evcilleştirdikleri bir yaşam biçimine geçtikleri Neolitik Çağ’da figürin üretiminin ve çeşitliliğinin de arttığı görülür. Bu çeşitlilik yaşam tarzı değişikliğine bağlanabilir. Toprakla daha çok haşır neşir olan, kendi ürününü yetiştiren, artı ürünle ve doğanın gücüyle tanışan insan topluluklarının toprak ve kadını bir görmeye başladığı düşünülebilir. Bununla birlikte figürin üretiminin ve çeşitliliğin artması şaşırtıcı olmamıştır. Özellikle bu çeşitlilik kendini figürinlerin doğum yaparken, panter ya da bir hayvan ile birlikte, kucağında çocuğunu ya da bir hayvanı tutar biçimde ve bir panterin üzerinde oturmuş pozisyonda betimlenme özellikleri ile gösterir (Aydınğün, 2005: 11-17). Kadın cinsiyetinde üretilmiş figürinlerin, “ana tanrıça kültü” ne sahip toplumlar olduğu kabul edilir (Umurtak, 2024: 76). Gülsün Umurtak’a göre, “ana tanrıça kültü” anlayışının görüldüğü toplumlarda, insanların ürettiği olduğu kutsal eşyalar olan insan figürin ve idolleri doğrudan tanrıça ile bağdaştırılıyor veya tanrıçayı temsil ediyordu. Figürinlerin tanrıçanın kendisini simgelediği, idollerin ise tanrıçayı temsil eden semboller ve tanrıçaya adak olarak sunulmak amacıyla üretilmiş betimler olduğu kabul edilmektedir (Umurtak, 2005: 92).

Ayrıca vücut hatlarının çok abartılı, dolgun, “şişman” gösterilmesi ya da hamile bir biçimde betimlenmesi de bu değişim ve çeşitliliğe dahildir. Özellikle Anadolu’da James Mellaart’ın kazı çalışmaları yaptığı Hacılar ve Çatalhöyük Neolitik Çağ yerleşmelerinde ele geçen figürinler bu betim çeşitliliği konusunda öne çıkmaktadır. James Mellaart bu figürinleri “Tanrıça”, “Ana Tanrıça” olarak tanımlamış bereketlilik ve doğurganlıkla bağdaştırmıştır. Bu figürinlerin bulundukları mekanlar da bu yaklaşımı destekler niteliktedir. Figürinlerden bazıları tapınaklarda ya da tahıl ambarlarında bulunmuştur. James Mellaart Hacılar yerleşmesi örneklerinde figürinlerin hepsinin kadın cinsiyetinde betimlenmesi nedeniyle Hacılar’da kadınların günlük yaşantı da baskın olduğunu ifade etmiştir. Ancak Çatalhöyük yerleşmelerinde

figürin örnekleri tanrıça olarak tanımlanmış olsa da erkek cinsiyetindeki figürinlerin varlığı tanrıçanın yanında “tanrı” simgesinin de varlığına işaret eder (Mellaart, 2003: 143).

Günlük yaşamda, doğada kadının rolü baskın olsa da erkekler de yaşamın bir parçası olmalı ki betimlerle kendini gösterir. Gimbutas, figürinlerin dinsel anlamların dışında daha çok doğurganlık, koruyuculuk ve yaşam kaynağı gibi kavramları temsil ettiğini ifade etmiştir. Çünkü Gimbutas’ın düşüncesine göre Neolitik Çağ toplumlarında, insan cinselliği ile ilgili müstehcenlik, erotizm gibi kavramlar henüz yoktur. Bunların ötesinde figürin sanatında kadın betimi kadın vücudunun doğurganlığını, erkek betimi ise erkek vücudunun yaşamı canlandıran özelliklerini vurgular ve temsil eder (Gimbutas, 1999: 25).

Figürinlerin tipolojik olarak değerlendirilmesinde, bu eserlerin cinsiyetinin “kadın” ve “erkek” olarak ayırımın yapılmasının önemi büyüktür. Bu ayırım yapılırken “erkek” olarak tanımlananlarda fallus, “kadın” olarak tanımlananlarda ise vücut bölgesinde göğüslerin iri olması, dolgun ve geniş kalçalarla vulvanın belirtilmesi belirleyicidir. Tüm bu özelliklerin ışığında “kadın” figürinler, kadın bedeninin doğurganlık ve bereketlilik özelliği ile bağlanarak “ana tanrıça” ifadesinin karşılığı haline gelir. Tarihte bakıldığında da 20. Yüzyıl’da genel ve yaygın anlayış haline gelen “ana tanrıça” olarak tanımlanan figürinlerin görüldüğü yerlerde yaşamış insan topluluklarının “anaerkil” bir toplumsal yapıya sahip olduğu düşünülmüştür (Atakuman, 2019: 83-84). Ancak Çiğdem Atakuman, bir insan topluluğunda “kadın” vücudunun yansımalarının öne çıkması ve baskın olmasının, o topluluğun sosyal yapısında kadının erkeğin önüne geçen bir değerde olduğunun direkt bir göstergesidir anlamına gelmediğini ifade etmiştir. Bu durumu ise günümüz dünyasında, erkeğin baskın rolde olduğu topluluklarda erkeğin cinselliği gizemli tutulurken kadın vücudunun görsel tüm temsillerinin ve cinselliğinin açıkça sergilenebilmesine bağlar. Bu bağlamda tarihöncesi insan topluluklarının yaşantısındaki sosyal dinamiklerin niteliklerini anlatan direkt bilgileri bilmeden figürinlerle açıklamaya çalışmak çok düşük bir ihtimaldir (Atakuman, 2019: 85).

Dolayısıyla bu eserlerin bulundukları arkeolojik bağlam içerisinde değerlendirilmesi gerektiği düşüncesi de öne çıkmaktadır. Ian Hodder’a göre figürinler inanç sistemi, çocukların eğitimi ya da ölüleri anmak gibi amaçlar için kullanılmak üzere yapılmış nesnelerdir. Figürinlerin birden fazla işlevi olabileceği ihtimalini gözetmek gerekir, bu eserlerin sadece dinsel anlamlar taşıdığını düşünmek ve bu şekilde tanımlamak doğru bir yaklaşım değildir. Bu noktada bu eserlerin tanımlanması ve değerlendirilmesi önemli bir meseledir. Bu değerlendirmenin de ancak eserlerin arkeolojik bağlamla birlikte ele alınmasıyla mümkündür (Hodder, 2005: 8). Ian Hodder, kadın figürinlerinin kadının cinselliği, doğurganlığı ya da anneliği gibi kavramları temsil ettiği ve bu kavramlar yaşamın içindeki rolüyle bağdaşmış olmasını kabul eder ancak “tanrı” ve “tanrıça” kavramlarını pek uygun bulmaz. Bu durumu Neolitik Çağ’da henüz devlet kavramı ortaya çıkmamışken, devlet öncesi insan yaşantısında ve insan topluluklarında “tanrı” ve “tanrıça” düşüncesi uygun olmadığıyla açıklar. Bu nedenle figürin örneklerinin görüldükleri mekanla bir bağlam içerisinde değerlendirilmesi gerektiğini savunur (Hodder, 2005: 8).

Noami Hamilton, figürinleri tarihöncesi çağlarda üretilmiş arkeolojik malzeme gruplarının başında geldiğini ifade etmiştir. Hamilton’a göre hangi bölgede ya da bağlamda ortaya çıktığı farketmeksizin figürinler, oldukça fazla ilgi çeken ve merak uyandıran önemli bir arkeolojik malzeme grubunu oluşturmaktadır. Ancak her ne kadar bu malzeme grubu öne çıksa da özellikle tarihöncesi çağlarda ortaya çıkan figürinlerin tanımlanmasında ve çalışılmasında belirsizlik öne çıkar. Figürinler yazılı belgeler olmadan yorumlanabilir mi ya da anlaşılabilir mi? Ya da figürinlerin üretim biçimlerine bakılarak bedensel olarak neyi temsil ettiği bilinebilir mi? Tüm soruların cevaplarını bulmak çok zor olsa da Hamilton’a göre figürinler insanın öz farkındalığını temsil eden ve gösteren çok önemli nesnelerdir. Tarihöncesi çağlarda üretilmiş figürinler birden fazla anlam taşımaktadır. Hamilton, figürinlerin bağlamdan ayrı tutularak çalışılmaması, bağlamdan soyutlanmaması gerektiğini, birçok araştırmacının bu hataya düşerek figürinleri tek başına ele alarak yorumlamaya çalıştıklarını belirtmiş ve kendisi figürinleri arkeolojik bir topluluğun bir parçası olarak görmüş ve bu şekilde değerlendirmeye çalışmıştır (Hamilton, 1996: 281).

Peter J. Ucko'ya göre ise tarihöncesi figürinlerin yorumlanabileceğini ve bunun mümkün olduğunu ifade etmiştir. Ancak bu yorumlamanın yapılabilmesi için doğru soruları sormak önemlidir. Özellikle bazı toplumlar çok sayıda figürin üretirken bazı toplumlarda neden daha az sayıda figürine rastlamaktayız? Ya da figürinlerin erkek ve kadın cinsiyetindeki üretim sayılarının azlığı ya da çokluğu neden değişiklik göstermektedir? Ucko, figürinlerin doğurganlık, kozmolojik unsurlar ya da inanç dünyası ile ilgili temsiller olup olmadığının aydınlanmasının gelecek çalışmalara kaldığı düşüncesine inanmıştır. Ve bunun sağlanmasının da hem doğru soruların sorulmasının sağlanmasıyla hem de sorulmayan soruların göz ardı edilmemesiyle mümkün olacağını vurgulamıştır (Ucko, 1996: 304).

Yukarıda bazı bilim insanlarının yaklaşımlarına yer verilmiştir. Şüphesiz ki benzer ve farklı düşünceler öne çıksa da figürinlerin tarihöncesi çağlar için çok önemli bir buluntu grubu olduğu ortak bir kanıdır. Bu eserlerin neyi temsil ettiklerinin cevabını bulmak çok zor olmakla birlikte bulundukları bağlam, bütünsel olarak değerlendirilmeleri ve doğru soruları sormak ya da sorulmayanları görebilmek ve değerlendirmeye katmak bu süreci kolaylaştırabilir ve bilimsel bir çıktıya ulaşmayı sağlayabilir.

İKİNCİ BÖLÜM

NEOLİTİK VE ERKEN KALKOLİTİK ÇAĞLAR

Bu bölümde kronolojik olarak Anadolu’da Neolitik ve Erken Kalkolitik Çağlar genel nitelikleriyle tanıtılmaya çalışılacaktır.

2.1. Neolitik Çağ (MÖ 10.000-6000/5500)

Yaklaşık olarak MÖ 10.000’de sonlanmış olan Son Buzul Çağı’nı takip eden, iklimin günümüz koşullarına uygun hale gelmeye başladığı, yaşam için önemli ve belirleyici değişimlerin yaşandığı çağa Neolitik Çağ (MÖ 10.000-6000/5500) denilmiştir. Buzul Çağı’nın bitimi ile daha ılık ve sıcak bir iklime geçen dünyada çevresel koşullar insanlar ve hayvanlar için daha yaşanılabilir hale gelmiştir. Değişen iklim sayesinde koşulların iyileşmesi ile hem insan hem hayvan toplulukları farklı bölgelere yönelebilmiş ve yeni yerler keşfetmiştir. Avcı-toplayıcı yaşam tarzına sahip insan toplulukları ilk kez bu çağda yerleşik hayat tarzına geçiş yapmış, ilk kez bitki ıslahının ve hayvan evcilleştirme denemeleri ve yeni teknolojiler gibi önemli atılımlarda bulunmuştur. İlk kez köy yerleşimleri kurulmuş, bitki ve hayvan evcilleştirmenin de bir sonucu olan ekonomik kaygılar ortaya çıkmıştır. Tüm bu yaşam tarzı değişikliği yanında kuşkusuz farklı dinamikleri de beraberinde getirerek yeni bir sosyal düzen oluşmasına yol açmıştır. Neolitik Çağ anıtsal kült yapılarının, gelişkin ev mimarisinin, çanak çömlek üretiminin, figürin, mühür gibi sanatsal buluntuların ve maden eserlerin de gözlemlenebildiği bir dönem haline gelmiştir. Zamanla bu köklü değişim ve yeniliklerin etkisiyle değişen yaşam, insan topluluklarının sanatlarını da etkilemiştir (Sagona, Zimansky,2009: 33-34).

Neolitik kavramı, literatürde ise ilk kez 19. yüzyılda kullanılmıştır. Başlarda bu kavramın kullanılmasında Neolitik Çağ itibari ile insan topluluklarının sahip oldukları taş alet teknolojilerindeki değişimler ölçüt olmuş ve dikkate alınmıştır. Ancak zamanla yapılan bilimsel çalışmalar ile bu sınırlayıcı anlayış yıkılmış; bu uzun dönemin sadece taş alet teknolojisinin gelişim ve değişimine indirgenemeyecek kadar önemli olduğu anlaşılmıştır. Bu bağlamda Neolitik kelimesi, akla insan topluluklarının

avcı-toplayıcı yaşam tarzından yerleşik hayata geçiş yapması, bitki ıslahı, hayvan evcilleştirmesi ve tüm bu gelişmeler etkisiyle tarıma dayalı yeni bir sosyo-ekonomik düzenin ortaya çıkması gibi köklü değişimlerin geldiği arkeolojik bir terim haline gelmiştir (Atakuman,2014: 191).

19.yüzyıl başlarında sadece taş alet teknolojisi üzerine odaklanan anlayış 20.yüzyılda yerini farklı yaklaşımlara ve teorilere bırakmıştır. Hep sınırlı bir bakış açısıyla yaklaşılan ve irdelenen Neolitik kavramını, tarım ve çiftçilikle bağdaştırılmıştır. Bu yaklaşımla birlikte beslenme kavramı Neolitik kavramıyla birlikte kullanılmıştır. Bunun üzerine Gordon Childe Neolitik Çağ'ın toplumsal düzeyde değişikliklerin yaşandığı, tarımın ve çiftçiliği etkisiyle 'artı ürün' kavramının ortaya çıktığı, 'mülkiyet' anlayışının oluştuğu bir yeni düzen olduğunu görmüş ve bu durum sonraki çalışmalarını etkilemiştir (Childe, 1994). Childe'in "Kentsel Devrim" olarak adlandırdığı bu dönemde ayrıca ekonomik ve toplumsal değişim sonucunda nüfus artmış, tarım teknikleri gelişmiş ve doğal kaynaklar etkin olarak kullanılmıştır (Childe,1950: 4).

19. yüzyılda Neolitik ile ilgili çalışmalar çoğunlukla Avrupa'da gerçekleştiriliyordu. Ancak çalışma yapılan yerler tarıma geçiş aşamalarının ilk dönemleri ile ilgili net bir bilgi sağlayamadığından Childe farklı bölgelerde bu arayışını gidermeye çalışmıştır. O dönemlerde diğer arkeolojik çalışmaların çoğu Mezopotamya bölgesinde gerçekleştiğinden ve buralardan edinilen sınırlı bilgi nedeniyle Childe tarımın ilk kez Mezopotamya'da ortaya çıktığını ve bu bölgeden de Avrupa'yla diğer bölgelere yayıldığını düşünmüştür. Bu teorisi bilim dünyasında çok fazla tartışmaya yol açmış ve itirazlarla karşılaşmıştır. Ancak karşı çıkılan ve çokça tartışılan bu teorisi 2000'li yıllarda tekrar kabul görmeye başlamıştır (Özdoğan, 2018: 14).

Childe'in arkeoloji bilimine yaklaşımı ve çalışmaları çok fazla bilim insanını etkilemiştir. Bu bilim insanlarından biri de Robert J. Braidwood'dur. Braidwood tıpkı Childe gibi tarım nerede başladı sorusu üzerine yoğunlaşmış ancak zaman geçtikçe bu sorunun cevabının alınmasının mümkün olmadığını kabul etmiş ve bu arayışta doğa bilimleri gibi farklı disiplinlerin desteğinin gerekli olduğunu öne sürmüştür. Tüm

bunların sonucunda zaman içinde yaşanan süreçlerin Paleolitik, Mezolitik ve Neolitik gibi kavramlarla keskin bir biçimde ayrılmasının yanlış olduğunu söyleyen Braidwood, beslenme, yaşam biçimi ve ekonomi gibi parametrelerin dikkate alınarak yeni tanımlamalar yapılması gerektiği düşüncesini savunmuştur. Bilimsel çalışmalar yapılan, Neolitik olarak tanımlanan yerleşmelerde arpa, buğday, mercimekgiller ve koyun, keçi, sığır, domuz kalıntılarına ulaşılması ve bu durumun farklı Neolitik yerleşmelerde de sıklıkla gözlemlenmesi nedeniyle bu tür özelliklere sahip ve daha fazla bilgi edinebileceği 'verimli' olarak tanımladığı bölgelere yönelmiştir. Bu nedenle önceki yıllarda James Henry Breasted'ın 'Bereketli Hilal' olarak adlandırdığı bölgenin yakınlara odaklanmış ve bu yerlerde saha çalışmaları yapmıştır (Özdoğan, 2018: 12-17). Bu çalışmalar bölgede ilk köylü- çiftçi toplumların oluşmaya başladığını, bitkilerin kültüre alındığını ve hayvanların evcilleştirildiğini gösteren bazı kanıtlar sunmaktadır (Braidwood,2008: 138).

Breasted kazı çalışmaları yaptığı yerleşimlerden biri olan Jarmo yerleşmesinde basit bir köy yaşantısı olduğunu gösteren hayvan, tahıl ve öğütme ile ilgili aletlerden oluşan veriler elde etmiştir (Breasted, 1916). O sıralar Willard F. Libby de ayrıca radyokarbon ile kesin tarihlendirme yapılabileceğini gösteren çalışmalar yapmış ve ilk analiz denemelerini de Braidwood'un elindeki daha önce kesin olarak tarihlendirilmiş örnekler üzerinde gerçekleştirmiştir. Robert J. Braidwood daha sonra bu yöntemi Jarmo'da kullanmış ve analizler sonucunda tarihte ilk kez Neolitik Çağ'ın başlangıcı MÖ 7000 yılına tarihlendirilmiştir (Özdoğan, 2018: 12-17).

Aynı tarihlerde Kathleen Kenyon'ın kazı çalışmalarını yürüttüğü Filistin'de yer alan Eriha/Jericho'da 1957 yılında yapılan bir sondaj çalışması sonucunda yerleşimde Çanak Çömlekli Neolitik Çağ'a tarihlenen yapı katının alt katmanlarında oldukça gelişkin mimari buluntuların olduğu tabakalar tespit edilmiştir (Kenyon, 1959: 35-37). Sondaj sonucu ulaşılan bu Çanak Çömleksiz Neolitik'e tarihlenen kalıntıların kazı çalışmalarını o dönemde Jericho'da çalışan Mellaart yürütmüştür. Çanak Çömleksiz Neolitik'e ait çok gelişkin mimari yapılara dayanarak Kenyon, Jericho'yu bir kent olarak tanımlamıştır. Jericho'da yapılan kazı çalışmaları Çanak Çömleksiz Çağ'ın uzun bir süreci kapsadığını, çanak çömlek öncesi iki aşamalı olarak

gerçekleştirdiğini ve bu dönemde gelişkin anıtsal bir mimarının varlığını da göstermiştir. Kenyon, Jericho'daki Çanak Çömleksiz Neolitik Çağ'a tarihlenen tabakaları Çanak Çömleksiz Neolitik A (PPNA) ve Çanak Çömleksiz B (PPNB) şeklinde ikiye ayırmıştır ve bu ifade sonraki dönemlerde Yakın Doğu'nun Çanak Çömleksiz Neolitik'i için de kullanılan, kabul görmüş bir adlama olmuştur (Kenyon, 1959: 37-42). Uzun yıllar boyunca yapılan çalışmalar ile güncellenerek günümüzdeki kronolojisi; Çanak Çömleksiz Neolitik A, yaklaşık MÖ 10.000-8500 ve Çanak Çömleksiz B ise yaklaşık MÖ 8500-7000 şeklinde kronolojik olarak tarihlendirilerek son halini almıştır (Atakuman, 2014: 192).

Çanak Çömlekli Neolitik ise yaklaşık olarak MÖ 7000-6000 dolaylarına tarihlenmiştir. İnsanlık en eski çağlardan itibaren besin ve su saklamak ya da taşımak için kamış, dokuma, ahşap, hayvan derisi gibi malzemeleri kullanmıştır. Ancak yerleşik hayata geçişle birlikte depolama ve günlük hayatta kullanabilmek için kaplara ihtiyaç duyulmuştur. Ayrıca kapların taşınabilir olması, depolanacak ürünü temiz bir şekilde muhafaza edilmesi gibi sağladığı faydalar da insanların çanak çömlek üretme ve kullanma sürecini etkilemiştir. Hammadde olarak da çoğunlukla rahatlıkla ulaşılabilen, kolaylıkla şekil verilebilen ve pişirilebilen kil tercih edilmiştir (Sagona, Zimansky, 2009: 103).

Anadolu'da ise Neolitik ifadesini ilk kez 1907-1911 yıllarında Caba Höyük'te çalışırken John Garstang'ın alt tabakalar için kullandığı görülür (Garstang, 1937). Ancak Neolitik kavramının tanımlanmış olarak ilk bulguları Mellaart'ın kazı çalışmalarını yürüttüğü Burdur ilinde yer alan Hacılar yerleşmesiyle karşımıza çıkmaktadır. Mellaart'ın Hacılar kazılarını sürdürdüğü dönemde Anadolu'da Neolitik Çağ'a ait bulguların çok az olduğunu savunan bir düşünce hakimdir. Bu düşünce birçok bilim insanı tarafından da kabul görmüştür fakat Mellaart bu durumun tersini savunmuş, Anadolu'nun güçlü Neolitiğine vurgu yapmıştır. Bu bağlamda Mellaart, David French ile Anadolu'yu farklı bir şekilde değerlendirmiştir. Bir yandan da Anadolu'da Çatalhöyük, Can Hasan, Suberde, Erbaba, Aşıklı gibi çok önemli yerleşimler saptanması ve kazı çalışmaları yapılması da Mellaart ve French'in yaklaşımlarını desteklemiştir (Özdoğan, 2018: 20).

1960'lar, özellikle Ön Asya Arkeolojisi'nde Neolitik ile ilgili teorilerin ve farklı yaklaşımların arttığı bir dönemdir. Çatalhöyük, buluntuları bakımından farklı bir yere konumlandırılmış, Anadolu ve Yakınoğu'dan ayrı tutulmuş ve daha çok Batı Anadolu ve Balkanlar ile ilişkilendirilmiştir. Ayrıca Çatalhöyük ve Hacılar buluntuları Güneydoğu Avrupa Neolitik Kültürü ile bağdaştırılmış ve ortaya yeni teoriler atılmıştır. O dönemde çoğu bilim insanı bu eğilimde olmasına rağmen Mellaart ve French, her zaman ellerindeki somut veriler üzerinden çalışmalarını gerçekleştirmeyi tercih etmişlerdir (Özdoğan, 2018: 20). Çatalhöyük kazıları devam ederken o sırada Güneydoğu Anadolu'da Neolitik üzerine, Halet Çambel ve Braidwood çeşitli saha çalışmaları yapmışlar ve Çayönü, Bilis Mezarlığı, Söğüt Tarlası kazılarını gerçekleştirmişlerdir. Braidwood, besin üretiminin Bereketli Hilal'in çevresinde başladığını düşündüğünden Zagroslara odaklanmış ve bu bölgede çalışmıştır. Braidwood, İsrail, Ürdün, Lübnan ve Suriye'nin yer aldığı alan "doğal çevre ortamı" olarak adlandırmış ve o dönemde bu alanın batısında Neolitik Çağ'a tarihlenen yerleşimlerde birçok kazı çalışmaları yapılmaya başlanmıştır. Daha sonra o zamana kadar çalışma yapılmamış bir bölge olan Güneydoğu Toroslar'ın kuzey kısmında çalışmalar yapılmış ve Çayönü gibi önemli bir merkezin de dahil olduğu çok sayıda Neolitik yerleşimler keşfedilmiştir. Neolitik Çağ'ın başlangıcının arayışında olan araştırmacılar ağırlıklı olarak Güney Levant'ta çalışmalar yapmışlar ve bu çalışmalar ilerledikçe yeni bir yaklaşım ortaya atmışlardır. Bu yaklaşım, tarım ve köy yaşantısının başlangıcı olarak Filistin ve çevresini temel alan ve bu bölgeden de kuzeye doğru yayıldığını kabul eden, 'yayılımcı' olarak adlandırılan bir teoridir. Bu teorinin etkisiyle Anadolu'da yer alan Neolitik olarak tanımlanan kültürler 'ikincil Neolitik-Toros Neolitiği' olarak adlandırılmıştır. Bölgede çalışan önemli bilim insanlarından Jaques Cauvin de bu teoriyi desteklemiş; 'Levant koridoru' olarak tanımladığı Lübnan-Amanos dağlarının çevresindeki vadiler yoluyla bu göç hareketinin gerçekleştiğini öne sürmüştür. Yakın zamana kadar Kuzey Levant ve Anadolu'ya Neolitik yaşamın güneyden göç yoluyla geldiği düşüncesi hâkim olmuştur (Özdoğan, 2018: 21).

Anadolu'da Neolitik'in gelişkinliğine ve yayılımına dair görüşler, kazı çalışmalarının artmasıyla yeni bir boyut kazanmıştır. Çayönü ve Çatalhöyük kazıları bir

yandan devam ederken Can Hasan, Süberde, Er Baba ve Kuruçay gibi yerleşmelerde yapılan kazı çalışmaları ve Batı Anadolu’da gerçekleştirilen yüzey araştırmaları Anadolu’nun Neolitik açısından farklı değerlendirilmesinin önemini ortaya çıkarmıştır. Sayıca artan Neolitik kazılar ve araştırmalar sonucunda Neolitik kültürüyle ilgili yapılan teoriler ve yaklaşımlarda yer almayan Anadolu artık resme dahil edilmiş ve yapılan değerlendirmeler Anadolu da dikkat edilerek yeniden şekillenmiştir (Özdoğan, 2018: 22).

Anadolu Neolitiğinin şekillenmesinde ve yeniden değerlendirilmesinde Anadolu’nun farklı bölgelerinde yapılan çeşitli Neolitik kazıları büyük rol oynamıştır. Anadolu’nun tüm bölgelerinde artan bu Neolitik kazılar sayesinde yeniden değerlendirmeler yapılmıştır. Bu değerlendirmeler yerleşik yaşam, tarım ve hayvancılık, mimari, sosyal düzen gibi birçok alanla ilgili bilgilerin ve ortaya atılan teorileri yeniden şekillendirmiştir. Uzun yıllar boyunca araştırmacılar tarafından Anadolu’da insan topluluklarının yerleşik hayata geçmeden önce tarım ve hayvancılık faaliyetleri yaptığı savunulmuş ve önerilmiş ancak bu durumun tam tersi olduğu ortaya çıkmıştır. Zorlu çevresel koşulların yerleşik hayata geçişte düşünüldüğü gibi önemli rol oynamadığı ortaya çıkmıştır. Akarsu kaynaklarına yakın ya da tarım açısından verimli bölgelerde Neolitik yerleşimlerin ortaya çıktığı düşüncesi nedeniyle bu özelliklere sahip bölgelerde araştırmalar yürütülmüştür. Ancak farklı bölgelerde yapılan çalışmalar sayesinde farklı çevresel koşullarda yerleşimlerin olduğu görülmüştür. Neolitiğin ilk topluluklarının avcı-toplayıcı oldukları düşünüldüğünce dağlık alanlar, platolar gibi zorlu alanlarda yerleşmelerin olması şaşırtıcı değildir (Özdoğan, 2018: 23).

Neolitik araştırmalarında ‘Çekirdek Bölge’ ifadesi Neolitik kültürün belli bir bölgede geliştiği ve bu gelişimin diğer bölgeleri etkilemeyen kendi içinde olan gelişim ve değişimi savunan bir anlayış sonucunda ortaya atılmıştır. Braidwood’un yaptığı bu tanımlama zaman içinde yapılan araştırmaların da etkisiyle değişmiş ve farklı coğrafyaları da içine alan bir tanım haline gelmiştir. (Özdoğan, 2018: 24).

2.2. Kalkolitik Çağ (Erken-Orta Kalkolitik MÖ yaklaşık 6000-4000/ Geç Kalkolitik M.Ö yaklaşık 4000-3100)

Kalkolitik Çağ, Geç Neolitik Çağ'dan sonra yaşanan dönemdir. MÖ 6000 dolaylarında Geç Neolitik'ten Erken Kalkolitik'e geçiş aşamasında Anadolu'da değişimlerin yaşandığı ancak kendi içinde hâlâ birçok Neolitik özelliklerin de taşıdığı görülür. Bir dönem içerisinde köy yaşam tarzında sosyo-ekonomik temellerde neredeyse hiç değişimin yaşanmadığı, kısıtlı sayı ve çeşitlilikte rastlanılan bakır prestij buluntularının olduğu ve alet teknolojisinde taşın kullanım geleneğinin devam ettiği gözlemlenir. Tüm bunların yanı sıra Neolitik'in sonu itibarıyla Anadolu'da bölgesel farklılıkların ve değişimlerin yaşandığı anlaşılmış ancak bu değişimler var olan geleneklerde fark yaratacak ya da öne çıkacak kadar büyük çaplı değişimler olmamıştır. Diğer çağlar gibi Kalkolitik Çağ'ın içinde de terminolojik, kronolojik ve kültürel gelişimle değişimin anlaşılmasında zorluklar yaşanmıştır. Bunun nedeni Anadolu'nun farklı kesimlerinde yaşanan farklı dinamikler ve bölgesel değişimlerdir (Sagona, Zimansky, 2015: 115-116).

Doğu Anadolu, kendi yerel geleneklerinin yanında Kalkolitik boyunca farklı Mezopotamya kültürlerinin etkisini de göstermiştir. Erken Kalkolitik'te Doğu Anadolu'ya bakıldığında bir Mezopotamya kültürü olan Halaf Kültürünün etkisi altında olduğu ve bu kültürün izlerinin yayıldığı geniş coğrafya öne çıkmaktadır. Çukurova ve Amik Ovası'ndan, Van Gölü'nün güneyine, İran'ın Zagros Dağları'nın batısından, Orta Mezopotamya'ya ve oradan da Yukarı Fırat bölgesine kadar yayılan bu kültür kendisini çanak çömlek, mühür ve mimari gibi birçok alanda göstermiştir. Boyalı, geometrik bezemeli çanak çömlek, dairesel planlı mimari ve uzak mesafeli bir ticaretin varlığını gösteren kaliteli, iyi şekillendirilmiş obsidiyen eserler bunlara örnektir. Bu özelliklerin görüldüğü Domuztepe, Hassek Höyük, Çavi Tarlası, Kurban Höyük, Yumuktepe öne çıkan yerleşmeler arasında sayılabilir (Sagona, Zimansky, 2015: 117). Fakat Kalkolitik'te en çok yorumlanan Halaf Kültürü'nün tüm özelliklerini gösteren bir yerleşme henüz kazılmamıştır (Harmankaya, 1998 :10).

Bir Güney Mezopotamya kültürü olan ve Halaf kültürünün devamında görülen Obeid kültürü etkisi ise yaklaşık MÖ 4500 yıllarında Halaf etkisinin yerini alır.

Halaf'ta görülen ticaret ilişkisi Obeid'te de devam etmiştir. Obeid kültüründe monokrom ve boyalı çanak çömlek birlikte görülür, ayrıca adını Coba Höyük'ten alan Coba kaseleri de bu kültürün kendine özgü, öne çıkan buluntularındandır. Norşuntepe, Korucutepe, Tepecik, Gedikli, Yumuktepe bu kültürün etkilerini gösteren ve öne çıkan yerleşmelerindendir (Sagona, Zimansky, 2015: 119-120). Yumuktepe yerleşmesinde ortaya çıkan arsenikli bakırdan yapılmış aletler de ayrıca bu dönem madenciligi hakkında bilgi verir (Harmankaya, 1998: 13).

Geç Kalkolitik'te Anadolu özellikle Doğu Anadolu'da Uruk kültürü göz önünde tutularak değerlendirilmektedir. Yukarı Fırat ve Güneydoğu Anadolu bölgesiyle Mezopotamya arasındaki etkileşim öne çıkar. Bu etkileşimde ticaret öne çıkmaktadır. Hacinebi ve Hassek Höyük gibi yerleşimler ticaret ilişkilerini ve kültürel etkinin izlerini gözlemlemeye olanak sağlar. Bu uzak mesafeli ticari ilişki yerel kültürlerin baskın olduğu Elazığ ve Malatya bölgelerinde de kendisini göstermiştir. Malatya'da yer alan Arslantepe'de bu ticari ilişkiyi gösteren mühür baskıları ve çark yapımı olan çanak çömlek buluntuları ele geçmiştir. Doğu Anadolu'da ise durum biraz daha farklıdır; bu bölgede Transkafkasya etkisi görülür. Bu etki kendisini el yapımı, kırmızı ve siyah açkılı çanak çömlek geleneğiyle gösterir. Tüm bunlara bakıldığında Kalkolitik Çağ boyunca doğu Anadolu'da hem yerel hem de Mezopotamya etkisinin gözlemlendiği özelliklerin olduğu anlaşılır (Sagona, Zimansky, 2015: 133-135).

Batı Anadolu'da özellikle Güneybatı Anadolu Bölgesi'nde Erken Kalkolitik Çağ için Kuruçay ve Hacılar merkezleri öne çıkar. Orta Kalkolitik Çağ verilerine rastlanmamıştır. Bunun nedeni olarak Refik Duru, bölgeye dışarıdan gelen insan topluluklarını göstermektedir. Bu sonuca bölgede ortaya çıkan Erken Kalkolitik tabakaların üzerinde görülen yoğun yangın izlerinden ulaştığını ifade etmiştir. Bu bölgeye gelen insan topluluklarının bu yerleşmeleri yakıp yıktığı ve son verdiği anlaşılmaktadır. Geç Kalkolitik Çağ ise bu bölgede en iyi Kuruçay ve Beycesultan yerleşmelerinde görülür, Erken Neolitik ve Orta Kalkolitik'ten farklı kendilerine ait yeni mimari ve kültürel öğelerin olduğu özellikler gösterir (Duru, 2016: 12-13).

Kuzeybatı Anadolu, daha çok Balkanlar ile artan ilişkiler sonucunda kendi yerel özellikleri yanında Balkanlardan aldığı özellikleri de yansıtır (Sagona,

Zimansky, 2015: 126). Benzer şekilde Orta Anadolu’da da yerel özellikler hakimdir. Geç Kalkolitik ile birlikte ise Yakındoğu ve Anadolu arasında kurulan ticaret ağı Orta Anadolu’ya kadar kendini göstermiştir. Orta Anadolu’nun çevre bölgeler ile etkileşim halinde olduğu ise bu bölgede ortaya çıkarılan çeşitli çanak çömlek buluntularından anlaşılır (Sagona, Zimansky, 2015: 154).

Tez kapsamında Burdur ve Çevresi’nde Neolitik Çağ ve Erken Kalkolitik Çağ tabakalarında ele geçen figürin ve idol örnekleri incelenmiştir. Bu nedenle bu bölümde Neolitik Çağ ve Kalkolitik Çağ kavramlarının tarihsel süreçte nasıl oluşturulduğu, bazı bilim insanlarının yaklaşımları ve bu iki çağın genel özellikleri anlatılmaya çalışılmıştır. İlk kez 19. yüzyılın başlarında tarihöncesi çağların ayrımı Danimarkalı arkeolog Christian Jürgensen Thomsen tarafından Avrupa’da yapılan kazılarda elde edilen aletleri sınıflandırmasıyla yapılmıştır. Bu sınıflandırmayı aletlerin türüne göre gerçekleştirmiştir. “Üç Çağ Sistemi” olarak adlandırılan bu sınıflandırma sonucunda Taş Çağı, Tunç Çağı ve Demir Çağı olarak dönemler ayrılmıştır. O dönemlerde bilimsel tarihlemem yöntemleri keşfedilmediğinden Thomsen’in yaptığı bu ayrım kullanılmaya başlanmış ve o dönemin bilim dünyasındaki açık doldurulmuştur.

Daha sonra yapılan bu ayrım da kendi içinde Paleolitik, Mezolitik, Neolitik olarak yeni adlandırmalarla birlikte alt bölümlere, alt bölümler de kendi içinde Alt/Eski, Orta, Üst/ Geç Paleolitik, Tunç Çağı İlk, Orta ve Geç Tunç Çağı olarak sınıflandırılmıştır (Duru, 2013; 1). Bu sınıflandırma, yukarıda bahsedilen Braidwood, Childe, Kenyon, Breasted gibi önemli bilim insanları tarafından sosyol, kültürel, ekonomik, arkeolojik vb. veriler ve temellere dayandırılarak yapılan teoriler, yaklaşımlar ve bilimsel çalışmalara rağmen kullanılmaya devam etmiştir. Malzemenin türüne göre yapılan “Üç Çağ Sistemi”nin oluşturulması üzerinden geçen 100 yılı aşkın süre zarfında günümüz bilim dünyasında hâlâ kullanılıyor olmasına rağmen Neolitik ve Kalkolitik kavramlarının açıklanmasında ya da bu çağların birbirlerinden ayrılması aşamasında oldukça yetersizdir.

Refik Duru'ya göre alet üretiminde kullanılan hammaddeye göre oluşturulmuş “Üç Çağ Sistemi”nin, tarihöncesi çağların her bölgede hatta ülkelerin kendi bölgeleri arasında farklı bir gelişim gösterdiği, farklı kültürel özelliklere ve bunlara ek olarak kronolojik açıdan farklı tarihlere sahip olduğu detaylarını vurgulayarak bu sistemin terminolojik açıklamalar için yetersiz olduğunu açıklamıştır. Ayrıca bilim insanlarının gerçekleştirdiği bilimsel çalışmaların her çıktısını bu sisteme entegre etme ve dahil etme zorunlulukları nedeniyle bu sistemin zamanla daha da karmaşık hale gelmesi ve çelişkiler taşıması kaçınılmaz olmuştur (Duru, 2013: 2).

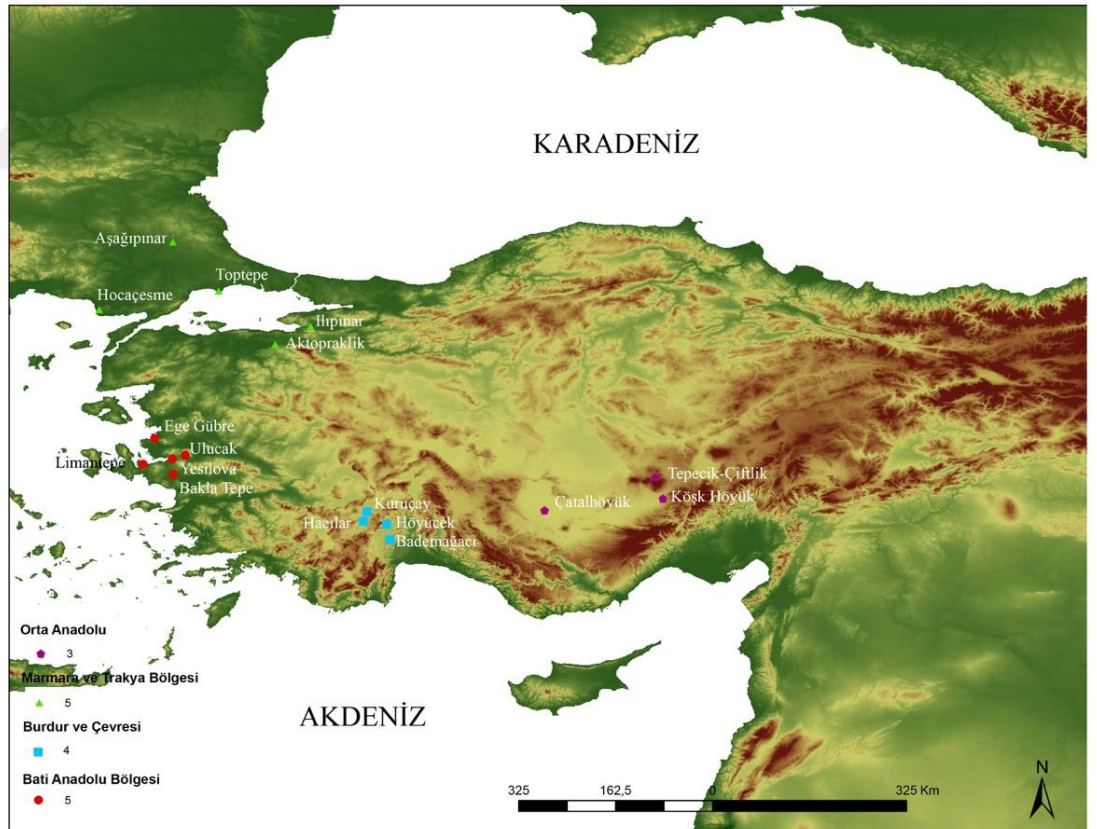
Tüm bu nedenlere bakılarak ve her bölgenin özellikle Neolitik ve Kalkolitik Çağ kavramları için farklı özellikler gösterdiği, ekonomisi, sosyo-kültürel düzeni, mimarisi, çanak çömlek üretim geleneği ve diğer buluntu grupları bakımından farklılıkları göz önünde bulundurulmalı ve bu kavramlar tanımlama açısından dikkatli kullanılmalıdır. Bu tez kapsamında çalışılan ve odaklanılan bölge Burdur ve Çevresi'nde uzun yıllar bilimsel çalışmalar yapan Duru, bu bölgedeki yerleşimlerin tarihöncesi çağlarda gösterdiği özellikleri göz önünde bulundurarak bir tarihlendirme yapmıştır.

Yapılan bu tarihlendirmeye göre söz konusu bölgede Neolitik ve Erken Kalkolitik Çağlar İlk Yerleşimciler ve Kentleşmeye Geçiş Süreci (İYS), Geç Kalkolitik ve İlk Tun Çağı (I-II-II) / Orta Tunç Çağı I Gelişmiş/Kentsel Yerleşimler Süreci (GYS) olarak Refik Duru tarafından önerilmiştir (Duru, 2013:12-13). Ancak bu terminoloji olgunlaşmadığından Refik Duru tarafından kullanılmamıştır. Tez kapsamında kullanılan kronoloji terminolojisinde ise bilgilerin elde edildiği kaynaklara bağlı kalınmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BURDUR VE ÇEVRESİ

Bu bölümde tezimin ana yerleşmelerini oluşturan Hacılar, Kuruçay, Höyücek ve Bademağacı yer almaktadır. Yerleşmeler, bölgede yapılan kazı çalışmalarının kronolojik olarak eskiden yeniye olacak şekilde sıralanmıştır. Bu yerleşmeler, Akdeniz Bölgesi'nde yer alan Göller Bölgesi'nin de bir kısmını oluşturan antik dönemlerde Pisidia olarak adlandırılan Burdur ile Antalya illerinde yer almaktadır (Duru, 2016: 5). Bu yerleşmelere ek olarak Yalvaç Müzesi'nden iki eser de bu başlık altında incelenecektir. Yerleşmelerin coğrafi konumu, kronolojisi, Neolitik, Erken Kalkolitik tabakaları ve bu tabakalarda yer alan figürin ve idoller aşağıda detaylı incelenecektir.

Harita: Tezde adı geçen yerleşmeler.

3.1. HACILAR

Hacılar, Burdur ilinin yaklaşık 26 km güneybatısında, Hacılar Köyü'nün ise 1,5 km batısında yer almaktadır (Mellaart, 1970: 58). Hacılar'da kazı çalışmaları James Mellaart'ın başkanlığında 1957 yılında başlamış ve 1960 yılında tamamlanmıştır (Mellaart, 1970: 13).

Höyük'te Erken Kalkolitik, Geç Neolitik ve Akeramik Neolitik dönemleri tespit edilmiştir. James Mellaart, yapılan radyokarbon analizlere göre bir sınıflandırma yapmıştır: Hacılar I, d-c-b-a yapı katları (MÖ 4800/4750-5000), Hacılar II b, a yapı katları (MÖ 5000-5200) Erken Kalkolitik ve Hacılar III, IV, V tabakaları ise Geç Neolitik (MÖ 5200-5400) dönemlerine denk gelmektedir. Akeramik Neolitik Çağ tabakaları ise kendi içinde yeniden numaralandırılmıştır ve I-VII tabakalarına denk gelmektedir (Mellaart, 1961: 74).

Tabaka	Dönem
I	Erken Kalkolitik
V-II	Geç Neolitik
IX-VI	Erken Neolitik II
Ara	
VII-I	Erken Neolitik I
Ana Toprak	

Tablo 1: Yukarıdaki tablo Refik Duru tarafından Hacılar kronolojisi için yeniden düzenlenmiştir (Duru, 1994a).

Prof. Dr. Refik Duru, Mellaart'ın çalışmaları tamamlamasından yıllar sonra Hacılar Nekropolü'nü araştırmak amacıyla ekibiyle bölgeye giderek burada çalışmalar gerçekleştirmiştir. Yapılan çalışmalar sonucunda nekropol bulunamamıştır. Ancak açılan sondaj çukurlarında, VII-I tabakalarında kırmızı boyalı terazzo tabanlar ortaya çıkmıştır. Ortaya çıkarılan bu tabanlar üzerinde altı tane çanak çömlek parçası tespit edilmiştir. Bu ele geçen çanak çömlek parçaları oldukça önemli bir keşif olmuştur.

Çünkü Mellaart VII-I tabakalarını akeramik olarak tanımlamıştır. Bu keşifle birlikte bu tanımlamanın hatalı olduğu Duru tarafından ortaya koyulmuş ve Hacılar'ın VII-I tabakaları Çanak Çömlekli Neolitik olarak yeniden tanımlanmıştır (Tablo 1). Böylelikle Mellaart'ın oluşturduğu Hacılar'ın kronolojisi değişmiştir (Duru, 1994a).

James Mellaart tarafından yapılan çalışmalar kapsamında Hacılar yerleşmesinde Geç Neolitik Çağ ve Erken Kalkolitik Çağ'a tarihlenen tabakalarda figürin ve idoller ele geçmiştir. Mellaart, heykelcikler ve figürinler olarak bir ayırım yapmıştır, bu ayırımı da natüralistik, özenli yapılmış ve şematize kaba yapılmış örneklerle göre oluşturmuştur. Şematik olarak betimlenmiş idoller için ise '*ex voto subsitut*'¹ terimini kullanmıştır (Kat 27-32) (Mellaart, 1970: 166).

Geç Neolitik Çağ'a tarihlenen eserler Mellaart tarafından dört ana başlık altında incelemiştir. Bunlar; A) Ayakta Duran Figürler, B) Oturan Figürler, C) Dinlenen (Uzanmış) Figürler ve D) Tahtta Oturan Figürler'dir. Ayrıca Şematik Figürleri de ayrı bir başlık altında incelemiştir. Bu başlıklar altında gruplandırılmış eserler kendi içlerinde de biçimsel olarak ayrılmaktadır. Ayakta ve oturan şekilde tasvir edilen örnekler en çok görülen örneklerdir. Tahtta betimlenmiş olanlar çok az görülmektedir (Mellaart, 1970: 168-169).

Hacılar yerleşmesindeki en erken örnek IX. yapı katında açığa çıkmıştır. Ayakta tasvir edilmiş eserin üst kısmı karın üstünden itibaren eksiktir. Yüz, omuz ve kol detayları belirsizdir. En çok figürin örneklerinin tespit edildiği tabaka ise VI. Yapı katıdır. Burada tam 45 tane eser açığa çıkmıştır. Bu kadın figürinleri oturur, ayakta, uzanmış ya da bağdaş kurmuş şekilde kimi zamanda bir taht üzerinde oturur şekillerde tasvir edilmişlerdir. Çok büyük bir çoğunluğu çıplak tasvir edilmiştir. Birkaç örnekte kalça ve cinsel organı kapatan bir giysi görülmektedir. Bu kadın figürinlerinin hatları belirgin çoğu zaman ise abartılı tasvir edilmiştir. Yüzde badem göz, hafif çıkıntı şeklinde bir burun ve çoğu zaman ağız detayının olmaması ortak özellik olarak görülmektedir. Genellikle saç detayı işlenmemiştir ancak başın arkasında topuz şeklinde belirtilen saç detayları olan eserler de görülmektedir. Bir örnek ise başında

¹ Latince'de adak olarak hediye edilmiş.

sivri bir külah şeklinde olan bir başlık ile diğerlerinden farklıdır. Ayrıca yine VI. Yapı katında şematik, sokma bağlı olarak betimlenen idoller görülmektedir. Bu eserlerin vücut hatları oldukça abartısız ve şematik olarak tasvir edilmiştir (Kat 2-26) (Mellaart, 1970).

3.2. KURUÇAY HÖYÜK

Kuruçay Höyük, Burdur'un 15 km güneyindeki Kuruçay Köyü'nün batısında kalan Burdur Gölü'nün güneyinde yer alır. Prof. Dr. Refik Duru, Kuruçay Höyük' n varlığını ilk kez 1975 yılında Edebiyat Fakültesi İlk a  Tarihi Bölümü'nden Prof. Dr. Mehmet  zsait'ten   renmi  ve 1976 yılında Burdur-Tefenni-Yeşilova bölgesinde Prof. Dr. Özsait'le birlikte 15 gün süren bir yüzey araştırması ger ekle tirmi lerdir. 1977 yılında tek başına araştırmalara devam eden Prof. Dr. Refik Duru, höyük üzerindeki kazı çalışmalarını ise 1978-1988 yılları arasında İstanbul niversitesi adına ger ekle tirmi tir (Duru, 1994: 1). Höyük adını bulunduğu köyün bir parçası olan Kuruçay deresinden almıştır. Denizden yüksekliği 960 m olan Kuruçay bulunduğu coğrafya olarak oldukça engebeli bir arazide yer alır ve h y k yüksekliği de 8 metredir.

Yapılan  alı malar sonucunda Kuruçay Höyük'te toplam 13 yapı katı tespit edilmiş, yeniden eskiye doğru olacak şekilde tabakalaşma durumu ortaya koyulmuştur. 1, 2 yapı katları İlk Tunç  a  II-I, 3-3A, 4, 5, 6-6A yapı katları Geç Kalkolitik  a , 7, 8, 9, 10 yapı katları Erken Kalkolitik  a , 11. yapı katı Geç Neolitik  a , ile 12 ve 13. yapı katları ise Erken Neolitik  a 'na denk gelmektedir (Tablo 2) (Duru, 1994: 6).

Tabaka	Dönem
İlk Tunç Çağı II (İTÇ II)	İTÇ II / 1,2 yapı katları
Ara	
Geç Kalkolitik (GK)	GK 3, 3A, 4 – 6, 6 A yapı katları
Ara	
Erken Kalkolitik (EK)	EK 10 – 7 yapı katları
Geç Neolitik (GN)	GN 11 Alt, 11 Üst yapı katları
Erken Neolitik II (EN II)	EN II / 12 Alt, 12 Üst yapı katları
Ara	
Erken Neolitik I (EN I)	EN I / 13. yapı katı
Ana Toprak	

Tablo 2: Kuruçay Höyük’ün kronolojik tablosu (Duru,1996).

Net kronolojinin tespit edilebilmesi için C 14 analizleri yapılmıştır. Analiz yapılan örnekler Kuruçay’ın Neolitik, Erken Kalkolitik ve Geç Kalkolitik olarak tanımlanan tabakalarından alınmıştır. Analiz sonuçlarına göre Erken Neolitik I (13. tabaka) MÖ 7100-6900, Erken Neolitik II (12. tabaka) MÖ 6200-6000, Geç Neolitik (11. tabaka) MÖ 6000-5800, Erken Kalkolitik (7. tabaka) MÖ 5300-5100 ve Geç Kalkolitik (6A-3 tabakaları) ise MÖ 3600-3200 yıllarına tarihlenmiştir (Tablo 3) (Duru, Umurtak, 2019).

Site	Lab. no.	Date BP	±	δ13C	calBC 1σ (from)	calBC 1σ (to)	Level
Kuruçay	HD-12915/12673	7310	70		6240	6080	13
Kuruçay	HD-12916/12674	7140	35		6050	5990	12
Kuruçay	HD-12917/12830	7045	95		6020	5830	11
Kuruçay	Hacettepe (1)	7214	38		6110	6010	7
Kuruçay	Hacettepe (2)	5170	70		4050	3810	7
Kuruçay	Hd 9989-10360	4740	50	-23,1	3640	3380	6A/6
Kuruçay	Hd 9991-10362	4720	60	-23	3640	3370	6A/6
Kuruçay	Hd 9990-10361	4690	60	-22,1	3630	3370	6A/6
Kuruçay	Hd 9992-10363	4650	55	-23,2	3520	3360	6A/6
Kuruçay	Hd 9988-10341	4620	60	-21,4	3520	3340	6A/6
Kuruçay	Hacettepe (4)	5450	52		4350	4250	6c
Kuruçay	Hacettepe (3)	4795	82		3660	3380	6b

Tablo 3: Kuruçay kronolojisini gösteren C 14 analiz sonuçlarını içeren tablo (Duru, Umurtak, 2019).

Höyükte tespit edilen Neolitik ve Kalkolitik Çağ yapı katlarında pişmiş toprak insan figürinleri ile az sayıda idoller ortaya çıkarılmıştır. Her iki dönemde de ele geçen tüm figürinler kırıktır; sadece birkaç tanesi birleştirilebilmiştir. Neolitik ve Kalkolitik Çağ figürinlerine bakıldığında her iki çağda da izlenilebilen bir betim söz konusudur.

Figürinler birkaç örnek dışında her zaman ayakta, kollar ise göğüs kısmında olacak şekildedir. (Kat 43, 44, 46, 47,49). Birkaç örnekte kolların vücudun yan tarafına bitişik uzatılmış olarak şekillendirildiği görülür. Figürinlerin göğüs ve karın bölgesi abartısız ancak kalça kısmı çoğu zaman abartılı betimlenmiştir (Duru, 1994: 60-61).

Neolitik katlarda figürin başlarına rastlanmamıştır. Sonraki yapı katlarından ele geçen örneklerden yola çıkarak gözlerin badem ve burun kısmının da hafif kabartı biçiminde belirtildiği düşünülmektedir. Bu örneklerde saç kısımlarının enseye örgü biçiminde sarkıtıldığı anlaşılmıştır. Erken Kalkolitik yapı katlarında ele geçen baş örneklerinde ise saç başın arka kısmında bir topuz şeklinde ya da başın üzerinde yer alan çizgilerle tasvir edilmiştir (Kat 56 -62). Ayrıca bu çağda bazı figürin tasvirlerinin giysili olduğu görülmektedir. Her iki çağda da kadın figürinlerinin hamile tasvir edildiği düşünülmemektedir. Ancak her zaman orta yaşlı kadınları temsil ettikleri çok açıktır (Duru, 1994: 60-61).

Çoğunlukla figürinlerin ayakta tasvir edilmesine rağmen Geç Kalkolitik Çağ 6A yapı katında ele geçen tek örnek oturmuş pozisyonda tasvir edilmiştir. Figürin, devetüyü rengi hamurdan yapılmış, iyi ağırlıklı ve kırmızı astarlıdır. Örnekte baş kısmı kırıktır, eller göğüs üzerinde, bacaklar ileriye doğru uzatılmış, el ve ayak parmakları oldukça belirgin şekilde betimlenmiştir. Figürinin göğüs ve karın bölgesi hafif kabarık, kalça kısmı ise geniştir (Kat 46).

Geç Kalkolitik Çağ katlarında bir tane de idol ele geçmiştir. Bu idol çağdaş örneklerinden ise farklı tasvir edilmiştir. Bej rengi hamurdan yapılan idol, şematik tasvir edilmiş ve baş kısmı boyunu takip eder şekilde kısa/kalın bir çıkıntı şeklindedir. Yüz ve gövde kısmında kırmızı boya izleri vardır. Gövdedeki boyaların bir giysiyi, boyun kısmında yer alan izlerin ise bir kolyeyi temsil ettiği düşünülmektedir. İdol, bir bebeğin kundaklanmış bir hali gibi betimlenmiştir. Bu özelliği ile çağdaşlarından ayrılmakta ve adak eşyası olma ihtimalini düşündürmektedir (Duru, 1996: 51,52).

Geç Kalkolitik Çağ yapı katlarında hayvan figürinleri de ele geçmiştir. En erken örnek 6A yapı katından elde edilmiş olmakla birlikte toplam 10 adet hayvan tasviri ortaya çıkmıştır. Koyun ve keçi biçiminde üretilen bu hayvan figürinlerinin,

adak eşyası gibi bir işlevi olabileceği ya da kurban edilen hayvanları temsil edebileceği ihtimali anlaşılmaktadır (Duru, 1996: 52).

3.3. HÖYÜCEK

Höyücek, Burdur il merkezinin 45 km güneyinde Bucak ilçesinde yer alır. Denizden yüksekliği 870 metre, ova seviyesinden yüksekliği ise 4 metredir. Burada açılan sondaj sonucunda 120 m çapa sahip olan Höyücek'in üzerinde daha önce tarım yapıldığından bir kısmının tarım arazisinin altında kaldığı ve net yüksekliğinin 7,5 metre olduğu anlaşılmıştır. Höyükteki kazı çalışmaları 1989-1992 yılları arasında İstanbul Üniversitesi adına Prof. Dr. Refik Duru ve Prof. Dr. Gülsün Umurtak yönetiminde gerçekleşmiştir (Duru, Umurtak, 2005: 1).

Höyücek'te Erken Neolitik Çağ, Geç Neolitik Çağ ve Erken Kalkolitik Çağ dönemleri saptanmıştır. Erken Yerleşmeler Dönemi (EYD) tabakası Erken Neolitik Çağ, Tapınak Dönemi (TD) tabakası Erken Neolitik Çağ, Kutsal Alanlar Dönemi (KAD) tabakası Geç Neolitik Çağ ve Karışık Birikim (KB) tabakası ise Erken Kalkolitik Çağ ve sonrasına denk gelmektedir (Tablo 4) (Duru, Umurtak, 2005: 5). Net bir tarihlendirme yapılabilmesi için Tapınak Dönemi'nden ağaç örnekleri alınmış C14 analizleri yapılmıştır. Bu analiz sonucunda Tapınak Dönemi (TD) MÖ 6500-600, Erken Yerleşmeler Dönemi (EYD) MÖ 7000-6550 ve Kutsal Alanlar Dönemi (KAD) ise MÖ 5900/5800-5700 yıllarına tarihlendiği ortaya çıkmıştır (Tablo 5) (Duru, Umurtak, 2019: 132)

Tabaka	Dönem
Karışık Birikim (KB)	Erken Kalkolitik Çağ ve sonrası
Ara	
Kutsal Alanlar Dönemi (KAD)	Geç Neolitik Çağ
Ara	
Tapınak Dönemi (TD)	Erken Neolitik Çağ II
Ara	
Erken Yerleşmeler Dönemi (EYD)	Erken Neolitik Çağ I
Ana Toprak	

Tablo 4: Höyücek'in kronolojik tablosu (Duru, Umurtak, 2005).

Site	Lab. no.	Date BP	±	δ13C	calBC 1σ (from)	calBC 1σ (to)	Level
Höyücek	Ute-3793	7393	38		6360	6220	ESP 2
Höyücek	HD-14219/14007	7556	45		6460	6390	Shrine Phase
Höyücek	HD-14218/14002	7551	46		6460	6390	Shrine Phase
Höyücek	HD-14217/13822	7349	38		6260	6100	Shrine Phase

Tablo 5: Höyücek'te yapılan C 14 analiz sonuçlarını gösteren tablo. (Duru, Umurtak, 2019).

Höyücek, Kutsal Alanlar Dönemin'de çok sayıda kadın figürini ve idolü ele geçmiştir (Kat 66-88). Bu figürin ve idollerin Höyücek'teki kutsal alana özellikle belli bir amaçla getirildiği ve tanrıçalara takdim edildiği düşünülmektedir. Birbirinden farklı pozisyonlarda ve betimlerde tasvir edilen figürinler doğal kadın vücuduna oldukça benzer şekillenmiştir. Betim olarak figürinlerin bazıları Kuruçay ve Hacılar ile benzerlikler taşımaktadır ancak kendine özgü özellikleri de vardır. Genelde memeler ve karın bölgesi abartısız, kalça ve bacakların üst kısımları oldukça iri, abartılı betimlenmiştir. Vücut hatları orantılı tasvir edilen örnekler de vardır. Çoğu eserde kadın cinsel organı bir üçgen ile belirtilmiştir (Duru, Umurtak, 2005: 92).

Figürinlerin bir kısmı bir taht olup olmadığından emin olunamayan bir iskemlede oturmuş pozisyonda tasvir edilmiştir. Bu örneklerden birindeki figürinin üzerinde görülen boyalar süslü bir giysi temsil ediyor olabilir (Kat 66). Bazı örneklerin gövde kısımlarında nokta şeklinde kabartılar ve düzensiz çizgiler yapılmıştır (Kat 67,

68). Eserlerdeki yüz özellikleri ise çizilerek, burun ve kulak kısımları ise hafif kabartılarla kendini gösterir (Duru, Umurtak, 2005: 93).

Figürinlerde görülen bir diğer pozisyon ise bağdaş kurmuş şekilde oturulmasıdır. Bu örneklerde eller ve kollar göğüs üzerinde görülür (Kat 94). Çatalhöyük'te de bağdaş kurmuş şekilde tasvir edilen figürinler vardır ve bu örneklerin elleri göğüs ya da dizler üzerindedir (Duru, Umurtak, 2005: 93). Höyücek figürinleri simetrik ve kütesellerdir ancak bir örnekte figürinin sol ayağını altına alarak oturmuş şekildedir. Anadolu'da ve Yunan Anakarası'nda tek ayağına alta alarak ya da ayağını yana uzatarak veya bacaklarını yan tarafına doğru uzatmış şekilde oturan tasvirler vardır. Höyücek'tekilerin ise en yakın benzerleri Bademağacı ve Hacılar'da görülmektedir (Duru, Umurtak, 2005: 93).

Figürinler arasında çocuğu göğsünde olacak şekilde uzanmış, kucağında çocuğu ile oynar veya çocuğunu taşır şekilde yapılmış betimler de vardır (Kat 109). Benzerlerini Hacılar VI. tabaka ve Çatalhöyük'te görülen doğum yapan tanrıça betimi Höyücek'te de gözlemlenmiştir. Vücut hatları stilize şekilde betimlenen idol örneklerinin ise gövde kısmı çuval biçimindedir. Tıpkı Bademağacı'nda olduğu gibi kemik, ahşap ve taş gibi farklı maddelerden başların ayrı olarak yapıldığı ve daha sonra takıldığı ancak günümüze ulaşmadığı tahmin edilmektedir (Kat 98-107) (Duru, Umurtak, 2005: 93).

Kutsal Alanlarda ele geçirilen figürin ve figürinlere ait kırık parçaların sayısı 80'dir. Bu eserlerin 64'ü insitu durumda bulunmuştur. Diğerleri ise aynı dönem birikim içinden gelmektedir.

Hayvan figürini olarak ise Tapınak Dönemi'ne ait bir tane eser bulunmuştur. Boğa olduğu düşünülen eser kabaca betimlenmiştir ve arka kısmı eksiktir (Duru, Umurtak, 2005: 110). Bir diğer hayvan figürini ise Neolitik Çağ Sonrası (KB)'de bulunan bir baş parçasıdır. Eserin kısa ve küt boynuzları vardır, çizilerek belirtilen gözleri iridir ve burun delikleri de belirtilmiştir ve alnında baskı noktacıklar ile bezenmiştir (Duru, Umurtak, 2005: 116).

Kirli beyaz renginde mermerimsi taştan yapılmış bir figürin bu malzemeden yapılmış tek örnek olarak Tapınak Dönemi'nde 1.yapının güneyinde ortaya çıkarılmıştır. Bağdaş kurarak oturan figürinin karın ve kalça kısmı iri, elleri göğüs üzerinde yer alır. Baş kısmı bir çıkıntı, gözler ise iki çizgi ile belirtilmiştir. Bu örneğin bir benzeri mermerden yapılmış Çukurkent figürinidir (Kat 140) (Duru, Umurtak, 2005: 121).

3.4. BADEMAĞACI HÖYÜK

Bademağacı Höyük, Antalya'nın 50 km kuzeyinde ve Höyücek'e 25 km uzaklıkta yer almaktadır. Bademağacı Höyük'te 1993 yılında İstanbul Üniversitesi adına Prof. Dr. Refik Duru ve Prof. Dr. Gülsün Umurtak'ın yönetiminde kazı çalışmalarına başlanmış ve 2010 yılına kadar tam 18 yıl devam etmiştir (Duru, Umurtak, 2019: 1).

Höyükte, ana toprak üzerinde başlayan Neolitik Çağ ve Tunç Çağ olmak üzere iki ana evre olduğu anlaşılmıştır. Neolitik Çağ tabakaları Erken ve Geç Neolitik tabakaları, Tunç Çağ tabakaları ise İlk Tunç Çağ I-II-III ile Orta Tunç tabakası ile kendini göstermektedir. Erken Neolitik I (EN I) 5-9 yapı katları, Erken Neolitik II (EN II) 1-3, 3A, 4, 4A, 4B, Geç Neolitik (GN) 1,2, İlk Tunç Çağ II 1-3, İlk Tunç III 1 ve Orta Tunç ise OTÇ I yapı katları ile temsil edilmektedir. Yerleşimde bir de Erken Hristiyanlık dönemine ait bir kilise yapısı yer alır (Tablo 6) (Duru, Umurtak, 2019: 9).

Dönem	Tabaka
Erken Hristiyanlık	Kilise
Ara	
Orta Tunç Çağı (OTÇ)	OTÇ 1
İlk Tunç Çağı III (İTÇ III)	İTÇ III / 1
İlk Tunç Çağı II (İTÇ II)	İTÇ II / 1–3
İlk Tunç Çağı I (İTÇ I)	?
Ara	
Geç Kalkolitik (GK)	?
Ara	
Erken Kalkolitik (EK)	?
Geç Neolitik (GN)	GN 1, 2
Erken Neolitik II (EN II)	EN II / 1–3, 3A, 4, 4A, 4B
Erken Neolitik I (EN I)	EN I / 5–9
Ana Toprak	

Tablo 6: Bademağacı'nın kronolojik olarak tabakalaşmasını içeren tablo (Duru, Umurtak,2019).

Net bir tarihlendirme sağlanması için C 14 analizleri yapılmıştır. Bu analiz sonuçlarına göre EN II tabakalarından 4A ve 3'ten elde edilen örnekler MÖ 6400-6250, EN I'den alınan örnekler ise MÖ 6230-6100 tarihlerini göstermiştir (Tablo 7) (Duru, Umurtak,2019: 131-132).

Site	Lab. no.	Date BP	±	δ13C	calBC 1σ (from)	calBC 1σ (to)	Level
Bademağacı	Hd-22340	7949	31		7030	6710	Early Neolithic I/8
Bademağacı	Hd-22279	7465	27		6400	6260	Early Neolithic II/4A
Bademağacı	Hd-21015	7481	40		6420	6260	Early Neolithic II/4
Bademağacı	Hd-21016	7424	37		6370	6240	Early Neolithic II/4
Bademağacı	Hd-22339	7553	31		6450	6400	Early Neolithic II/4-3A
Bademağacı	Hd-20910	7546	41		6450	6390	Early Neolithic II/3
Bademağacı	Hd-21058	7459	51		6400	6250	Early Neolithic II/3
Bademağacı	Hd-21046	7307	41		6230	6100	Early Neolithic II/1

Tablo 7: Bademağacı'nda yapılan C 14 analiz sonuçlarını gösteren tablo (Duru, Umurtak, 2019).

Neolitik ve Kalkolitik Çağ tabakalarından 27'si insan, biri hayvan ve ikisi türü anlaşılamayan olmak üzere figürinlerin teki taş diğerleri pişmiş topraktan 30 eser ortaya çıkarılmıştır. İnsan betimlerinden 11 tanesinin ve bir plakanın üzerine çizilerek yapılan bir betimin cinsiyetinin kadın olduğu anlaşılmıştır (Kat 175). Alt kısmının kırık olduğu dört parçanın cinsiyeti kesin olarak saptanamamıştır ancak büyük bir

olasılıkla kadın oldukları düşünülmektedir. Ele geçirilen beş adet idol kadın tasviridir (Duru, Umurtak, 2019: 74).

İdoller, başsızdır. Omuzların arasında yer alan delikler baş parçalarının yapım aşamasında ayrı parça olarak yapıldığını ve sonradan bu deliklere takıldığını göstermektedir. Erken Neolitik II/3 yapı katına ait bir boynuz parçasının üzerindeki izler nedeniyle, Höyücek'te uygulandığı görülen örneklerde olduğu gibi bir idole takılmak üzere kullanıldığı düşünülmektedir (Kat 165-169) (Duru, Umurtak, 2019: 74-75).

Eserlerde iki ayrı yaygın pozisyon vardır. Bunlardan biri ayakta durur vaziyette tasvir edilmesi bir diğeri ise alçak bir nesnenin üzerine oturmuş ve bacaklarını ileriye uzatmış şekilde veya bacakların diz kısmından kıvrılıp vücudun altında olacak şekilde betimlenmesidir. Bu esnada eller de göğüs üzerinde yer alır. Hangi pozisyonda betimlendiği anlaşılamayan birkaç eser de ele geçmiştir (Kat 152,153,154) (Duru, Umurtak, 2019: 75)

Ortaya çıkarılan beş idol Erken Neolitik II ve Geç Neolitik/Erken Kalkolitik katlarından gelmektedir. Tek örneğin kesin olarak cinsiyetinin kadın olduğu saptanmıştır. Örneklerin hiçbirinin baş kısmı yoktur. Vücudun alt kısımları doğru genişleyerek tamamlanmışlardır. Baş olarak kil, taş, tahta ya da kemik gibi malzemelerden ayrı olarak üretilen başların iki omuz arasına daha önce açılmış deliklere oturtularak kullanıldığı düşünülmektedir. Gerçek insan boyutlarına uyacak şekilde 26 cm uzunluğa sahip bir ayak betimi görülmektedir. Bu eserin insan betiminin bir parçası ya da nesne/eşya parçası olup olmadığı bilinmemektedir. Küçük ayak tasvirleri daha önce görülmüş olsa da bu eser boyutu bakımından Anadolu'da tektir (Kat 165-169) (Duru, Umurtak, 2019: 74).

Ele geçirilen tek taş örneğin cinsiyeti belli değildir, kadın olduğu düşünülmektedir. Eserin baş kısmı sadece çizgi/yiv ile belirtilmiş, vücudun diğer organları belirsiz tasvir edilmiştir (Duru, Umurtak, 2019: 74). Hayvan figürünü tek bir örnektir, iki eserin türü belirlenememiş fantastik bir betim söz konusudur ve bunların

adak, dinsel sembol ya da oyun objesi gibi işlevleri olduğu tahmin edilmektedir (Kat 170) (Duru, Umurtak, 2019: 75).

3.5. YALVAÇ MÜZESİ ESERLERİ

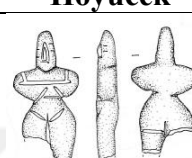
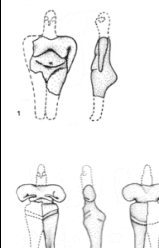
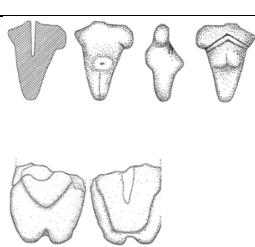
Isparta'nın Yalvaç İlçesi Müzesi'ne satın alma yoluyla gelen ve sergilenen iki adet figürin Prof. Dr. Gülsün Umurtak tarafından yayınlanmıştır. Eserlerden ilki beyaz tanecikli hamurdan yapıldığı anlaşılan, kızıl-kahve renkli, astarlı, fırınlanmış, açıkılı bir figürin örneğidir. Eserin baş kısmı eksiktir, ancak başın olması gerektiği yerde yer alan delik figürinin sokma başlı olarak betimlendiğini göstermektedir. Oturur şekilde betimlenen figürinin hatları oldukça abartılıdır. Göğüsleri sarkık ve iridir. Eller göğüs üzerinde durmaktadır ve parmak detayları belirgindir. Bu eserin benzerleri Burdur-Antalya Bölgesi'ndeki Neolitik Dönem sokmabaşlı figürin ve idollerle benzerlik göstermektedir (Kat 176) (Umurtak, 2008: 511).

Diğer figürin örneği de pişmiş topraktan yapılmıştır. Pembemsi-grimsi bej renkli bir hamurdan yapıldığı anlaşılan eserin üzerine kirli beyaz astar üzerine portakalımsı kahverengi ile süslemeler yapıldığı anlaşılmaktadır. Figürin oturur şekilde betimlenmiş, bacakları birbirine bitişiktir ve sola doğru hafifçe toplanmıştır. Göğüs detayları oldukça iridir ve eller göğüs üzerinde birleşik şekilde gösterilmiştir. Boyun bölgesinde boya ile yapılmış bir kolye/gerdanlık detayı vardır ve gövde kısmında belli bir düzende olmayan bant şeklinde bezemeler görülmektedir. Bu eserin de benzerleri Burdur-Antalya Bölgesi'nde görülmektedir (Kat 177) (Umurtak, 2008: 512).

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

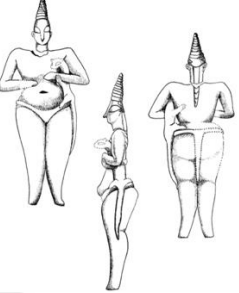
BURDUR VE ÇEVRESİ'NDEN ELDE EDİLEN FİĞÜRİN VE İDOLLERİN TİPOLOJİK DEĞERLENDİRİLMESİ

4.1. Ayakta Durur Şekilde Betimlenen Fgürin ve İdoller

	Hacılar	Kuruçay	Höyücek	Bademağacı
Erken Neolitik		-		
Geç Neolitik			-	
Erken Kalkolitik	-	-	-	-

Tablo 8: Burdur ve Çevresi'nde yer alan ayakta betimlenmiş figürin ve idolleri içeren tablo.

Kuruçay, Höyücek, Bademağacı ve Hacılar yerleşmelerinde ayakta betimlenen figürin ve idolleri incelediğimizde Erken Kalkolitik tabakaları dışında tüm Neolitik tabakalarda görüldükleri anlaşılmaktadır. Hacılar VI. tabaka, Höyücek KAD ve Bademağacı EN II tabakalarında görülmekte olan bu eserler kendi içlerinde benzerliklere sahip oldukları gibi aynı zamanda aralarında farklar da söz konusudur.

Ayakta ve eller vücudun yanlarında	Ayakta ve eller göğüs üzerinde	Ayakta ve çocuk/hayvan ile birlikte
		

Tablo 9: Hacılar VI. Tabaka-Ayakta Duran Figürinler ve Betimlenme Şekillerine Göre Ayırımı

Hacılar örneklerinde ayakta duran figürinlerde eller farklı duruşlarda betimlenmiştir. Bir örnekte eller vücudun yanlarından aşağı doğru uzatılmış ve vücuda tamamen yapışık şekildedir. Bir diğer örnekte ise kollar kıvrılmış ve eller göğüslerin üzerinde durur şekildedir. Ellerin duruşları farklı pozisyonlarda olsa da vücut

hatlarının özellikleri birbirleri ile benzerdir. Bacaklar baldırlardan ayak bileklerine kadar oldukça kalın, karın bölgesi dolgun kimi zaman ise hafifçe öne doğru sarkık biçimdedir. Kalça kısımları da karın ve bacaklar gibi dolgun ve iridir.

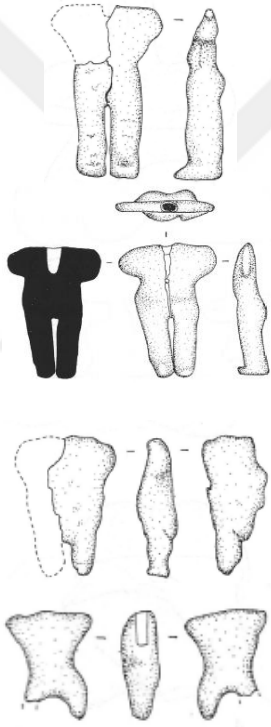
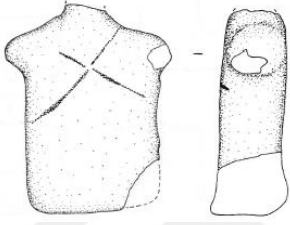
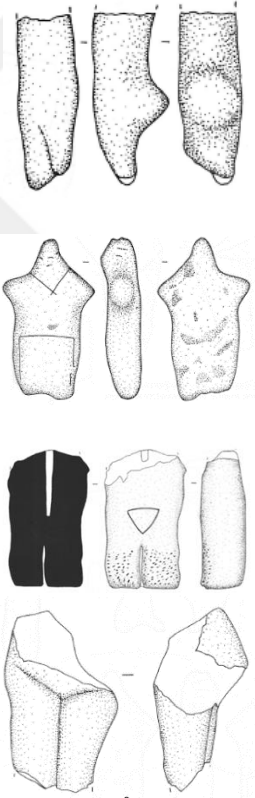
Bu eserlerde göğüsler hepsinde abartısız hatlara sahiptir. Bir örnekte ayrıca figürinin yan tarafında leopar görülmektedir. Figürin leoparı sol tarafında, kolunun hemen altında tutar şekildedir. Leoparın kuyruğu vücudun yan tarafından aşağıya doğru sarmaktadır (Tablo 9).

Höyücek ayakta duran figürinin elleri göğüs üzerine konuşlanmıştır. Hacılar örnekleri gibi vücut hatları dolgun ve iri betimlenmiştir. Kalça bölgesi yanlardan genişler şekildedir. Bademağacı örneğinin sadece alt tarafın sağlam olduğundan vücudun üst tarafı hakkında bir gözlem yapılamamaktadır. Ancak vücudun sağlam kısmından bacak, kalça ve karın bölgesinin iri bir şekilde betimlendiği anlaşılmaktadır (Tablo 8).

Kuruçay'ın Geç Neolitik ayakta duran figürinlerinden birinde eller vücudun yan tarafından aşağıya doğru uzatılmış ve vücuda bitişik şekildedir. Diğer örnekte ise kollar vücudun ön tarafına doğru kıvrılmış, eller göğüsler ise üzerinde durmaktadır. Her iki figürinin de vücut hatları çok benzerdir; kalın ve iri bacaklar, dolgun bir karın ve arkaya doğru çıkık bir kalça gözlemlenir. Bademağacı örneklerinden biri bütüne yakındır bir diğer eserin vücudun büyük bir kısmı eksiktir (Tablo 8). İncelenen tüm yerleşmelerin Erken Kalkolitik tabakalarından ayakta duran figürinlere rastlanmamıştır.

Höyücek'in 1.KA, 2.KA, Kutsal Alan Karışık tabakalarının hepsinde ayakta durur pozisyonda betimlenmiş idoller vardır. İdollerin hepsi oldukça şematik betimlenmiştir. 1.KA tabakasında elen geçen idol örneklerinin tamamının cinsiyeti belli değildir. Dört örneğin hepsinde kollar omuzlardan hafifçe çıkıntı yapmaktadır. İkinci örnekte diğerlerine göre bu çıkıntılar daha belirgindir. İdollerin hiçbirinin baş detayları mevcut değildir. Her örneğin bacakları oldukça kütsel betimlenmiştir. 2.KA tabakasında yer alan tek örnek 1.KA örneklerine göre daha şematik bir biçimde betimlenmiştir. Baş kısmı eksiktir, kollar hafifçe çıkıntı yapmaktadır. Vücudun alt

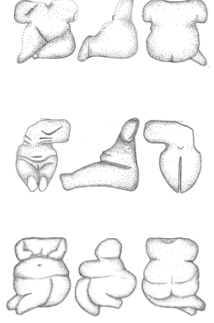
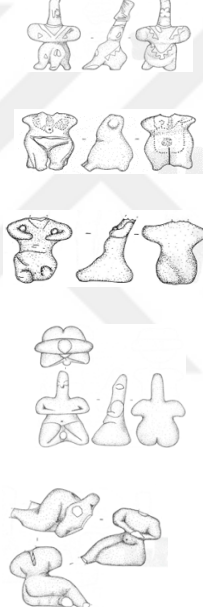
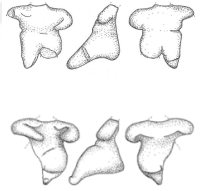
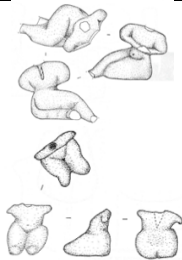
kısmı dikdörtgen şeklinde düz bir şekilde inmektedir; bacak detayları 1.KA'dakilerden farklı olarak işlenmemiştir. Kutsal Alan Karışık tabakadaki dört örnekten biri tamdır diğerlerinin üst vücut kısımları eksiktir. İlk örnekte kalça vücudun arka kısmında dışa doğru çıkıntı yapar şekildedir. Bacaklar sadece bir çizgi ile ayrılarak belirtilmiştir. İkinci örnek tamdır. Kollar ve baş küçük çıkıntılar şeklindedir, bacakların detayları yoktur vücudun alt kısmı dikdörtgen şeklinde düz bir şekilde betimlenmiştir. Üçüncü ve ikinci örneğin de cinsiyeti bir üçgen ile kadın olduğu belirtilerek betimlenmiştir. Her iki örneğin de bacakları bir çizgi ile ayrılarak gösterilmiştir (Tablo 10).

1.Kutsal Alan (1.KA)	2.Kutsal Alan (2.KA)	Kutsal Alanlar (çevresi)
		

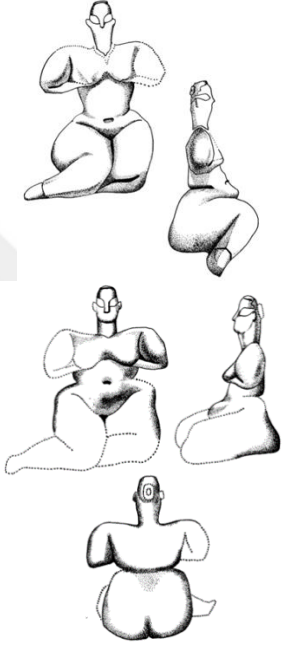
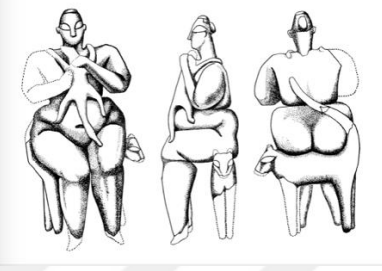
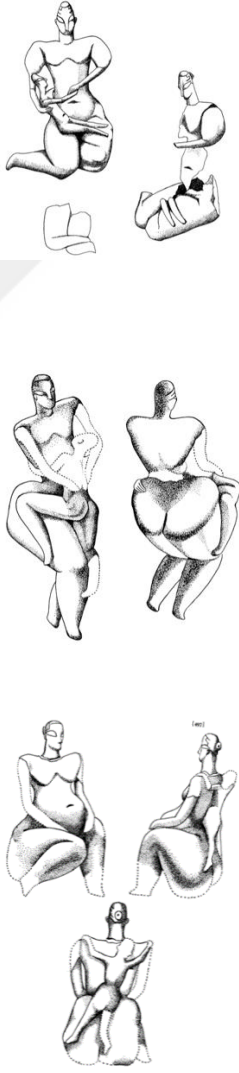
Tablo 10: Höyücek KAD- Ayakta Tasvir Edilen İdoller. Tabloda yer alan tüm eserlerin detaylı bilgileri katalogda mevcuttur.

4.2. Oturur Pozisyonda Betimlenen Figürin/İdoller

Kuruçay yerleşmesi dışında Höyücek, Bademağacı ve Hacılar yerleşmelerinin Erken Neolitik, Geç Neolitik ve Erken Kalkolitik tabakalarında oturur pozisyonda betimlenmiş figürinler gözlemlenmiştir (Tablo 11).

	Hacılar	Kuruçay	Höyücek	Bademağacı
Erken Neolitik		-	-	
Geç Neolitik	-	-		
Erken Kalkolitik	-			-

Tablo 11: Oturur pozisyonda betimlenen figürinler. Tabloda yer alan tüm eserlerin detaylı bilgileri katalogda mevcuttur.

Oturur şekilde betimlenen figürinler	Bir hayvan/iskemle üzerinde oturur şekilde betimlenen figürinler	Kucağında/sırtında bir çocuk ya da hayvan ile betimlenen figürinler
		

Tablo 12: Betimlenme şekillerine göre gruplandırılmış Hacılar VI. tabakada görülen oturur pozisyonundaki figürinler. Tablodaki tüm eserlerin detaylı bilgileri katalogta yer almaktadır.

Hacılar yerleşmesinde oturur pozisyonda betimlenen figürinlerin tümü VI. tabakada yer almaktadır. Betimlenme şekillerindeki çeşitlilik nedeniyle kendi içlerinde de biçimlerine göre bir gruplandırma yapılmıştır (Tablo 12).

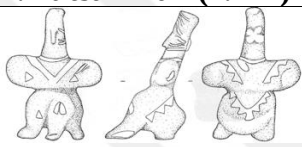
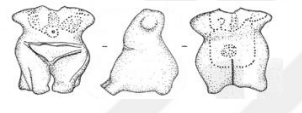
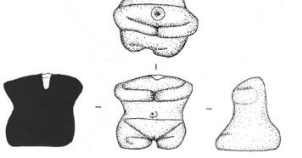
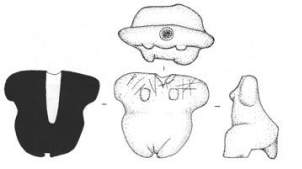
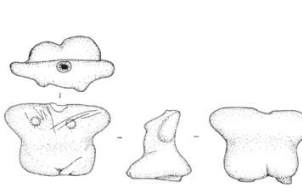
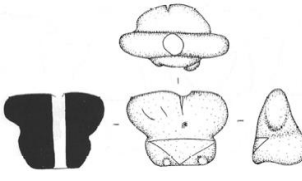
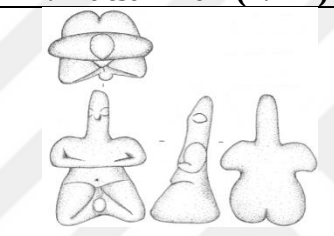
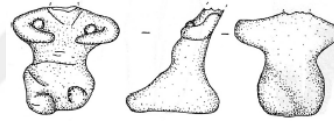
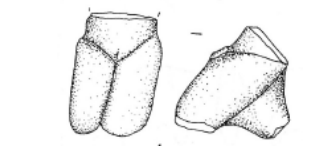
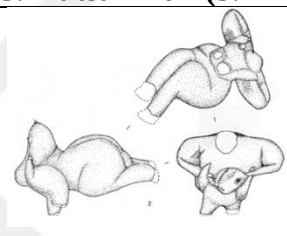
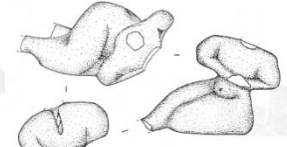
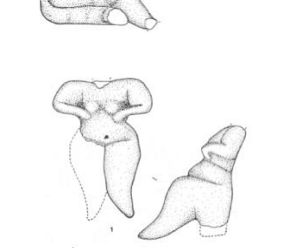
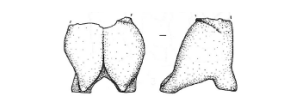
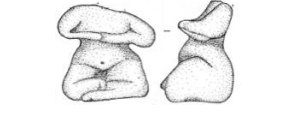
Yerde oturur şekilde betimlenen her iki figürin de çok benzerdir. Figürinlerin bacakları dizlerden kırılmış, sol tarafa doğru yana uzatılarak üzerinde oturur şekilde bir pozisyonda durmaktadır. Eller abartısız hatlara sahip göğüslerin üzerinde durmaktadır. İri ve dolgun betimlenen vücut hatlarına göre bel bölgeleri incedir. Göbek bölgesi her ikisinde de sarkık olarak görülmektedir. Baş kısımlarında yüz özellikleri neredeyse aynıdır; gözler badem biçimindedir ağız detayı ise yoktur. Saçlar ilk örnekte bir saç çizgisi ile gösterilmiş, ikinci örnekte ise başın arkasında topuz yapılmış bir biçimdedir (Tablo 12).

Tabloda ikinci grubu oluşturan bir örnek panter üzerinde oturur pozisyonda betimlenen figürindir. Panterden bir iskemle üzerinde oturan figürin aynı zamanda kucağında bir hayvanı kucaklamıştır. Hayvanın kuyruğu aşağıya doğru sarkmaktadır. Bu figürin de diğer örnekler de olduğu gibi oldukça iri ve dolgun vücut hatlarına sahiptir. Bacaklar çok kalındır, karın bölgesi ise vücudun önünden aşağıya doğru sarkar biçimdedir. Figürinin yüz özellikleri diğer örnekler ile aynıdır; badem biçiminde gözlere ve hafifçe çıkıntı yapan bir buruna sahiptir (Tablo 12).

Tablodaki üçüncü ve son grupta kucağında/sırtında bir çocuk ile betimlenen figürinlere yer verilmiştir. İlk örnekte figürin sağ koluna bir çocuk yatırmış, diğer kolunu da çocuğuna uzatmış kucağında tutmaktadır. Bacaklarını altında kıvrımış oturmakta olan figürinin vücut hatları iridir. Göğüsleri ise abartısız betimlenmiştir. İkinci örnekte de figürin kucağında bir çocuk tutmaktadır. Her iki koluyla çocuğa sarılmış vücudun ön tarafında tutmaktadır. Çocuk da kolları ve bacakları ile sarılmış biçimdedir. Vücudun kalça ve bacak kısımları iri ve dolgundur. Son örneğe de baktığımız zaman farklı bir oturma pozisyonuna sahip olduğu anlaşılmaktadır. Bacaklar dizlerden kırılarak yere oturmakta olan figürinin kolları öne doğru uzatılmış, elleri ise kucağında durmaktadır. Sırtında ise bir çocuk sanki tırmanır biçimde durmaktadır. Eserin bacakları ve karın bölgesi iri betimlenmiştir (Tablo 12).

Höyücek'te oturmuş pozisyonda betimlenen figürinlere bakıldığında KAD 1.KA, 2.KA ve 3.KA'da hepsinde gözlendiği anlaşılmaktadır (Tablo 13). 1.KA'da oturur pozisyonda betimlenen figürin yanında idoller de vardır. Figürin örneklerinin her ikisi de kalçalarıyla bitişik bir biçimde şekillenmiş bir iskemle üzerinde

oturmaktadır. İlk örnekte eller göğüste dururken ikinci örnek kollar çıkıntı şeklindedir. Ayaklar detayları öne doğru uzatılmış şekilde olan figürinlerin üst vücutlarında kıyafeti temsil eden desenler vardır. İlk örnekte başta ayrıca bir başlık varken ikinci örneğin baş kısmı eksiktir. İdollerin hepsi 2. örnek dışında yere oturur pozisyonda betimlenmiştir. İkinci örneğin ise kalçasıyla bitişik bir iskemle üzerinde oturduğu anlaşılmaktadır. İdollerden ilkinin elleri göğüs bölgesinin üzerinde konuşlanmışken diğerinin kolları birer çıkıntı şeklinde gösterilmiştir. Baş kısımları eksik olan idollerin hepsi sokma başlıdır (Tablo 13).

1.Kutsal Alan (1.KA)	2. Kutsal Alan (2.KA)	3. Kutsal Alan (3.KA)
     	 	

Tablo 13: Höyücek KAD- Oturur pozisyonda betimlenen figürinler ve idoller.

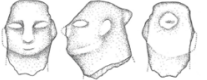
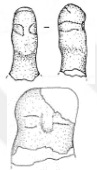
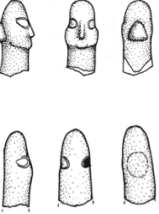
2.KA’da görülen oturur pozisyonundaki ilk figürin bağdaş kurmuş biçimde yere oturmuş pozisyonundadır. Elleri göğüsleri üzerinde durmakta olan figürinin göğüs detayları yoktur. İkinci örnek ise ayakları öne doğru uzatılmış pozisyonda yere oturmaktadır. Kollar kıvrılmış göğüslerin üzerindedir. Baş kısmı eksiktir. Son figürin örneğinin belden üstü yoktur. Vücudun mevcut kısımlarına bakıldığında kalça ile bitişik bir iskemle üzerinde oturduğu ve bacakların da öne doğru uzandığı anlaşılmaktadır (Tablo 13).

3.KA’da ilk örneğine bakıldığında figürinin bacakları dizlerden kıvrılmış bir biçimde uzandığı anlaşılmaktadır. Kollar vücudun ön kısmında bir çocuğu(?) tutmaktadır. Baş kısmı eksik olan eserin vücut hatları oldukça iri ve dolgun betimlenmiştir. İkinci örnek ise yarı oturur yarı uzanır biçimdedir. Sol bacağını altına almış bir biçimde duran eserin elleri göğüsün hemen altındadır. Üçüncü, dördüncü ve beşinci örnekler 1.KA ve 2.KA’da görülen bir biçimde kalçalarının hemen altında bitişik bir biçimde duran bir iskemle üzerinde oturmaktadır. Üçüncü örneğin elleri göğüslerin altında dururken dördüncü örnekte ise vücudun yanlarından aşağı doğru bitişik bir biçimde durmaktadır. Son örnekte figürin bağdaş kurmuş bir pozisyonda yerde oturmaktadır. Elleri göğüs kısmının hemen üzerinde durmakta olan eserin vücut hatları iri betimlenmiştir (Tablo 13).

Bademağacı’nda EN I, EN II ve GK tabakalarının hepsinde oturur biçimde betimlenen figürinlere rastlanmıştır. EN I tabakalarında görülen üç eserden ilk ikisinde bacaklar yana doğru, vücudun alt kısmında kıvrılmış bir biçimdedir. Üçüncü örnek ise bacaklar öne doğru uzatılmış bir pozisyonda yere oturmaktadır. Her üç figürinin de kolları kıvrılmış, eller göğüs bölgesinin üzerindedir. Tabloda EN II tabakasından iki örnek yer almaktadır. Her iki örnekte de oturma pozisyonu aynı şekildedir; bacaklar öne doğru uzatılmıştır. Kollar her ikisinde vücudun yanlarından kıvrılmıştır. İkinci örnekte farklı olarak sağ el sağ göğüs üzerinde durmaktadır. GN tabakasından sadece bir örnek oturur pozisyonda betimlenmiştir. Bacaklar öne doğru uzatılmış bir biçimde yer oturmakta olan figürinin elleri göğüslerinin üzerinde duracak şekilde görülür (Tablo 11).

4.3. Figürin Başları

Hacılar, Kuruçay, Höyücek ve Bademağacı yerleşmelerinin hepsinde figürin başları ele geçmiştir. Tüm bu yerleşmelerde görülen figürin başlarının hemen hepsinin yüz detayları çok benzerdir. EN, GN ve EK tabakalarındaki hepsinde gözler badem biçimindedir. Burun detayı hepsinde hafif bir çıkıntı ile kendini göstermektedir. Ağız detayı genellikle görülmemektedir. Saçlar ise çoğu zaman başın arkasında bir topuz şeklinde belirtilmiştir. Diğerler yerleşmelerden farklı olarak Hacılar VI. figürin başlarının saç çizgisi alından bir çizgi ile belirtilmiştir (Tablo 14).

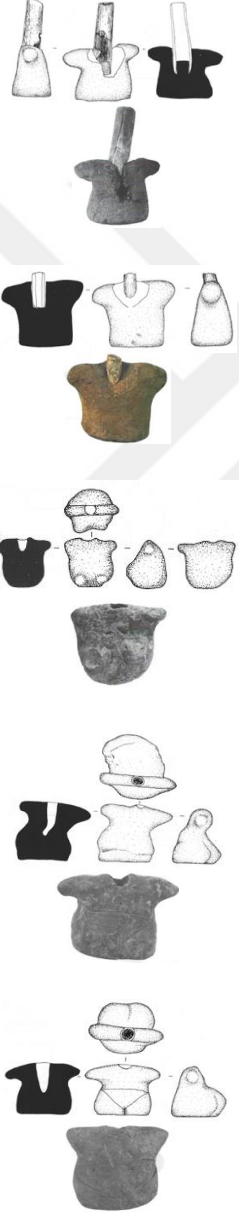
	Hacılar	Kuruçay	Höyücek	Bademağacı
Erken Neolitik		-	-	
Geç Neolitik	-	-		-
Erken Kalkolitik	-		-	

Tablo 14: Burdur ve Çevresi yerleşmelerinde görülen figürin başlarını gösteren tablo. Tabloda yer alan tüm figürin başlarının detaylı bilgileri katalog kısmında mevcuttur.

4.4. Çuval Vücutlu /Sokma Başlı İdoller-Höyücek, Hacılar, Bademağacı

Çuval vücutlu idoller, Höyücek, Hacılar ve Bademağacı yerleşmelerinde görülen idol biçimidir. Çok büyük bir çoğunluğu pişmiş topraktandır ve sokma başlı olarak karşımıza çıkmaktadır. Oldukça şematik betimlenen idollerin kol detayları omuz kısmından birer çıkıntı şeklinde gösterilir. İki omuz arasında bir delik yer alır;

baş parçasının kemik, ahşap gibi farklı malzemelerden yapıldığı ve bu deliğe yerleştirildiği düşünülmektedir. Cinsel organ ise birçoğunda bir üçgen ile belirtilmiştir. Benzerleri İzmir Bölgesi'nde de görülmektedir (Tablo 15).

Höyücek (Kutsal Alanlar/2KA)	Hacılar (VI. Tabaka)	Bademağacı (Geç Neolitik)
		

Tablo 15: Höyücek, Hacılar ve Bademağacı'nda bulunan çuval biçimli sokma başlı idollerin tipolojik örnekleri. Tabloda yer alan idollerin detaylı bilgileri katalogta mevcuttur.

Kemik ve ahşap gibi malzemelerden yapılan baş kısımlarına çok nadir olarak kazılarda rastlanmıştır. Höyücek 2.KA tabakalarında ele geçen kemik idol başları bu

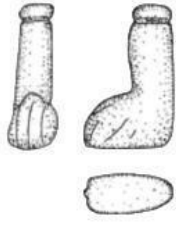
açıdan dikkat çekici örneklerdir. Dört adet olan bu idol başlarının özellikleri aynıdır. Yüz bölgesinde gözlerin badem şeklinde betimlendiği, hiçbirinde ağız detayına yer verilmediği anlaşılmaktadır (Tablo 16).

Tablo 16: Yukarıdaki tabloda Höyücek, 2.Kutsal Alan (2.KA) tabakasında bulunan kemik, idol başlarına yer verilmiştir. Tabloda yer alan idollerin bilgileri katalogta mevcuttur. Örnekler bu tabloda ölçeksiz sunulmuştur.

4.5. Ayak Modelleri

Burdur ve Çevresi'nde Kuruçay, Höyücek ve Bademağacı yerleşmelerinde Erken Neolitik ve Geç Neolitik tabakalarında ayak modelleri örneklerine rastlanılmıştır. Her üç yerleşmede görülen ayak modellerinin birbirlerine oldukça benzer betimlendiği anlaşılmaktadır. Höyücek örnekleri hem Erken Neolitik hem de Geç Neolitik tabakalarında görülürken, Bademağacı örnekleri Erken Neolitik tabakalarında Kuruçay örnekleri ise sadece Geç Neolitik tabakalarında görülmektedir. Boyutları 2-5 cm arasında değişiklik gösteren bu eserlerde ayak parmakları birbirine paralel çizgiler ile belirtilmiştir. Sadece Bademağacı EN I'de açığa çıkmış (Kat 174) örnek betim olarak diğerleri ile benzer olsa da boyutunun 25 cm olması açısından diğerlerinden ayrılmaktadır (Resim 1).

	Höyücek	Bademağacı	Kuruçay
Erken Neolitik	 	 	-
Geç Neolitik		-	

Tablo 17: Bademağacı (Kat 173), Höyücek (Kat 145, Kat 146, Kat 147, Kat 148) ve Kuruçay'da (Kat 149) bulunan ayak modelleri. Tabloda yer alan eserlerin bilgileri katalogta mevcuttur. Örnekler bu tabloda ölçeksiz sunulmuştur.

Höyücek'in Tapınak Dönemi (TD) tabakasında bot biçiminde pişmiş topraktan yapılmış kap (Resim 2) açığa çıkmıştır. Eserin ön kısmında birbirine paralel dikey derin çizgiler, kabın üst kısmında ise tutamaklar yer almaktadır (Duru, Umurtak, 2005: 63). Eser incelendiğinde Höyücek'in TD tabakasında görülen ayak modelleri ile çok benzer şekilde betimlendiği görülmektedir. Bu eserler birlikte değerlendirildiğinde söz konusu bölgede ayak biçimli ayrışık kap ve ayak modellerinin hem çanak çömlek hem de figürin geleneğinde önemli bir unsur olduğu ortaya çıkmaktadır. Dolayısıyla her iki alanda da üretimin olması göz önüne alındığında bu eserlerin ritüel amaçlı üretildiği düşüncesi öne çıkmaktadır.

Resim 1: Bademağacı EN I’de açığa çıkmış ayak biçimli betimlenmiş eser.

Resim 2: Höyücek Tapınak Dönemi’nde açığa çıkmış ayak biçimli kap örneği.

BEŞİNCİ BÖLÜM

DEĞERLENDİRME

Tezin bu bölümüne kadar, çalışmamın odak bölgesi olan Burdur ve Çevresi'nde yer alan Hacılar, Kuruçay, Höyücek ve Bademağacı yerleşmelerinin Neolitik Çağ ve Erken Kalkolitik Çağ tabakalarındaki figürin ve idoller detaylı bir biçimde incelenmiştir. Söz konusu bölge ve yerleşmelerde tez kapsamında 54 idol, 107 figürin ve figürin parçaları, 10 insan tasviri ve 6 ayak modeli olmak üzere 177 eser incelenmiştir. İncelenen eserlerin çoğu Höyücek KAD (1.KA, 2.K, 3A) ve Hacılar (VI. tabaka) yerleşmelerinde görülmektedir.

Hacılar, Kuruçay, Höyücek ve Bademağacı yerleşmelerinin Neolitik Çağ tabakalarının hepsinde figürin ve idol örneklerine rastlanır. Erken Kalkolitik Çağ tabakalarına bakıldığında ise Hacılar yerleşmesi dışında tüm yerleşmelerde figürin ve figürin başlarına rastlanmaktadır (Tablo 11, Tablo 14). Bölgede incelenen figürinlerin en erken örnekleri ise Bademağacı EN II (MÖ 6250-6000) tabakalarında ele geçmiştir (Kat 149, 152, 154, 158).

Figürin ve idollerin betimlenme biçimlerine bakıldığında çok zengin bir çeşitlilik gösterdiği anlaşılmaktadır. Ayakta ve oturur biçimde olmak üzere her iki pozisyonda da betimlenen figürin ve idoller görülmektedir. Ayakta durur şekilde betimlenen figürinlerin vücut hatlarının abartılı ve iri betiminde yerleşmeler arasında değişiklikler görülmezken ellerin duruş pozisyonlarında farklar görülür. Ayakta duran figürin örneklerinin el pozisyonları kimi zaman vücudun iki yanında bitişik, kimi zaman göğüslerin üzerinde ya da altında durur şekilde betimlenir. Bu özelliklere sahip figürinler Hacılar, Kuruçay, Höyücek ve Bademağacı yerleşmelerinin Neolitik Çağ tabakalarının hepsinde görülürken Erken Kalkolitik Çağ tabakalarında hiç örnek yoktur.

Oturur pozisyonda betimlenmiş figürinler, Kuruçay dışında tüm yerleşmelerde görülmektedir. Hacıların VI. tabakasinda, Höyücek 2. KA ve KA karışık malzeme içinde ve Bademağacı'nın ise EN II, GN 1, 2 tabakalarında görülmektedir. Oturur

pozisyonda betimlenen figürinler kendi içlerinde oturma şekillerine göre çeşitlilik gösterirler. Bağdaş kurmuş, ayaklarını ileriye uzatmış, ayaklarından birini altına kıvrımış, kalçasına hemen bitişik betimlenmiş bir iskemle üzerinde oturmuş pozisyonlarda betimlenmektedirler. Bir leopar üzerinde oturmuş biçimde betimlenen Hacılar VI. tabakada görülen örnek diğer yerleşmelerde görülmez, uzak bir benzerlerine Çatalhöyük'te rastlanır. James Mellaart Çatalhöyük'te görülen leopar üzerinde oturur şekilde betimlenen örnekleri tanrıça olarak tanımlamıştır (Mellaart, 2003: 142). Oturmuş pozisyonda betimlenen figürinlerin vücut hatları hepsinde aynı özelliklere sahiptir. Kalın ve iri bacaklar, dolgun kalçalar, genellikle sarkık bir karın dikkati çeker.

Bölgemizde idoller incelendiğinde çuval vücutlu ya da sokma başlı olarak adlandırılan biçimler öne çıkmaz. Bu idol tiplerine Höyücek KAD 2.KA, Hacılar VI. tabaka ve Bademağacı GN tabakalarında rastlanmaktadır. Bu idol tipleri Kuruçay'da görülmemektedir. Oldukça şematik betimlenen bu idollerin başları ahşap, kemik gibi malzemelerden yapılarak sonradan takıldıkları için çok büyük bir çoğunluğu başsız ele geçmiştir. Sadece Höyücek KAD 2.KA tabakasında ortaya çıkarılan dört adet kemik idol başı bu sokma başlı idollerin baş kısımları ile ilgili net bilgiler vermesi açısından oldukça önem taşımaktadır. Sokma baş idol örnekleri bu bölgeye özgü bir özellik gibi dursa da Batı Anadolu'da İzmir yakınlarındaki Yeşilova yerleşmesinde de az sayıda bu idollerden ele geçmiştir.

Orta Anadolu

Bu bölge dahilinde Çatalhöyük, Tepecik-Çiftlik Höyük ve Köşk Höyük örnekleri incelenmiştir. Çatalhöyük, Doğu Çatalhöyük Neolitik Çağ'a, Batı Çatalhöyük ise Kalkolitik Çağ'a tarihlenir (Mellaart, 2003; 9). Çatalhöyük, figürin ve idol buluntuları açısından oldukça önemlidir. Hem Mellaart hem de Hodder dönemi kazılarında sayısı bini geçmiş figürin ve idoller ortaya çıkmıştır. Bu nedenle bu tez kapsamında farklı betimlere sahip, özellikleri açısından öne çıkan eserler incelenmiştir. Çatalhöyük figürin ve idolleri, pişmiş toprak, yumuşak kalsit, alabaster, kireçtaşı gibi farklı malzemelerden yapılmışlardır. Bu eserlerin boyutları 5 cm ile 20 cm arasından değişiklik göstermektedir (Mellaart, 2003; 137). Çatalhöyük Neolitik

Çağ figürinlerinin Mellaart tarafından çok büyük bir çoğunluğu tanrıça olarak tanımlanmıştır. Betimlenme şekillerine bakıldığında Çatalhöyük'te doğum yapan ve her iki yanında leoparlar olan figürin, kamuoyunda Çatalhöyük denilince akla gelecek şekilde Çatalhöyük ile bağdaştırılmıştır. Bu örnek gibi leopar ile birlikte farklı biçimlerde betimlenmiş örneklerin de olduğu Çatalhöyük'te görülen figürinlerin benzerleri Hacılar VI. tabakasında leopar ile birlikte betimlenen örnekler ile ilişkilendirilebilir. Tıpkı Hacılar'da olduğu gibi çok abartılı vücut hatlarına sahip figürinlerin elleri göğüsleri üzerinde duran, yere bacaklarını altında toplamış bir şekilde oturan ya da ayaklarını öne doğru uzatmış oturmakta olan figürinlerin betimlenme çeşitliliği Burdur ve Çevresi örnekleri gibi çok çeşitlidir. Burdur ve Çevresi'nin doğusundan ele geçen Yalvaç eserlerinden birisi, Hacılar ve Höyücek sokma başlı idolleri ile benzeşirken diğeri de, vücut bölgesindeki boya bezemeleri açısından Çatalhöyük'te görülen boya bezemeli figürinler ile benzerlik gösterir (Kat 176, Kat 187). Çatalhöyük'te VI.A.25 ve VI.A.44 tapınaklarında ele geçen erkek betimleri de vardır. Üzerinde bir uzun bir giysi ya da bir boğa ile betimlenmiş bu örnekler Mellaart tarafından tanrı olarak tanımlanmışlardır (Mellaart, 2003:143-144). Erkek cinsiyetinde olan örneklerin benzerleri Burdur ve Çevresi'nde görülmemektedir.

Neolitik Çağ'a tarihlenen A.II mekânında yer alan bir tahıl ambarında Çatalhöyük'ün simgesi haline gelmiş bir figürin ele geçmiştir. "Hayvanların Hâkimesi" olarak adlandırılan doğum yapar şekilde betimlenen figürinin her iki yanında leopar durmaktadır. Figürinin kolları öne doğru uzanmış bir biçimde, elleri ise leoparların başları üzerindedir. Vücut hatları çok abartılıdır: kolları ve bacakları çok kalın ve iri betimlenmiştir. Memeleri ve karnı sarkık bir biçimdedir. Yüz detaylarına bakıldığında ise gözlerin ve burnun belirtildiği ancak ağız detayının olmadığı anlaşılmaktadır (Mellaart, 2003; 142)

Leoparla birlikte betimlenen bir diğer örnek tapınak A.III'te ele geçmiştir. Kucağında iki adet yavru leopar tutmakta olan figürin oturur biçimde betimlenmiştir. Bacakları çok kalın ve kütleli olan figürinin vücudunun geriye kalan kısımları da abartılı ve iridir. Kucağında tuttuğu leopar yavrularının vücut özelliklerinin detaylı

olarak görülmektedir (Mellaart, 2003; 139). A.II.1 olarak adlandırılan tapınakta kilden yapılmış, bacaklarını dizlerden kırılarak vücudun altına almış ve oturur pozisyonda betimlenen bir figürin bulunmuştur. Vücut hatları çok iri ve dolgun olan eserin kolları kıvrılmış, elleri ise her iki memenin üstünde durmaktadır. Karın bölgesi aşağıya doğru sarkıktır. Yüzde ağız detayı yoktur gözler ve burun betimlenmiştir (Mellaart, 2003; 142).

VI.A.61 tapınağında bulunan bir diğer figürin üzeri boyalıdır (Kat 189). Baş dışında vücudunun tamamı sağlamdır. Ayakları öne doğru uzanmış, bacakları birbirine bitişik olacak şekilde oturur pozisyonundadır. Eller hemen dizin üzerinde durmaktadır. Memeler ve karın oldukça iri ve sarkıktır. Üzerindeki boyalar noktalar ile oluşturulmuş şeritlerde görülmektedir. Boynun etrafında, omuz, göğüs, kol ve bacaklarda bu şeritler görülmektedir (Mellaart, 2003; 142).

I. Hodder tarafından 2016 yıllarında yapılan kazılarda ortaya çıkan taştan iki figürin oldukça dikkat çekici olarak tanımlanmıştır. Figürinler, J. Mellaart'ın çalışmalar yaptığı Doğu Höyük'te B.150'nin doğu duvarının yakınlarında bulunmuştur. İlk figürin doğu duvarının yakınında bulunan bir mezarın sağ köşesinde ele geçmiştir. Hodder bu eserin bilinçli bir şekilde buraya bırakıldığını düşünmektedir. Figürin ayakta durur pozisyonda, elleri memelerinin üstünde durur şekilde betimlenmiştir. Vücut hatları çok abartılı ve iridir. Yüzde gözler, burun ve ağız belirtilmiştir (Hodder, 2016;1). İkinci örnekte ilk figürinin hemen yakınlarında bulunmuştur. Bu eserin de vücut hatları abartılı ve iridir. Ayakta duran figürinin elleri memelerin hemen üstündedir (Hodder, 2016;1). Her iki eserin de vücut hatlarının özellikleri Burdur ve Çevresi'nde sıklıkla gördüğümüz gibi dolgundur ve ellerin göğüs üzerindeki duruşu çok benzerdir.

Bu bölgedeki incelediğimiz ikinci yerleşme olan Tepecik-Çiftlik'te bugüne kadar yapılan çalışmalar sonucunda höyükte tam 14 seviye tespit edilmiştir. Bu tabakalar MÖ 6700-5800'e tarihlendirilmiştir. 1. tabaka Roma-Bizans Dönemi (sadece mezarlar), 2. tabaka (1, 2 ve 3.evre) İlk Kalkolitik MÖ 6100-5800, 3. tabaka (1, 2. evre) Son Neolitik MÖ 6400-6100, 4. tabaka Neolitik MÖ 6600-6400, 5. tabaka (1 ve 2. Evre) Neolitik MÖ 6800-6600, 6. tabaka Neolitik, 7-9. tabakalar Neolitik MÖ 7000-

6800 ve 10-14 tabakalar MÖ 7000 ve öncesine tarihlendirilmiştir (Bıçakçı, Çakan, Büyükkarakaya, 2021;111-117). 16I açmasının güney kesiminde yer alan AA mekânında bir adet kadın heykelciği ele geçmiştir. Mekânın batı kısmında öğütme taşlarının arasında ele geçirilen kadın heykelciği delikli volkanik bir kayaktan yapılmıştır. Sadece ön yüzü işlenmiş arka kısmında herhangi bir işlem yapılmamıştır. Eser steotopik olarak betimlenmiş ve elleri göğüs altında bağlanmıştır. Kol ve göğüs detayı çizilerek belirtilmiş, başta ise göz, ağız gibi detaylar yapılmamış ve sadece burun bir çıkıntı şeklinde belirtilmiştir. Kadın heykelciğinin moloz içerisinde bulunması nedeniyle mekân ile nasıl bir bağlantısı olduğu anlaşılamamıştır (Kat 192) (Bıçakçı, 2016; 87.)² Steotopik bir biçimde betimlenen bu eser, Höyücek'in KA tabakasından gelen bir eserle (Kat 125) steotopik betimlenmeleri açısından benzemektedir.

4. tabakada çok sayıda kemik idol ele geçmiştir. Bu kemik idollerin, oldukça şematik bir biçimde betimlenmiş oldukları görülmektedir. Dikdörtgen biçimde oldukları anlaşılan idollerin ayakları vücudun en alt kısmında hafifçe ayrılarak çıkıntı yapar şekildedir. Omuz kısımlarında bazılarında kollar aynı ayaklar gibi çok hafif çıkıntı yapılarak gösterilmiştir. Bazılarında ise bu detay mevcut değildir. Bu kemik idoller biçimsel olarak bölgemizdekiler ile hiçbir benzerlik taşımamaktadır.

Yine aynı tabakadan ele geçen bir figürin betimlenme şekline göre dikkat çeker. Baş bölgesi ve bir kolu eksik olan figürinin boyun bölgesinde bir giysiyi andırır biçimde yerleştirilmiş noktacıklar görülmektedir. Sağ kol sağ göğsün hemen altında durmakta olan figürinin ayak detayları betimlenmemiştir; vücudun alt kısmı düz inmektedir (Kat 194). Neolitik Çağ katlarında ele geçen bir diğer figürin örneğinde kollar kıvrılmış, eller ise göğsün altında durur şekilde betimlenmiştir. Kalça kısmının yanlardan genişleyerek iri bir biçimde olduğu anlaşılmaktadır. Erken Kalkolitik Çağ'a tarihlenen 2. tabakada taştan bir insan başı betimi ele geçmiştir. Bu eserin yüz detaylarına bakıldığında gözlerin Burdur ve Çevresi'nde çok sıklıkla karşılaşılan badem göz biçiminde olduğu görülmektedir. Ağız detayı ise mevcut değildir. Tepecik-

² <https://www.tepecik-ciftlik.org/kazi-ve-arastirma> Yerleşimde ele geçen figürin ve idollere ait görseller kazının resmi internet sitesinden alınmıştır.

Çiftlik örneklerine baktığımızda ele geçen Neolitik Çağ figürinlerinde kolların ve ellerin duruşundan, vücut hatlarının iri bir biçimde betimlenmesinde benzerlikler görülmektedir. Erken Kalkolitik Çağ'da görülen taş figürin örneği ise buraya özgü özellikler taşımaktadır.

Köşk Höyükte tabakalaşma Orta Çağ, Roma Dönemi, Erken Kalkolitik ve Geç Neolitik şeklinde tespit edilmiştir (Öztan, 2010; 135). Geç Neolitik Dönem'e tarihlenen II. ve III. Yapı katlarından ele geçen beş adet figürin öne çıkmaktadır. Bu eserlerden ilki II. yapı katından pişmiş toprak, kollarının ve bacaklarının bir kısmı eksik ele geçmiş figürindir. Eserin baş kısmı yukarı doğru sivri (başlık?) şekilde betimlenmiş ve yüz detayları belirsizdir. Kollar iki yana çıkıntı şeklinde uzanmaktadır. Bel kısmında kemere benzer bir detay yer almaktadır. II. yapı katında ele geçirilen bir diğer pişmiş toprak, tek parça halinde betimlenmiş figürindir. Eserin bel kısmından ayaklarına kadar uzanmış bir giysi vardır. Bel kısmını saran kemer vardır. III. tabakadan alçı taşından oturur şekilde betimlenen bir figürin ele geçmiştir. Eserin sağ yanından omuz ve kalça kısmı eksiktir. Abartılı iri hatlara sahip figürinin sol kolu ve eli, sol göğüsün üzerindedir. Baş kısmında saçlar topuz, yüzde gözler badem şeklindedir. Burun ve ağız belirtilmiştir. Geç Neolitik'e tarihlenen tabakadan pişmiş toprak, oturur şekilde betimlenen bir figürin örneğinin kolları göğüs üzerin bağlanmış şekilde tasvir edilmiştir. Başta yukarı doğru uzanıp hafifçe sivrilene bir başlık vardır. Yüzde gözler badem şeklindedir. Burun belirtilmiş ancak ağız detayı yoktur. Üst baldırlar ve kalça abartılı hatlara sahiptir (Silistreli, 1989; 489-505). Son örnek ise ayakta durur şekilde betimlenmiştir. Eserin baş kısmı ve kollarının büyük çoğunluğu eksiktir. Açık kahve tonlarında renge sahip ve perdahlı eserin ön tarafında dizlere kadar uzanan bir giysi vardır (Öztan, 2007; 226).

Köşk Höyük, Neolitik Çağ figürinlerine bakıldığında özellikle yere oturmuş başında bir başlık ile betimlenen örnekler vücut hatlarının dolgunluğu, iriliği ve ellerin duruşu ile Burdur ve Çevresi'nde görülen özellikle oturmuş bir biçimde betimlenen örneklerle abartılı vücut hatları bakımından benzerlikler taşımaktadır.

Batı Anadolu

Batı Anadolu Bölgesi sahil kesiminde İzmir ili yaknlarında Limantepe, Yeşilova, Ege Gübre ve Ulucak Höyük burada ele alınmıştır. Aynı bölgede yer alan Baklatepe’de Neolitik ve Erken Kalkolitik Çağ verileri olmadığından değerlendirmeye alınmamıştır. Liman Tepe’de yapılan çalışmalar sonucunda Erken/Orta Kalkolitik’ten Roma Dönemi’ne kadar bir tabakalaşma olduğu ortaya çıkmıştır (Erkanal, Şahoğlu, Tuğcu, 2020: 48). Erken/Orta Kalkolitik Çağ VIIb tabakasında pişmiş toprak idoller ele geçmiştir. İdoller, şematik ve yassı şekillendirilmiştir. İdolde kollar, baş kısmı çıkıntı şeklindedir ve baş boyunla direkt birleşir şekilde şekillenmiştir. Yüzde hiçbir detay belirtilmemiştir. Ayaklar yapılmamış, gövde direkt aşağıya doğru devam etmiş ve kesilmiştir (Erkanal, Şahoğlu, 2012: 220). Oldukça şematik olan örneğin başı ve kolları sivri biçimde betimlenmiştir ve bölgemizdeki idol geleneğinden farklıdır, benzer olan tek nokta vücudun alt kısmının bölgemizde görülen sokma başlı idollerdeki gibi olmasıdır.

Yeşilova Höyük’te tabakalaşma, I. Kat Roma Dönemi, II. Kat Tunç Çağ, III. Kat Kalkolitik Çağ (1-2 Tabakaları), VI. Kat ise Neolitik Çağ (1a, b, c8 Tabakaları) şeklindedir (Derin, 2020;1-2). Neolitik Dönem tabakalarından III 1-3 katında ortaya çıkan figürin örneği pişmiş topraktandır ve vücudunun alt kısmı tamamen eksiktir, üst kısımda ise baş, sol kol eksiktir. Sağ kol göğüs altına doğru kıvrılmış durumdadır. Kolun üst kısmı iridir ve göğüs detayları verilmiştir. Diğer bir örneğin de gövdesi ve sağ kolu tamdır vücudun diğer kısımları eksiktir. Vücut hatları abartısızdır, sağ kol göğüs üzerindedir ve göğüs detayları belli belirsizdir. Her iki örnekte de olun duruşu bölgemizde sıklıkta gördüğümüz bir pozisyonudur. Yerleşmede ele geçen pişmiş toprak idol sokma başlıdır. Burdur ve Çevresi’nde görülen sokma başlı idoller ile çok benzer betimlenmiştir (Derin, 2012: 202).

Ege Gübre’de dört ana tabaka ortaya çıkarılmıştır. Yerleşimin tabakalaşması geç evreden erkene doğru şu şekilde yapılmıştır; Ege Gübre I: Hellenistik Dönem, Ege Gübre II: Kalkolitik Dönem, Ege Gübre III a: Neolitik Dönem, Ege Gübre III b: Neolitik Dönem ve Ege Gübre IV: Neolitik Dönem (Sağlamtimur, Ozan; 2012: 66). Neolitik Çağ’a tarihlenen iki adet figürinlerin sadece baş kısımları sağlamdır ve vücut kısmı eksiktir. Eserlerden birinde saçlar belirtilmiş ve bir saç çizgisi ile alından

ayrılmıştır. Yüzde gözler badem şeklindedir. Diğer baş örneğinde de saçlar belirtilmiş ve saç çizgisi alından ayrılmıştır. Yüzde gözler badem şeklindedir, ağız ve burun detayları yoktur. Ele geçen figürin başları Burdur ve Çevresi'nde görülen figürin başları ile benzerdir.

Ulucak Höyük'te Höyükte yapılan radyokarbon tarihlemelere göre en erken tarih MÖ 7040-6660 olarak belirlenmiştir. En son yapılan tarihleme çalışmalarına göre ise Ön Neolitik Dönem (VI), Neolitik Dönem (V), Geç Neolitik (VI) ve Erken Kalkolitik (III) olarak yapılmıştır. Yapılan radyokarbon analizlerine göre Neolitik Dönem MÖ 6850-5670 ve Kalkolitik Dönem ise MÖ 5600-5460 yıllarına denk gelmektedir (Çevik, Vuruşkan, Sivil, 2020: 12).

Ulucak'ın IV. tabakasında yerleşmenin farklı kısımlarında fazla sayıda figürin ve figürin parçaları ele geçmiştir. Eserlerden biri kadın bir diğeri ise erkek figürindir ve yan yana bulunmuşlardır (Çilingiroğlu, Çilingiroğlu, 2007; 365-366). Kadın figürin ayakta durur şekilde betimlenmiştir. Baş kısmında saçlar alın bölgesine doğru kıvrıkcık biçimde, başın arka kısmında ise saçın bir kısmı topuz biçimindedir. Yüz detayları gösterilmiştir, burun detayı oldukça belirgindir. Eller göğüslerin altında toplanmıştır. Göğüs detayı küçük ve abartısız betimlenmiştir. Karın kısmı hafif bir çıkıntı ile gösterilmiş ve göbek deliği detayı işlenmiştir. Kalçası geniştir, bacaklar dize kadar birleşiktir ve ayaklar çıkıntı halindedir. Erkek olan örnekte de figürin ayakta tasvir edilmiştir. Baş kısmında bir başlık(?) yer almaktadır. Bu başlık altından başın iki yanından sarkarak karın bölgesine kadar inen saç detayı vardır. Yüzde detaylar betimlenmemiş sadece burun belirgin şekilde gösterilmiştir. Kollar göğüslerin üzerindedir, bel ve karın kısmı abartısızdır. Eserin kalça kısmında bir giysi parçası betimlenmiştir. Ancak söz konusu kıyafet cinsel organı örtmeyecek şekilde yapılmıştır (Çilingiroğlu, Çilingiroğlu, 2007; 366). Ulucak Höyük'te bulunan figürinlerin badem göz ve saç stili bakımından İzmir Bölgesi'nden Ege Gübre, Yeşilova ile benzerliği vardır. Göller Bölgesi'nden ise Hacılar, Bademağacı ve Höyücek ile benzerlik taşımaktadır. Erken Kalkolitik Dönem'e tarihlenen tabakalarda şimdiye kadar sadece antropomorfik hayvan figürinleri ele geçmiştir ve bunlar da stilistik açıdan Balkanlar ile benzerlik taşımaktadır (Çevik, 2020: 25).

Marmara ve Trakya Bölgesi

Marmara ve Trakya Bölgesi'nde incelenen yerleşmeler Pendik, Hoca Çeşme, Aşağı Pınar, Toptepe, Ilıpınar ve Aktopraklık'tır. Pendik yerleşmesinden Geç Neolitik/Erken Kalkolitik tabakasında Anadolu ve Balkan özellikleri gösteren, pişmiş topraktan bir kadın figürini ele geçmiştir (Pasinli, A., E. Uzunoğlu, N. Atakan, Ç. Girgin, M. Soysal, 1994; 152). Ele geçen figürin koyu renk hamurdan yapılmış, ayakta durur şekilde betimlenmiştir ve baş, kol kısımları kırıktır. Göğüsler küçük çıkıntılar şeklinde belirtilmiştir. Kalça kısmında kazıma, zigzag şeklinde geometrik bezemeleri mevcuttur (Özdoğan, 2013: 177). Ayakta duran figürinin bacaklarının silindirik ve ayrı bir biçimde betimlenmesi, sahip olduğu renk ve kalça kısmındaki zigzaglar bakımından Burdur ve Çevresi örneklerinden çok farklı olduğu anlaşılmaktadır.

Aynı bölgede yer alan Aşağı Pınar yerleşmesinde Neolitik Dönem 8-6 tabakaları (M.Ö 6400-5700), Neolitik – Kalkolitik Geçiş ve Kalkolitik dönem 5-1 tabakaları (M.Ö. 5500-4800) olmak üzere üç ayrı dönem tespit edilmiştir (Özdoğan, 2013;183). Yerleşmede Neolitik Dönem'in VII. tabakasında dört adet figürin tespit edilmiştir. Ele geçen figürinlerden biri kalça ve bacak kısmı sağlam ele geçmiştir. Eserin üzerinde içinde noktacıklar yer alan şerit halinde kazıma bezeme vardır. Diğer iki figürinin ise sadece baş kısımları ele geçmiştir. Bu iki eserden ilkinin baş kısmı dikdörtgen şeklindedir, yüz detaylarında gözler üç adet çizgi ile belirtilmiş burun hafif çıkıntı şeklindedir ve ağız detayı ise yoktur. Kafanın arka kısmında kırmızı boya detayı vardır ve saç detayı çizgiler ile gösterilmiştir. İkinci örnekte de baş kısmı dikdörtgen biçimdedir. Yüzde gözler iki çizgi ile belirtilmiş ve burun hafif çıkıntı şeklindedir. Bu örnekte de ağız detayı yoktur. Başın arka ve sırt kısmında çizgiler yer alır. Eserin kol detayları birer çıkıntı şeklindedir. Ayrıca VII. tabakada bir figürinin gövde parçası ele geçmiştir ve parçanın bel kısmının çevresinde yer alan kısa çizgiler halinde bezeme vardır (Özdoğan, 2013: 185). Burada ele geçen figürin başlarının özelliklerine bakıldığında, Burdur ve Çevresi'nde ele geçen figürin başlarından çok farklı betimlendiği anlaşılmaktadır.

Hoca Çeşme yerleşmesinde tabakalaşma IV. Evre 7. Yapı Katı (M.Ö 6400-6100), II. Evre 6-5. Yapı Katları ve II. Evre 4-2. Yapı Katları (M.Ö. 6000-6100), I.

Evre a-e Alt Evreleri olarak yapılmıştır (Özdoğan, 1999: 180). Yerleşmede Neolitik Dönem tabakalarında taştan yapılmış bir adet figürin ile idol ele geçmiştir. Bunlardan biri IV. evrede ele geçen figürindir. Eserin belden aşağısı ele geçmiştir; sağ bacağı öne doğru kıvrılmıştır. İdol örneği ise ayakta durur şekilde betimlenmiştir. Bu eserin de sadece alt kısmı mevcuttur. Ayaklar çıkıntılar şeklinde gösterilmiştir (Özdoğan, 1999; 186). Kalkolitik Döneme tarihlenen I. tabakada yalnızca bir figürin örneği ortaya çıkmıştır. Bu eserin de sadece alt kısmı sağlam ele geçmiştir. Figürin ayakta durur şekilde betimlenmiş, kalça kısmı çıkıntı şeklinde gösterilmiştir (Özdoğan, 1999: 186). Toptepe yerleşimi yapılan çalışmalar sonucunda yerleşmede 4 evre ve 12 tabaka açığa çıkartılmıştır. Yapılan C 14 analizlerine göre 5. Ve 3. tabakalar M.Ö 5540-4940'a tarihlenmiştir. Höyükte yapılan çalışmalarda sadece bir tane figürin açığa çıkmıştır. Bu eserin vücut kısmı eksiktir; sadece baş kısmı mevcuttur. Yüzde burun uzun biçimde betimlenmiştir. Diğer detaylar belirsizdir. Kulaklar ise başın iki yanında çıkıntı şeklinde tasvir edilmiştir (Özdoğan, 1990: 360). Yukarıda bahsedilen figürin ve idol örnekleri kendi bölgesi içindekilerle benzerdir, özellikle Aşağı Pınar figürinin kalça kısmında görülen bu zigzag bezemeler Burdur ve Çevresi'ndeki figürin ve idol geleneğinde görülmemektedir ve bu bölgede tamamen farklı bir figürin idol geleneği olduğunu ortaya koymaktadır.

Ilıpınar yerleşmesi'nde tabakalaşma VB Erken Kalkolitik, Hiatus IX-VI, Hiatus, X Geç Neolitik şeklinde yapılmıştır. Neolitik Dönem ve Erken Kalkolitik Dönem tabakalarında birer adet pişmiş toprak figürin ele geçmiştir (Roodenberg, 2007: 167). Neolitik Dönem tabakalarında ele geçen figürin ayakta durur şekilde betimlenmiştir. Eserin baş kısmı, kolları, sağ bacağı ve sol bacağın da bir kısmı yoktur. Eserin üzerinde baklava desenli bezemeler yapılmıştır. Erken Kalkolitik Dönem'e tarihlenen figürin örneği pişmiş topraktır. Eserin baş kısmı ve sol omzunun bir parçası eksik ele geçmiştir. Oturur şekilde betimlenen eserin bacakları öne doğru uzatılmış şekildedir. Kollar göğüs üzerinde birleşik şekildedir. Gövdesi, göğüs detayları abartısız tasvir edilmiştir (Roodenberg, 2007: 168). Bölgede son olarak incelenen Aktopraklık Höyük, A, B ve C olarak adlandırılmış üç yerleşim alanından oluşmaktadır ve bu alanlar birbirini kronolojik takip etmektedir (Karul, 2017: 85). C alanı Son Neolitik Çağ katmanlarından ve Erken Kalkolitik mezarlığından

oluşmaktadır. B alanı Erken Kalkolitik ve Erken Kalkolitik'ten Orta Kalkolitik'e geçiş sürecini gösteren tabakalardan oluşmaktadır (Karul, 2017; 87). Erken Kalkolitik'e tarihlenen B evresinde beşi pişmiş toprak figürin, bir tanesi ise kemikten idol olmak üzere altı adet örnek ele geçmiştir. Bu eserler siyah, koyu kahve renkte ayakta durur şekilde betimlenmiştir. Kollar yanlara doğru uzanmıştır, göğüsler abartısız kabartılar ile gösterilmiştir (Karul, 2007: 383-391). Ilıpınar ve Aktopraklık'ta görülen eserler de yerel özellikler göstermektedir ve Burdur ve çevresi'ndeki örneklerle benzeşmemektedir.

SONUÇ

Tezin bu kısmına kadar olan bölümlerde Kuruçay, Höyücek, Bademağacı ve Hacılar yerleşmelerinin Neolitik ve Erken Kalkolitik Çağ tabakalarında açığa çıkartılmış figürin ve idoller detaylı bir biçimde incelenmiştir. Söz konusu bölgenin figürin ve idol buluntuları açısından çok zengin olduğu ve çok güçlü bir figürin idol geleneğine sahip olduğu anlaşılmaktadır.

Söz konusu bölgede Erken Neolitik'ten Erken Kalkolitik sonlarına kadar kesintisiz bir biçimde figürin ve idol üretiminin ve kullanımının devam ettiği anlaşılmaktadır. En erken figürin ve idol örnekleri Bademağacı EN II tabakasında görülse de buluntu sayısı ve çeşitliği açısından dikkate alındığında Höyücek ve Hacılar yerleşmeleri öne çıkmaktadır. Betimlenme şekillerine göre çok çeşitli pozisyonlarda görülen figürin ve idoller tüm yerleşmelerde birkaç örnek dışında çıplak olarak şekillendirilmişlerdir. Ayakta duran, yerde bağdaş kurmuş ya da ayaklarını öne uzatmış oturan, vücudunun bir tarafında doğru uzanmış ya da yatmış biçimlerde görülen figürinler aynı zamanda ellerinin vücutlarına yandan bitişik, göğüslerin altında ya da hemen üstündeki duruşlarına göre de kendi içlerinde gruplanırlar. Tüm çağlarda figürinlerin yüzlerinde gözler badem biçimde görülmektedir. Erken Neolitik, Geç Neolitik ve Erken Kalkolitik Çağ yerleşmelerinde görülen figürin ve idollerin ortak özellikleri ve bu durumun devamlılığı bölgenin kendi içinde kendine has bir figürin idol geleneğine sahip olduğunu gösterir.

Diğer bölgeler ile kıyaslandığında, Burdur ve Çevresi'nde ele geçen eserler Orta Anadolu'da özellikle Çatalhöyük, Tepecik Çiftlik ve Köşk Höyük ile kadınlık organlarının abartılması bakımından benzer özelliklere sahiptir. Bu durum özellikle Çatalhöyük ve Köşk Höyük örneklerinde belirgindir. Çoğunlukla tanrı ve tanrıça olarak tanımlanan Çatalhöyük figürinlerine doğanın hâkimi, doğurganlığın ve yaşamın kaynağı gibi anlamlar ve misyonlar yüklenmiştir. Özellikle bir leopar ile birlikte betimlenen örnekler bu noktada öne çıkmaktadır. J. Mellaart, Hacılar'ı anaerkil bir topluluk olarak tanımlamıştır. Bunu da Hacılar'da erkek betimlerinin eksikliğine bağlamıştır. Bunlar dışında her iki bölgede, yerel sanat üslubu ortaya çıkmıştır.

Komşu bölgelerden Batı Anadolu'ya bakıldığında, özellikle Burdur ve Çevresi'ne ait yerel bir özellik olan sokma başlı idol tipinin İzmir yakınlarında Yeşilova'da görülmesi, iki bölge arasında bir ilişkinin olduğunu düşündürmektedir.

Marmara ve Trakya Bölgesi'nde ise Neolitik ve Kalkolitik yerleşmelerde ele geçen figürin ve idoller yerel özellikler göstermekte ve Burdur ve Çevresi ile benzerlik göstermemektedir.

Sonuç olarak, Burdur ve Çevresi çok çeşitli ve zengin buluntularıyla gelişkin bir figürin ve idol geleneğine sahiptir. Ayrıca Erken Neolitik Çağ, Geç Neolitik Çağ ve Erken Kalkolitik Çağ'lar boyunca kesintisiz şekilde bir kültürün varlığı, yerel geleneklerin doğru biçimde değerlendirilmesine olanak sağlar. Bölgede figürin ve idollerin çok yaygın olması aynı zamanda işlevleri hakkında, ne amaçla yapıldıkları ya da kullanıldıkları gibi soruları sormamıza neden olmuştur. Şüphesiz ki bu değerlendirmenin yapılabilmesi ve sorulara cevap alınabilmesi için I. Hodder'ın da savunduğu gibi figürin ve idollerin bulundukları ortamla birlikte değerlendirilmesi daha doğru bir yaklaşım olur. Ne amaçla üretilmiş olursa olsunlar, Neolitik ve Kalkolitik Çağ'da figürin ve idoller diğer bölgelerden farklı olarak Burdur ve Çevresi'nde önemli, gelişkin ve zengin bir kültür geleneğini temsil etmektedir.

Söz konusu bölgede Erken Neolitik Çağ'dan başlayan ve Erken Kalkolitik Çağ'ı da içine alan süreçte kesintisiz bir biçimde üretilen figürinler o bölgenin insan toplulukları için kuşkusuz çok önemli ve değerli olduklarını düşündürüyor. Örneğin, Höyücek'in kutsal alanlara sahip bir merkez olması, burada ele geçen figürinlerin bulundukları kutsal alanlara bilinçli bir şekilde bırakıldıkları, bu eserlerin inanç sistemiyle ilgili olduğu ve bu inancı sembolize ettiği düşüncesi yanlış olamaz. Höyücek'te bulunan figürinlerin benzerlerinin aynı bölgede bulunan Hacılar, Kuruçay ve Bademağacı yerleşmelerinde de görülmesi, buralarda ele geçen figürinlerin de Höyücek'teki gibi kutsal işlevleri olduğu fikrini doğur ve aynı zamanda Neolitik Çağ'da ortaya çıktığı düşünülen "Ana Tanrıça Kültü"nün bu bölgedeki kuvvetli varlığına işaret eder Bölgede sadece Höyücek Kutsal Alanları figürin ve idollerin kullanımı hakkında *in situ* bulgularla, somut arkeolojik bilgiler vermiştir. Bu noktada,

söz konusu çağlarda bölgede yaşayan toplumların ortak bir figürin geleneğinin olduğu ve bu bağlamda ortak bir inanç sistemine sahip oldukları sonucu ortaya çıkar.

Ayrıca Kuruçay, Höyücek ve Bademağacı yerleşmelerinde görülen minyatür ayak modellerinin özel işlevleri olduğu anlaşılmaktadır. Bu ayak modelleri o dönemin inanç sisteminde bir ritüelde kullanılmak üzere ya da insanların dua ya da dileklerinin somut yansımaları olarak üretilip üretilmedikleri olasılıklarını ortaya koymaktadır. Bu minyatür ayak modelleri ile birebir benzer biçimde üretilmiş Bademağacı'nda ENII/2 yerleşmesinde bulunan gerçek boyutta bir ayak modeli ve Höyücek'te Tapınak Dönemi'nde ele geçen ayrışık kap olarak üretilen ayak (bot) biçimindeki kap bu düşünceleri desteklemektedir.

Tüm yerleşmelerde ele geçen kırık baş parçaları ve özellikle Kuruçay yerleşmesinde neredeyse tüm figürin ve idollerin kırık ele geçmesi de bu eserlerin bir ritüelin parçası olarak bilinçli bir şekilde kırılmış olabileceğini gösterir. Sokmabaş idollerin başlarının ayrı olarak üretilmesi de bir ritüelin parçası olarak yapılmış olabilir ya da bu üretim sürecinin kendisi de bir ritüel ya da yerel bir toplumsal gelenek olarak sürdürülüyor olabilir.

Sonuç olarak, figürin ve idollerin Burdur ve Çevresi'nde çağlar boyunca sürekli olarak üretildiği, kullanıldığı anlaşılmaktadır. Tipolojik ayrımlarına bakıldığında sanatsal üstünlüğün Burdur'un yakın çevresinde Hacılar'da öne çıktığı, biçimsel çeşitliliğin Höyücek örneklerinde belirlendiği söylenebilir. Neolitik ve Kalkolitik Çağ inançları ve sanat üretimi hakkında bilgi veren söz konusu malzeme komşu bölgelerde üretilenlerle tam bir benzerliği olmaması bakımından özgün değer taşır. Bu bağlamda kadın vücudunun abartılı işlenişinin, çağın "Steotopik Ana Tanrıça" geleneği ile ilgili olduğu söylenebilir.

KAYNAKÇA

- ATAKUMAN, Ç. : 2014 “Neolitik Süreci Yeniden Tanımlamak: Güneydoğu Anadolu Neolitiği’nde Mekân Kurgusu ve Sosyal İlişkiler”, **Ege Yayınları**, İstanbul.
- 2019 “Anadolu’da Merkezileşmeye Yeni Bir Bakış: Erken tunç Çağı’nda Figürinler Kimlik ve Sosyal Dönüşüm”, **Ankara Üniversitesi dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Arkeoloji Bölümü Dergisi**, Ankara.
- AYDINGÜN, G. Ş. : 2005 “Pre Settlement: The Creative Body”, **Mysterious Women of the Bronze Age**, **Yapı Kredi Yayınları**, İstanbul.
- BEYAZIT, A., : 2024 “İkiztepe’de Protohistorik Çağ’ın Kadın Simgeleri”, **Aktüel Arkeoloji**, İstanbul.
- BIÇAKÇI, E. : 2016 “Tepecik Çiftlik 2015 Kazı Sonuçları Raporu”, **Kazı Sonuçları Toplantısı**, Cilt: 1, Ankara, s.70-87.
- BIÇAKÇI, E., ÇAKAN, Y. G., BÜYÜKKARAKAYA, A. M., : 2021 “Tepecik-Çiftlik’te 2019 ve 2020 Yılında Yürütülen Çalışmalar”, **Kazı Sonuçları Toplantısı**, Cilt: 2, s.111-124.
- BRAIDWOOD, R. J., : 2008 Tarih Öncesi İnsanları, **Arkeoloji ve Sanat Yayınları**, İstanbul.

- BREASTED, J. H., : 1916 “Ancient Times A History of the Early World” **Ginn and Company**, Boston.
- CHILDE, V. G., : 1950 The Urban Revolution, The Town Planning, 21(1), s.3-17.
- ÇİLİNGİROĞLU, A., “Ulucak”, Anadolu’da Uygarlığın
ÇİLİNGİROĞLU, Ç. : 2007 Doğuşu ve Avrupa’ya Yayılımı
Türkiye’de Neolitik Dönem: Yeni
Kazılar, Yeni Bulgular, M. Özdoğan, N.
Başgelen (Ed.), **Arkeoloji ve Sanat
Yayınları**, İstanbul, s.360-372.
- ÇEVİK, Ö., VURUŞKAN, O., “Ulucak Höyük (M.Ö 6850-5460)”,
SİVİL, C., : 2020 **İzmir Araştırmaları Dergisi**, Sayı: 12,
s.11-39.
- DERİN, Z., : 2012 “Yeşilova Höyük”, Türkiye’de Neolitik
Dönem, Yeni Kazılar, Yeni Bulgular, M.
Özdoğan, N. Başgelen, P. Kuniholm
(Ed.), **Arkeoloji ve Sanat Yayınları**,
İstanbul, s.177-195.
- 2020 “İzmir-Yeşilova Höyüğü”, **İzmir
Araştırmaları Dergisi**, Sayı: 12, s.1-10.
- DURU, R., : 1994 Kuruçay Höyük I, **Türk Tarih Kurumu
Basımevi**, Ankara.

- 1996 Kuruçay Höyük II, **Türk Tarih Kurumu Basımevi**, Ankara.
- 2013 “Burdur Bölgesi Prehistorik Kültür Dönemlerinin İsimlendirilmesiyle İlgili Bazı Düşünceler” **Adalya**, XVI, s.1-14.
- 2016 Tarım’dan Yazı’ya Burdur Yöresi ve Yakın Çevresi’nin Altıbin Yılı (M.Ö 8000-M.Ö 2000), **Batı Akdeniz Kalkınma Ajansı**, Ankara.
- DURU, R., UMURTAK, G., : Höyücek 1989-1992 Yılları Arasında Yapılan Kazıların Sonuçları, **Türk Tarih Kurumu**, Ankara.
- 2019 DURU, R., UMURTAK, G., : Bademağacı Höyüğü Kazıları Neolitik ve Erken Kalkolitik Çağ Yerleşmeleri, **Ege Yayınları**, İstanbul.
- ERKANAL, H., ŞAHOĞLU, V., “Bakla Tepe (1995-2000)”, DTCTF Arkeoloji Bölümü Tarihçesi ve Kazıları (1936-2011) Anadolu/ Anatolia (ed. O. Bingöl, A. Öztan, H. Taşkiran), Ankara, s. 91-99.

ERKANAL, H., ŞAHOĞLU, V., “Liman Tepe Kara ve Su Altı Kazıları”
: 2012
İzmir Araştırmaları Dergisi, Sayı; 12, s.
41-60.

GARSTANG, J., :1937
“The Third Report on Excavations at
Sakje-Geuzi”, **Liverpool Annals of
Archaeology And Anthropology XXIV**:
119-140.

GIMBUTAS, M., : 1999
The Living Goddesses, **University of
California Press**, London, England.

HAMILTON, N., :1996
“Can We Interpret Figurines?”
Cambridge Archaeological Journal,
Volume 6, s. 281-307.

HARMANKAYA, S., : 1998
“Türkiye Kalkolitik Araştırmaları
Üzerine Bir Değerlendirme”, Türkiye
Arkeolojik Yerleşmeleri-3, **Ege
Yayınları**, İstanbul, s.7-16.

HODDER, I., : 2005
“Figürinler Hakkında Düşünmek”, Tunç
Çağı’nın Gizemli Kadınları, **Yapı Kredi
Yayınları**, İstanbul.

HODDER, I., : 2005
“Çatalhöyük: Yukarılar ve Aşağılar”,
2016 Yılı Araştırma Raporu.

KARUL, N., : 2007
“Aktopraklık: Kuzeybatı Anadolu’da
Gelişkin Bir Köy”, Anadolu’da

Uygarlığın Doğuşu ve Avrupa'ya Yayılımı. Türkiye'de Neolitik Dönem: Yeni Kazılar, Yeni Bulgular, (ed. M. Özdoğan, N. Başgelen), **Arkeoloji ve Sanat Yayınları**, İstanbul, s. 383-391

2017

Aktopraklık Tasarlanmış Bir Köy,
Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul,
s. 85-87.

KENYON, K. M., : 1959

"Some Observations on the Beginnings of Settlement in the Near East", **Journal of the Royal Anthropological Institute**, 89 / I: 35- 43.

MELLAART, J., : 1961

"Excavations at Hacilar, Final Report", AS XI, 39- 76

1970

Excavations at Hacilar I, Edinburg

1970

Excavations at Hacilar II, Edinburg

2003

Çatalhöyük Anadolu'da Bir Neolitik Kent, **Yapı Kredi Yayınları**, İstanbul.

ÖZDOĞAN, M., : 1990

"1989 Yılı Marmara Araştırmaları ve Toptepe Kazısı", **KST XII**, 1, Ankara, s.345-375.

- 1999 “Northwestern Turkey: Neolithic Cultures in Between the Balkans and Anatolia” In: M, Özdoğan (ed.) Neolithic in Turkey: The Cradle of Civilization, New Discoveries, **Arkeoloji ve Sanat Yayınları**, İstanbul
- 2013 “Neolithic Sites in the Marmara Region Fikirtepe, Pendik, Yarımburgaz, Toptepe, Hoca Çeşme and Aşağı Pınar”, The Neolithic Turkey New Excavations & New Research, Northwestern Turkey and İstanbul, (ed. M. Özdoğan, N. Başgelen, P.Kuniholm), s.167-269.
- 2018 “Neolitik Adlmasının Dünden Bugüne Değişen Tanımı”, **Azerbaycan Arxeologiyası 21/1**, s.12-39.
- ÖZTAN, A., : 2007 “Köşk Höyük Niğde-Bor Ovasında Bir Neolitik Yerleşim.”, M. Özdoğan- N. Başgelen, (der.) Anadolu’da Uygarlığın Doğuşu ve Avrupa’ya Yayılımı Türkiye’de Neolitik Dönem Yeni Kazılar-Yeni Bulgular, İstanbul: **Arkeoloji ve Sanat Yayınları**, s.223-235.
- 2010 Archaeological Investigations at Köşk Höyük, Niğde. Geo-Archaeological Activities in Southern Cappadocia-

Turkey, **Studia Mediterranea** 22, s.83-97.

PASİNLİ, A., UZUNOĞLU, E., “Pendik Kurtarma Kazısı”, **MKKS IV**, ATAKAN, N., GİRGİN, Ç., s.147- 163.

SOYSAL, M., :1994

RODENBERG, J., “Ilıpınar ve Menteşe, Doğu Marmara’da Neolitik Döneme Ait iki Yerleşme”, RODENBERG, S. A., : 2007 Anadolu’da Uygarlığın Doğuşu ve Avrupa’ya Yayılımı, Türkiye’de Neolitik Dönem, Yeni Kazılar, Yeni Bulgular, (ed. M. Özdoğan, N. Başgelen), İstanbul, s. 393-400.

UCKO, P., : 1996

“Mother, Are You There?” **Cambridge Archaeological Journal**, Volume 6, s. 281-307

UMURTAK, G., : 1997

“İdol”, Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi, C. 2, **Yapı Endüstri Merkezi Yayınları**, İstanbul

1997

“Heykelcik” Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi, C. 2, **Yapı Endüstri Merkezi Yayınları**, İstanbul.

- 2005 “Pişmiş Toprak Eserler” içinde: Höyücek
1989-1992 Yılları Arasında Yapılan
Kazıların Sonuçları”, **Türk Tarih
Kurumu**, Ankara.
- 2008 “Muhibbe Darga Armağanı, Tibet A.-
Konyar E.- Tarhan T., Editör Sadberk
Hanım Müzesi, İstanbul, s. 511-516.
- 2024 “Göller Yöresi’nden Toroslar’a Neolitik
Köyler”, **Arkeoatlas**, Sayı: 2024/01.
- SAGONA, A., ZIMANSKI, P., : Türkiye’nin En Eski Kültürleri,
2009 **Arkeoloji ve Sanat Yayınları**, İstanbul.
- SAĞLAMTİMUR, H., OZAN, “Ege Gübre Neolitik Yerleşimi, **Ege
A., : 2012 Üniversitesi Arkeoloji Kazıları**,” (ed)
Altan Çilingiroğlu, Zeynep Mercangöz,
Gürcan Polat, İzmir.
- SİLİSTRELİ, U., : 1989 “Köşk Höyük Figürin ve Heykelcikleri”,
Belleten, LIII/207:497-209.

KATALOG

1.

Bulunduğu merkez: Hacılar

Cinsi: Figürin

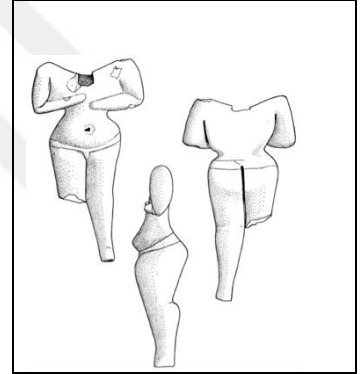
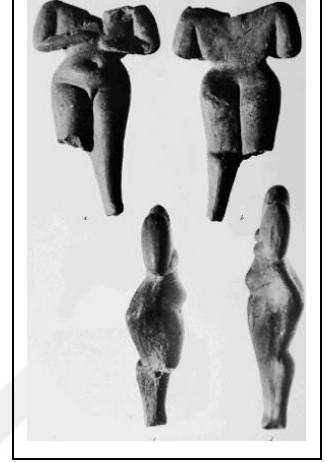
Maddesi: Pişmiş toprak

Dönemi: VI. Tabaka (Yaklaşık MÖ 6070-6230)
(Bakınız: Tablo 9)

Durumu: Baş eksik, sağ bacak diz üzerinden kırık.

Ölçüler: Yükseklik: 6,2 cm

Tanımı: Ayakta duran, elleri göğüs üzerinde duran, alt kısmında iç çamaşırı (?) giysisi olan kadın figürünü.

Yayın bilgisi: Mellaart, J. (1970), "Excavations at Hacılar II", Edinburgh

*Yukarıda eserin dönemi ile ilgili verilen yaklaşık tarih katalogda yer alan Hacılar VI. tabaka eserlerinin hepsi için geçerli tarihtir.

2.

Bulunduğu merkez: Hacılar

Cinsi: Kadın figürin,

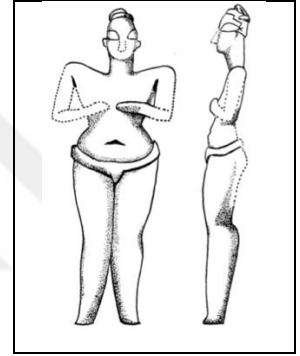
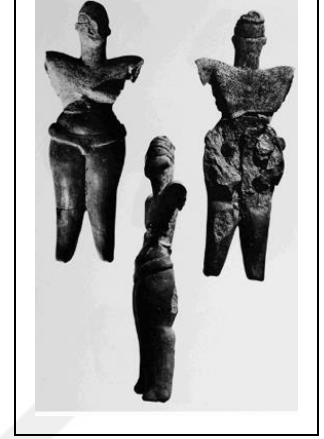
Maddesi: Pişmiş toprak

Dönemi: VI. tabaka

Durumu: Kollar omuzlardan kırık

Ölçüler: Baş hariç yükseklik: 11.7 cm

Tanımı: Ayakta duran, ince yapılı, alt kısmında külot bir giysi olan kadın figürini. Gözler ve kulaklar belirtilmiş. Elleri göğüs üzerinde olacak şekilde şekillenmiştir. Başın üzerinde saç topuzu (?) yer alır.

Yayın bilgisi: Mellaart, J. (1970), "Excavations at Hacilar II", Edinburgh

3.

Bulunduğu merkez: Hacılar

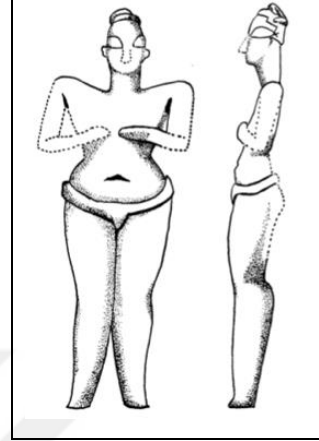
Cinsi: Kadın figürini

Maddesi: Pişmiş toprak **Dönemi:** VI. tabaka

Durumu: Baş eksik

Ölçüler: Vücut yüksekliği: 9.2 cm, Baş Yüksekliği: 3.3 cm

Tanımı: Ayakta duran, sol kolu ile vücudu arasında bir leopar yavrusu tutmaktadır. Leoparın kuyruk kısmı figürün sol yanından aşağıya doğru sarmaktadır. İki kolu da vücudun ön kısmının üzerinde olacak şekilde betimlenmiştir. Alt kısmında külot (?) giymektedir. Baş kısmında yüzde gözler, burun ve kulaklar belirtilmiş, başın üzerinde külâh gibi bir başlık yer almaktadır. Sırta doğru bir saç örgüsü (?) inmektedir.

Yayın bilgisi: Mellaart, J. (1970), "Excavations at Hacılar II", Edinburgh

4.

Bulunduğu merkez: Hacılar

Cinsi: Kadın figürini

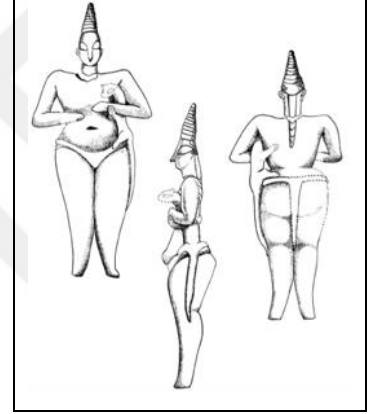
Maddesi: Pişmiş toprak

Dönemi: VI. tabaka

Durumu: Baş eksik

Ölçüler: Vücut yüksekliği: 9.2 cm, Baş Yüksekliği: 3.3 cm

Tanımı: Ayakta duran, sol kolu ile vücudu arasında bir leopar yavrusu tutmaktadır. Leoparın kuyruk kısmı figürün sol yanından aşağıya doğru sarmaktadır. İki kolu da vücudun ön kısmının üzerinde olacak şekilde betimlenmiştir. Alt kısmında külot (?) giymektedir. Baş kısmında yüzde gözler, burun ve kulaklar belirtilmiş, başın üzerinde külah gibi bir başlık yer almaktadır. Sırta doğru bir saç örgüsü (?) inmektedir.

Yayın bilgisi: Mellaart, J. (1970), "Excavations at Hacılar II", Edinburgh

5.

Bulunduğu merkez: Hacılar

Cinsi: Figürin üst parçası

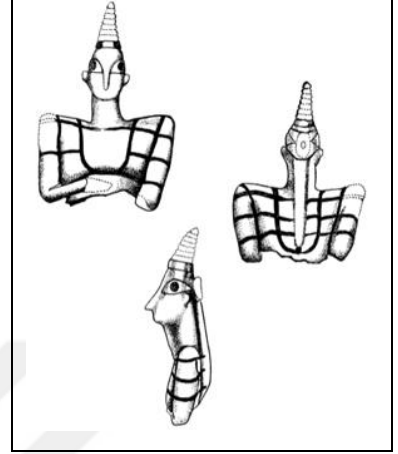
Maddesi: Pişmiş toprak

Dönemi: VI. tabaka

Durumu: Figürin alt kısmı eksik

Ölçüler: Yükseklik: 5.2 cm

Tanımı: Figürinin üst kısmı. Başında bir külah gibi bir başlık/taç yer almaktadır. Yüzde gözler badem şeklinde, burun ve kulaklar belirtilmiş. Ağız detayı yoktur. Başın arkasından saç topuz ve sırta doğru inmektedir. Vücudun üst kısmında korse/kaftan gibi bir giysiyi temsil eden boya vardır. Sağ kol göğüs altında durmaktadır.

Yayın bilgisi: Mellaart, J. (1970), "Excavations at Hacılar II", Edinburgh

6.

Bulunduğu merkez: Hacılar

Cinsi: Figürin

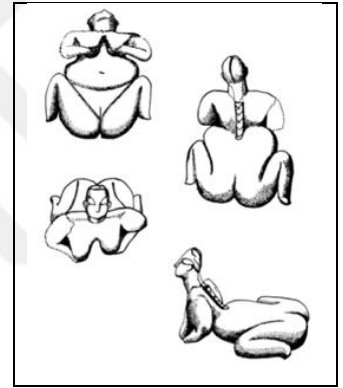
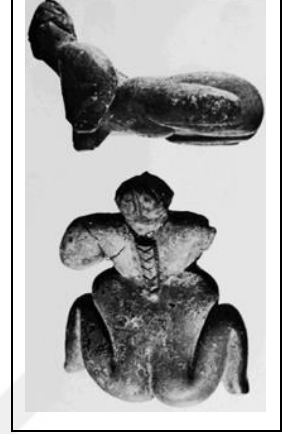
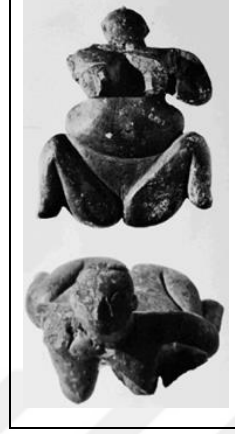
Maddesi: Pişmiş toprak

Dönemi: VI. tabaka

Durumu: Tam.

Ölçüler: Uzunluk: 7 cm

Tanımı: Doğum yapar pozisyonda betimlenmiş kadın figürinin. Göğüsler dolgun betimlenmiş, eller göğüs üzerinde durmaktadır. Yüzde gözler badem biçimde, burun ve kulaklar da betimlenmiştir. Saç başın arka kısmında sırta doğru inmekte ve örük şeklindedir.

Yayın bilgisi: Mellaart, J. (1970), "Excavations at Hacilar II", Edinburgh

7.

Bulunduğu merkez: Hacılar

Cinsi: Figürin

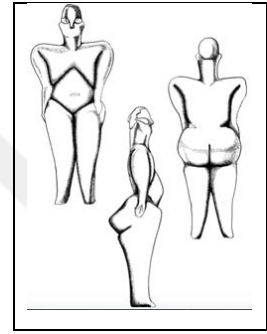
Maddesi: Pişmiş toprak

Dönemi: VI. tabaka

Durumu: Tam.

Ölçüler: 10, 5 cm

Tanımı: Ayakta duran figür,
kollar vücudun iki yanında vücuda bitişik şekilde
betimlenmiş. Kalçalar belirgin. Göğüsler abartısız hatlara
sahip. Baş kısmında saçlar gösterilmemiş. Yüzde gözler
badem şeklinde, burun ve kulaklar belirtilmiş. Ağız detayı
yok.

Yayın bilgisi: Mellaart, J. (1970), "Excavations at Hacılar II", Edinburgh

8.

Bulunduğu merkez: Hacılar

Cinsi: Kadın figürini

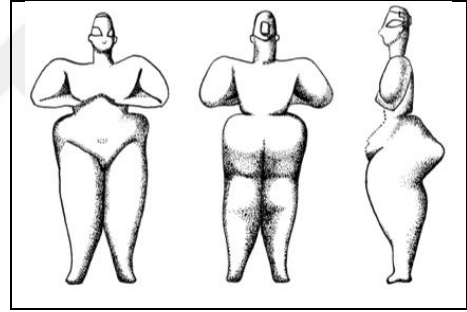
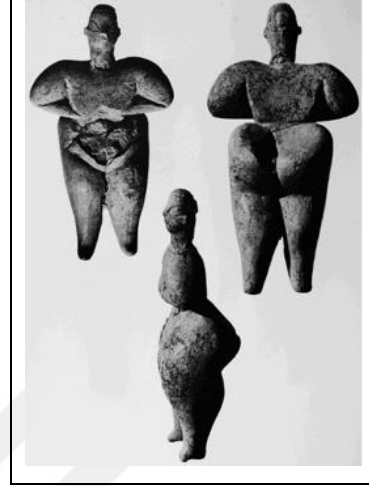
Maddesi: Pişmiş toprak

Dönemi: VI. tabaka

Durumu: Tam.

Ölçüler: Yükseklik: 11,7 cm

Tanımı: Ayakta duran kadın figürini. Eller göğüsün hemen altında yer alır. Göğüsler abartısız, kalça ve göbek dolgun. Baş kısmında saç bir topuz şeklinde gösterilmiş. Yüzde gözler badem şeklinde, burun ve kulaklar gösterilmiş. Ağız detayı yok.

Yayın bilgisi: Mellaart, J. (1970), “Excavations at Hacılar II”, Edinburgh

9.

Bulunduğu merkez: Hacılar

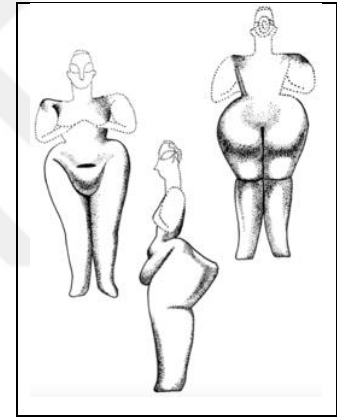
Cinsi: Kadın figürini

Maddesi: Pişmiş toprak **Dönemi:** VI. tabaka

Durumu: Göğüsten itibaren üst kısım
ve kollar eksiktir.

Ölçüler: Yükseklik: 9,2 cm

Tanımı: Ayakta duran kadın figürünü. Kolların göğüs
üzerinde olduğu anlaşılıyor. Göğüsler abartısız. Karın iri
ve sarkık. Kalçalar dolgun.

Yayın bilgisi: Mellaart, J. (1970), "Excavations at Hacilar II", Edinburgh

10.

Bulunduğu merkez: Hacılar

Cinsi: Kadın figürini

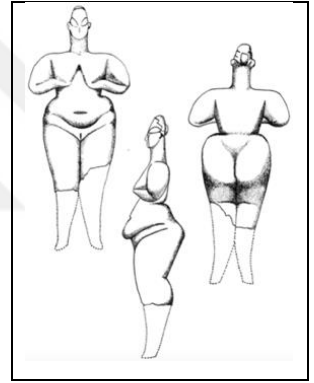
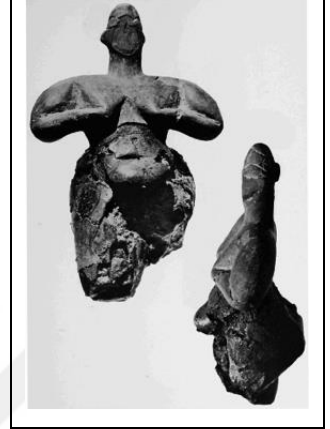
Maddesi: Pişmiş toprak

Dönemi: VI. tabaka

Durumu: Sağ bacak dizden, sol bacak ise baldır kısmından eksik

Ölçüler: Yükseklik 14 cm

Tanımı: Ayakta duran kadın figürünü. Göğüs abartısız hatlara sahip. Eller göğüs üzerinde. Karın öne doğru sarkık, kalçalar ise dolgun betimlenmiş. Cinsel organ üçgen şeklinde gösterilmiş. Baş kısmında saçlar topuz şeklinde toplanmış. Gözler badem şeklinde. Burun ve kulaklar belirtilmiş. Ağız kısmı detayı yoktur.

Yayın bilgisi: Mellaart, J. (1970), "Excavations at Hacılar II", Edinburgh

11.

Bulunduğu merkez: Hacılar

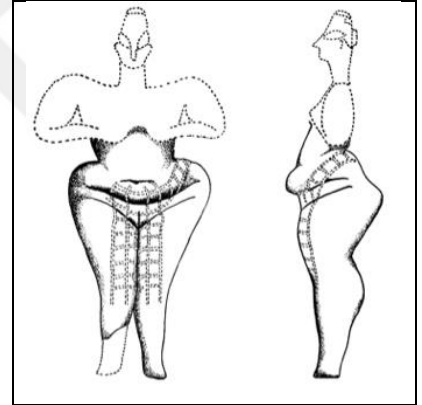
Cinsi: Kadın figürini

Maddesi: Pişmiş toprak

Dönemi: VI. tabaka

Durumu: Göğüsten itibaren üst vücut eksiktir. Sağ ayak bilekten itibaren eksiktir.

Tanımı: Ayakta duran kadın figürünü. Kalçalar geniş ve dolgun. Karın belirgin ve öne doğru sarkık. Figürün ön tarafında beyaz boya ile yapılmış bir önlük (?) vardır. Cinsel organ üçgen biçiminde belirtilmiş.

Yayın bilgisi: Mellaart, J. (1970), “Excavations at Hacılar II”, Edinburgh

12.

Bulunduğu merkez: Hacılar

Cinsi: Kadın figürini

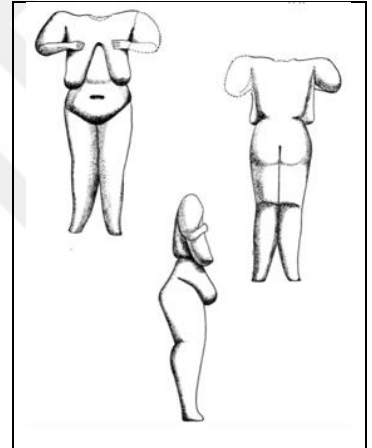
Maddesi: Pişmiş toprak

Dönemi: VI. tabaka

Durumu: Baş ve sok kol eksik

Ölçüler: Baş hariç yükseklik. 9.8 cm

Tanımı: Ayakta duran kadın figürini. Eller göğüs üzerinler, göğüsler karın bölgesine doğru sarkık biçimde gösterilmiş. Karın öne doğru sarkık ve kalçalar dolgun.

Yayın bilgisi: Mellaart, J. (1970), "Excavations at Hacılar II", Edinburgh

13.

Bulunduğu merkez: Hacılar

Cinsi: Kadın figürini

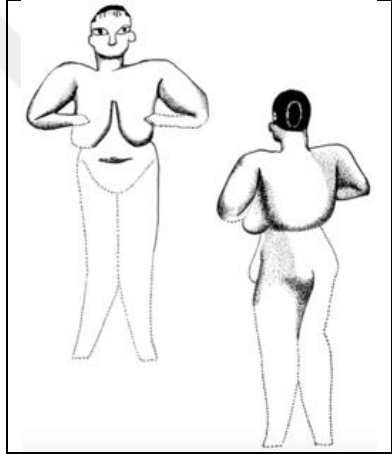
Maddesi: Pişmiş toprak

Dönemi: VI. tabaka

Durumu: Sok kolun yarısı, Vücudun sağ tarafı göğüs altından, sol tarafı ise baldırdan itibaren eksik/kırık.

Ölçüler: Alt bacaklar hariç yükseklik: 9.2 cm

Tanımı: Ayakta duran kadın figürünü. Eller göğüs üzerinde, göğüsler karın bölgesinin üzerinde sarkık biçimde. Baş kısmında saç topuz şeklinde, yüzde gözle badem biçimindedir. Kulaklar ve burun belirtilmiş, ağız detayı yoktur. Saç ve gözler siyah boya ile boyanmış.

Yayın bilgisi: Mellaart, J. (1970), "Excavations at Hacilar II", Edinburgh

14.

Bulunduğu merkez: Hacılar

Cinsi: Kadın figürini

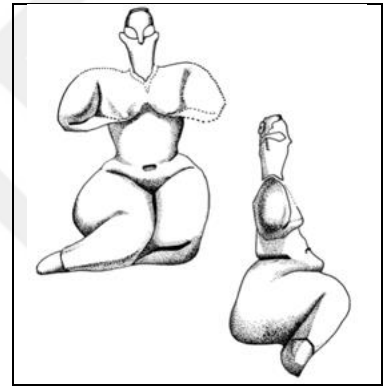
Maddesi: Pişmiş toprak

Dönemi: VI. tabaka

Durumu: Sol kol kırık ve baş boyundan kırık

Ölçüler: Yükseklik: 7.8 cm

Tanımı: Oturan kadın figürünü. Elleri ile göğüslerini tutmaktadır. Göğüsler abartısız hatlarda. Kalçalar dolgun, karın hafifçe sarkık. Baş kısmında saçlar topuz, yüzde gözler badem, burun ve kulaklar belirtilmiş. Ağız detayı yoktur.

Yayın bilgisi: Mellaart, J. (1970), "Excavations at Hacılar II", Edinburgh

15.

Bulunduğu merkez: Hacılar

Cinsi: Kadın figürini

Maddesi: Pişmiş toprak

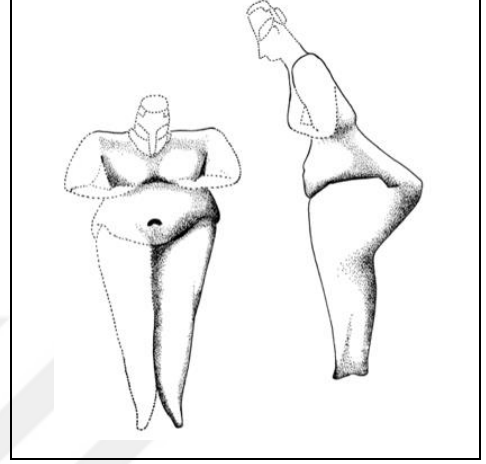
Dönemi: VI. tabaka

Durumu: Baş, ağ ve sol kol, vücudun sağ tarafı göğüs altından itibaren eksiktir.

Ölçüler: Baş hariç yükseklik: 10 cm

Tanımı: Ellerin göğüsleri tuttuğu düşünülmektedir. Göğüs detayları abartısız betimlenmiştir. Karın iri ve sarkık. Kalçalar dolgun.

Yayın bilgisi: Mellaart, J. (1970), “Excavations at Hacılar II”, Edinburgh

16.

Bulunduğu merkez: Hacılar

Cinsi: Kadın Figürini

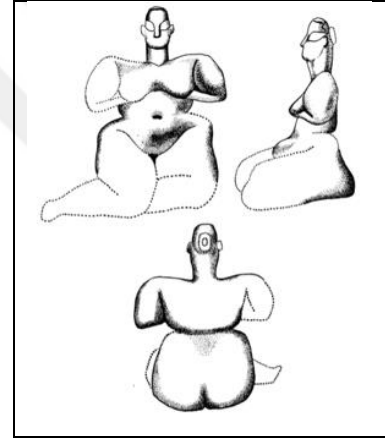
Maddesi: Pişmiş toprak

Dönemi: VI. tabaka

Durumu: Her iki bacak ve sağ kol eksik.

Ölçüler: Yükseklik: 8 cm

Tanımı: Oturan kadın figürini. Kollar göğüs üzerinde, göğüsleri tutmaktadır. Göğüsler abartısız hatlara sahiptir. Karın dolgun ve sarkık. Kalçalar oldukça dolgun. Başta saç topuz şeklinde. Gözler badem şeklinde, kulaklar ve burun belirtilmiş. Ağız detayı yoktur.

Yayın bilgisi: Mellaart, J. (1970), "Excavations at Hacılar II", Edinburgh

17.

Bulunduğu merkez: Hacılar

Cinsi: Kadın figürini

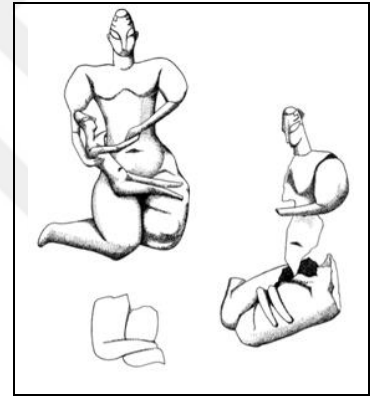
Maddesi: Pişmiş toprak

Dönemi: VI. tabaka

Durumu: Vücudun sağ tarafında kırık vardır.

Ölçüler: Yükseklik: 8.3 cm

Tanımı: Oturan kadın figürini. Kucağında bir çocuk tutmaktadır. Göğüsler abartısız hatlara sahip. Kalçalar dolgun hatlı. Kafada saç bir topuz şeklindedir. Yüzde gözler badem biçimindedir. Kulaklar ve burun belirtilmiştir.

Yayın bilgisi: Mellaart, J. (1970), "Excavations at Hacılar II", Edinburgh

18.

Bulunduğu merkez: Hacılar

Cinsi: Kadın figürini

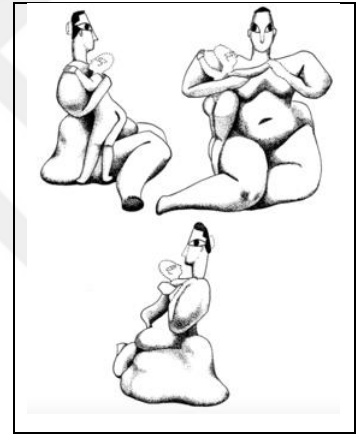
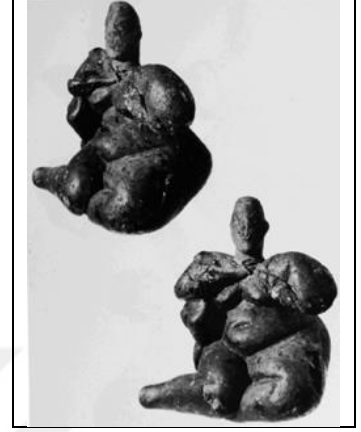
Maddesi: Pişmiş toprak

Dönemi: VI. Tabaka

Durumu: Tam

Ölçüler: Yükseklik: 6.6 cm

Tanımı: Oturur şekilde betimlenen kadın figürünü. Sağ kolunun altında bir çocuk tutmaktadır. Sol eliyle çocuğun bir elini tutmaktadır. Göğüs hatları belirgin. Karın, kalça, bacaklar iri ve dolgundur. Başta saç topuz şeklindedir. Gözler badem biçimindedir. Kulaklar ve burun belirtilmiştir. Ağız detayı yoktur.

Yayın bilgisi: Mellaart, J. (1970), "Excavations at Hacılar II", Edinburgh

19.

Bulunduğu merkez: Hacılar

Cinsi: Kadın figürini

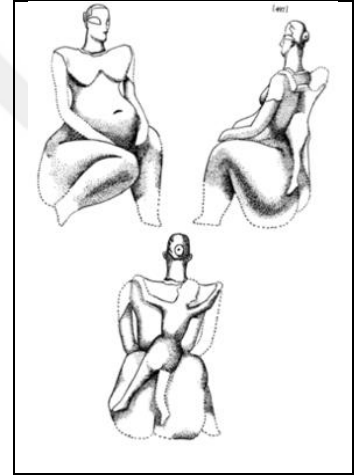
Maddesi: Pişmiş toprak

Dönemi: VI. tabaka

Durumu: Kalçanın alt kısmı, sağ ayağın bilekten altı ve sol bacağın alt baldırdan itibaren devamı eksiktir.

Ölçüler: Baş: yüksekliği: 2 cm, baş hariç yükseklik: 6 cm

Tanımı: Oturan kadın figürini. Sırtına bir çocuk tırmanır şekilde betimlenmiştir. Kollar aşağıya doğru, kucak kısmına uzatılmıştır. Göğüs hatları abartısızdır. Kalça ve göbek kısmı iridir. Baş kısmında saç topuz, yüzde gözler badem biçimindedir. Burun ve kulaklar belirtilmiştir. Ağız detayı yoktur.

Yayın bilgisi: Mellaart, J. (1970), "Excavations at Hacılar II", Edinburgh

20.

Bulunduğu merkez: Hacılar

Cinsi: Figürin parçası

Maddesi: Pişmiş toprak

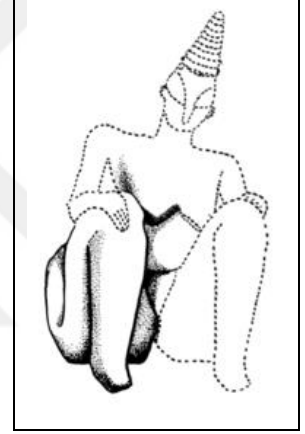
Dönemi: VI. tabaka

Durumu: Sağ bacak ve kalçanın yarı parçası mevcuttur.

Ölçüler: Yükseklik: 3.2 cm

Genişlik: 4.4 cm

Tanımı: Sağ bacak ve kalçanın yarı parçası. Çizim ile tamamlanan parçanın oturan bir figürin parçası olduğu anlaşılmaktadır. Geniş ve dolgun hatlara sahiptir.

Yayın bilgisi: Mellaart, J. (1970), "Excavations at Hacılar II", Edinburgh

21.

Bulunduğu merkez: Hacılar

Cinsi: Figürin parçası

Maddesi: Pişmiş toprak

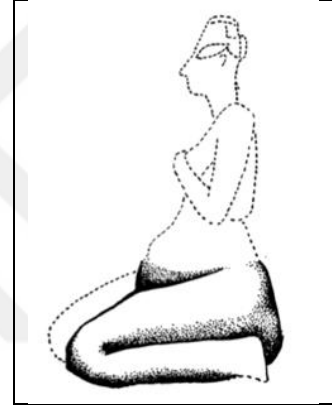
Dönemi: VI. tabaka

Durumu: Sol bacak ve kalçanın geri kalanı kırıktır.

Ölçüler: Yükseklik: 3 cm

Tanımı: Çizim ile tamamlanan parçanın oturan bir figürinin parçası olduğu anlaşılmaktadır. Kalça ve bacak iri ve dolgun şekilde betimlenmiştir.

Yayın bilgisi: Mellaart, J. (1970), "Excavations at Hacılar II", Edinburgh

22.

Bulunduğu merkez: Hacılar

Cinsi: Figürin

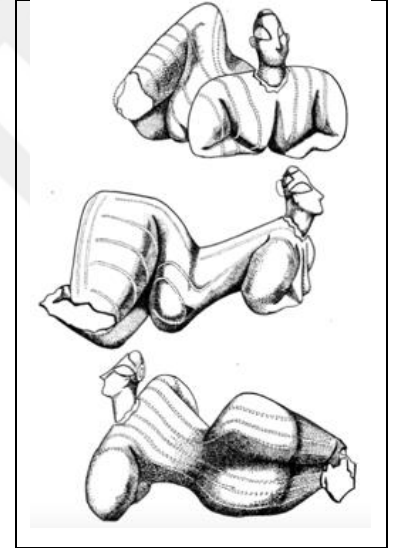
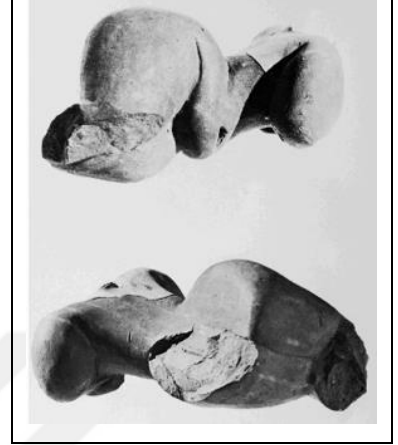
Maddesi: Pişmiş toprak

Dönemi: VI. tabak

Durumu: Bacaklar dizden itibaren eksiktir.

Ölçüler: Uzunluk: 10.2 cm Yükseklik: 3 cm

Tanımı: Yüz üstü olacak şekilde uzanmış kadın figürünü. Eller göğüslerin altındadır. Göğüsler abartısız hatlara sahiptir. Kalça, baldırlar ve karın bölgesi oldukça iri ve dolgundur. Karın sarkık betimlenmiştir. Saçlar başın arka kısmında topuz biçiminde gösterilmiştir. Yüzde gözler badem biçimindedir. Burun ve kulaklar belirtilmiştir. Ağız detayı yoktur. Figürün üzerinde ise beyaz boya ile yapılmış bir giysi vardır.

Yayın bilgisi: Mellaart, J. (1970), "Excavations at Hacılar II", Edinburgh

23.

Bulunduğu merkez: Hacılar

Cinsi: Kadın figürini

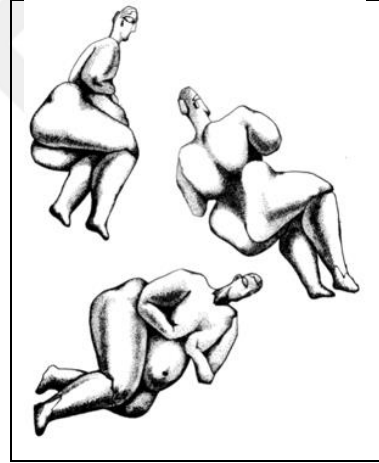
Maddesi: Pişmiş toprak

Dönemi: VI. tabaka

Durumu: Tam

Ölçüler: Uzunluk: 11 cm

Tanımı: Sol yanına uzanmış, dinlenir şekilde betimlenmiş hamile kadın figürünü. Figürün elleri göğüs üzerinde durur vaziyettedir. Kalça, baldır ve karın bölgesi oldukça iri ve dolgundur. Baş kısmında saç arkada topuz şeklinde gösterilmiştir. Yüzde gözler badem biçimindedir. Burun ve kulaklar gösterilmiştir. Ağız detayı yoktur. Eser fırınlanmamıştır.

Yayın bilgisi: Mellaart, J. (1970), "Excavations at Hacilar II", Edinburgh

24.

Bulunduğu merkez: Hacılar

Cinsi: Kadın figürini

Maddesi: Pişmiş toprak

Dönemi: VI. tabaka

Durumu: Vücudun üst kısmı eksik

Ölçüler: Restore edilen halinin yüksekliği 12 cm

Tanımı: Çocuğu ile oyun oynar gibi betimlenmiş kadın figürini. Kalça ve bacaklar oldukça dolgun hatlarda şekillendirilmiş. Bu eserin ayrıca cinsel ilişki sahnesini betimliyor olabileceği de Refik Duru tarafından ifade edilmiştir (Duru,2016: 145).

Yayın bilgisi: Mellaart, J. (1970), "Excavations at Hacılar II", Edinburgh

25.

Bulunduğu merkez: Hacılar

Cinsi: Kadın figürini

Maddesi: Pişmiş toprak

Dönemi: VI. tabaka

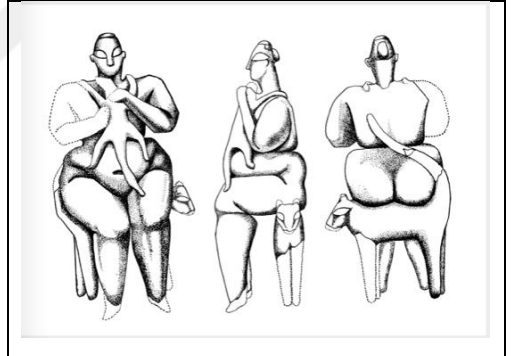
Durumu: Sağ kol eksik.

Ölçüler: Yükseklik: 13 cm

Tanımı: “Hayvanların Hanımı” Kucağında bir leopar yavrusu tutan ve bir leopar üzerinde oturan kadın figürü. Figürinin vücut hatları oldukça iri ve dolgun.

Sağlam kol kucağındaki yavru leopara sarılmış/kavramış şekildedir. Başta saçlar topuz biçimindedir. Gözler badem şeklindedir. Kulaklar ve burun belirtilmiştir. Ağız detayı yoktur. Üzerine oturduğu leoparın kuyruğu figürinin beline doğru kıvrılmıştır.

Yayın bilgisi: Mellaart, J. (1970), “Excavations at Hacılar II”, Edinburgh

26.

Bulunduğu merkez: Hacılar

Cinsi: Kadın figürini

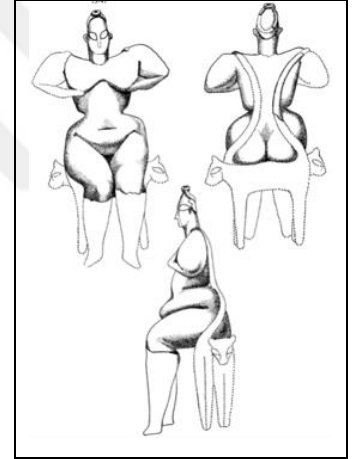
Maddesi: Pişmiş toprak

Dönemi: VI. tabaka

Durumu: Sağ kolu ve dizden itibaren iki bacağı eksik

Ölçüler: Yükseklik: 9.4 cm

Tanımı: “Hayvanların Hanımı” İki leoparın üzerinde oturan kadın figürünü. Kolları, bacakları ve karın bölgesi oldukça iri, dolgun. Eller göğüsleri üzerinde. Göğüsler abartısız şekillenmiş. Leopar olduğu düşünülen hayvanın bir kuyruğu figürün sırtından yükselmekte ve omzuna kadar uzanmaktadır. Saçlar başın tepesinde topuz (?) şeklinde. Yüzde gözler badem biçimindedir. Kulaklar ve burun detayları belirtilmiş ağız detayı yoktur.

Yayın bilgisi: Mellaart, J. (1970), “Excavations at Hacılar II”, Edinburgh

27.

Bulunduğu merkez: Hacılar

Cinsi: İdol

Maddesi: Pişmiş toprak

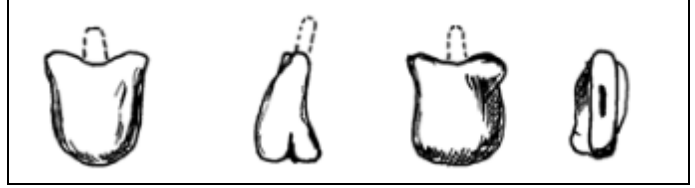
Dönemi: VI. tabaka

Durumu: Baş eksik.

Ölçüler: -

Tanımı: Oldukça şematik betimlenen idolün kolları küçük birer çıkıntı şeklinde olduğu anlaşılmaktadır. Başın olması gereken yerde yer alan delikten sokmabaş olduğu anlaşılmaktadır. İdol oturur şekilde betimlenmiştir.

Yayın bilgisi: Mellaart, J. (1970), "Excavations at Hacılar II", Edinburgh

28.

Bulunduğu merkez: Hacılar

Cinsi: İdol

Maddesi: Pişmiş toprak

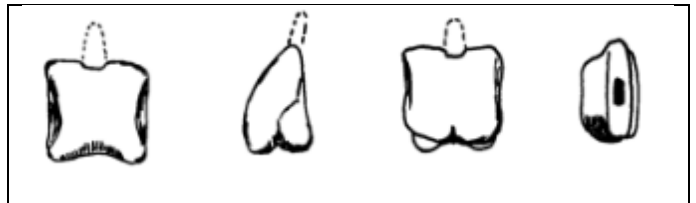
Dönemi: VI. tabaka

Durumu: Baş eksik.

Ölçüler: -

Tanımı: Oldukça şematik betimlenen idol oturur şekilde betimlenmiştir. Bu örnekte kolları temsil eden çıkıntılar yer almamaktadır. Başın olması gereken yerde yer alan delikten sokmabaş olduğu anlaşılmaktadır.

Yayın bilgisi: Mellaart, J. (1970), "Excavations at Hacılar II", Edinburgh

29.

Bulunduğu merkez: Hacılar

Cinsi: İdol

Maddesi: Pişmiş toprak

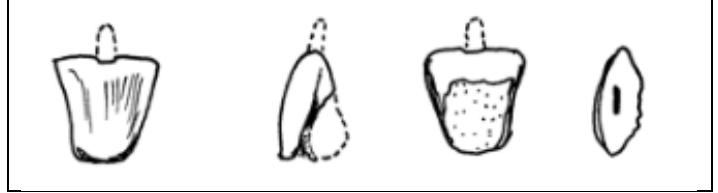
Dönemi: VI. tabaka

Durumu: Baş eksik.

Ölçüler: -

Tanımı: İdol oturur şekilde betimlenmiştir. Bu örnekte kolları temsil eden çıkıntılar yer almamaktadır. Başın olması gereken yerde yer alan delikten sokmabaş olduğu anlaşılmaktadır.

Yayın bilgisi: Mellaart, J. (1970), "Excavations at Hacılar II", Edinburg

30.

Bulunduğu merkez: Hacılar

Cinsi: İdol

Maddesi: Pişmiş toprak

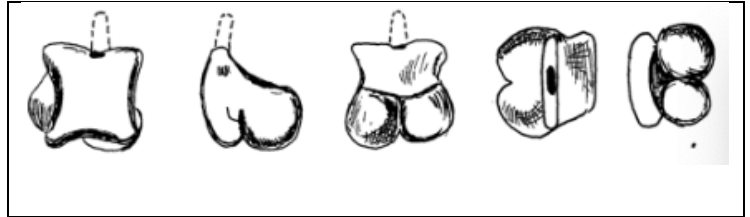
Dönemi: VI. tabaka

Durumu: Baş eksik.

Ölçüler: -

Tanımı: Diğer idollerden farklı olarak bu örnekte vücudun kalça kısmı detaylı verilmiştir. Kalçada abartılı bir betimleme söz konusu olan idolün oturur pozisyonunda olduğu anlaşılmaktadır. Başın olması gereken yerde yer alan delikten sokmabaş idol olduğu anlaşılmaktadır.

Yayın bilgisi: Mellaart, J. (1970), "Excavations at Hacılar II", Edinburgh

31.

Bulunduğu merkez: Hacılar

Cinsi: İdol

Maddesi: Pişmiş toprak

Dönemi: VI. tabaka

Durumu: Baş eksik.

Ölçüler: -

Tanımı: Oturur şekilde betimlendiği anlaşılan bu örnekte kalça bölgesinin detayları işlenmiştir. Hafif küçük çıkıntılar ile kollar gösterilmiştir. Başın olması gereken yerde yer alan delikten sokmabaş idol olduğu anlaşılmaktadır.

Yayın bilgisi: Mellaart, J. (1970), "Excavations at Hacılar II", Edinburgh

32.

Bulunduğu merkez: Hacılar

Cinsi: İdol

Maddesi: Pişmiş toprak

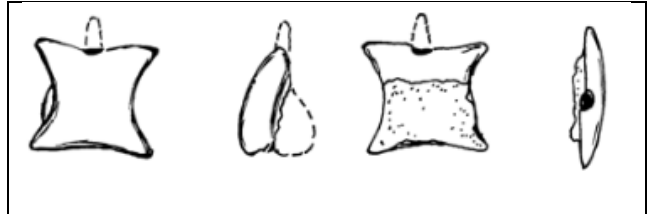
Dönemi: VI. tabaka

Durumu: Baş eksik.

Ölçüler: -

Tanımı: Kolları ve bacakları küçük çıkıntılar ile belirtilmiştir. Arkasındaki kırıktan oturur şekilde betimlendiği tahmin edilir. Başın olması gereken yerde yer alan delikten sokmabaş idol olduğu anlaşılmaktadır.

Yayın bilgisi: Mellaart, J. (1970), "Excavations at Hacılar II", Edinburgh

33.

Bulunduğu merkez: Hacılar

Cinsi: İnsan Tasviri

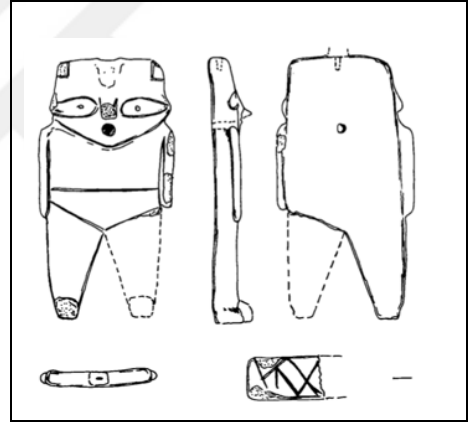
Maddesi: Pişmiş toprak

Dönemi: Hacılar VI tabakası

Durumu: Bir bacak kırık

Ölçüler: 13.7 cm

Tanımı: Yassı kil bir plakadan insan tasviri. Gözler badem, ağız, burun ve kulaklar belirtilmiş. Kollar gövdeye yapışık, bacaklardan biri eksik. Kasık bölgesi çizgi ile gösterilmiş.

Yayın bilgisi: Mellaart, J. (1970), "Excavations at Hacılar II", Edinburgh

34.

Bulunduğu merkez: Hacılar

Cinsi: İnsan Tasviri

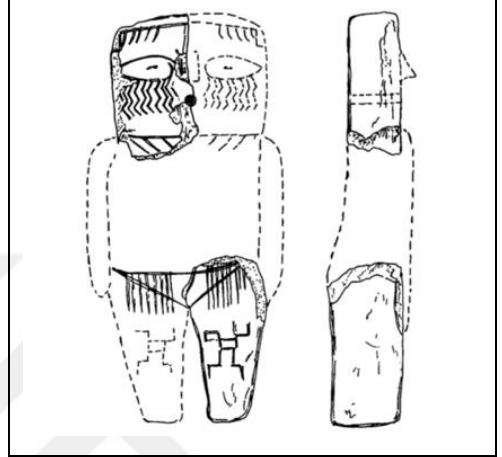
Maddesi: Pişmiş toprak

Dönemi: Hacılar VI tabakası

Durumu: Kollar ve bir bacak kırık

Ölçüler: 12,5 cm

Tanımı: Yassı pişmiş toprak plaka. Gözler badem şeklinde, burun ve ağız gösterilmiştir. Saçlar da çizgi ile belirtilmiştir. Kollar ve bacaklardan biri eksiktir.

Yayın bilgisi: Mellaart, J. (1970), "Excavations at Hacılar II", Edinburgh

35.

Bulunduğu merkez: Hacılar

Cinsi: İnsan Tasviri

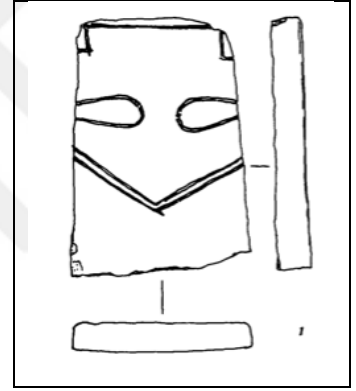
Maddesi: Taş

Dönemi: Hacılar VI tabakası

Durumu: Alt kısım kırık

Ölçüler: Yükseklik 7.3 cm

Tanımı: Yassı dikdörtgen taş plaka. Gözler badem şekline benzer betimlenmiş. Ağız, burun ve kulak detayları gösterilmemiştir. Çene hattı ve saçlar çizgi ile gösterilmiş.

Yayın bilgisi: Mellaart, J. (1970), "Excavations at Hacılar II", Edinburgh

36.

Bulunduğu merkez: Hacılar

Cinsi: İnsan Tasviri

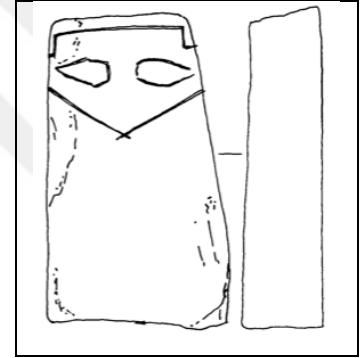
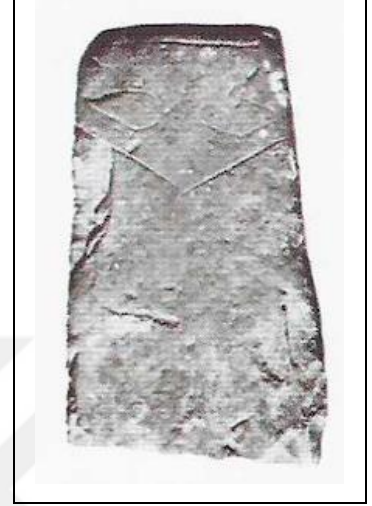
Maddesi: Taş

Dönemi: Hacılar VI tabakası

Durumu: Alt kısım kısmen kırık

Ölçüler: Yükseklik 12.1 cm

Tanımı: Yassı dikdörtgen taş plaka. Gözler badem şeklinde. Ağız ve burun belirtilmemiş. Yüzde çene ve saçlar çizgi ile gösterilmiş.

Yayın bilgisi: Mellaart, J. (1970), "Excavations at Hacılar II", Edinburgh

37.

Bulunduğu merkez: Hacılar

Cinsi: İnsan Tasviri

Maddesi: Taş

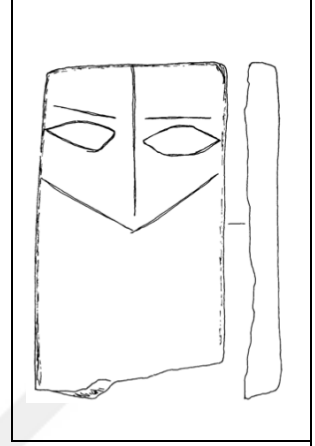
Dönemi: Hacılar VI tabakası

Durumu: Alt kısım kırık

Ölçüler: -

Tanımı: Yassı taş plaka. Gözler badem şeklindedir. Kaşlar ve çene hattı çizgi ile belirtilmiştir. Burun, kulak ve ağız detayları yoktur. Alt kısım kırıktır.

Yayın bilgisi: Mellaart, J. (1970), "Excavations at Hacılar II", Edinburgh

38.

Bulunduğu merkez: Hacılar

Cinsi: İnsan Tasviri

Maddesi: Taş

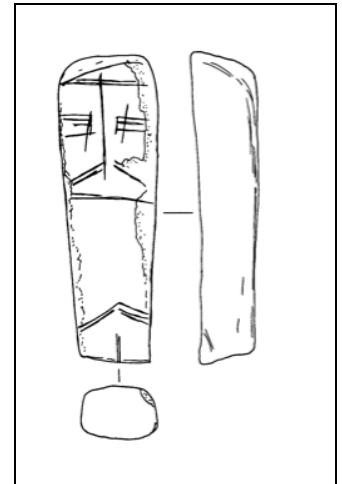
Dönemi: Hacılar VI tabakası

Durumu: Tam

Ölçüler: -

Tanımı: Yassı taş plaka. Dikdörtgen şeklinde betimlenmiştir. Çizgilerle göz, kaş detayları yapılmıştır ancak ağız ve burun detayı yoktur.

Yayın bilgisi: Mellaart, J. (1970), "Excavations at Hacılar II", Edinburgh

39.

Bulunduğu merkez: Hacılar

Cinsi: İnsan Tasviri

Maddesi: Taş

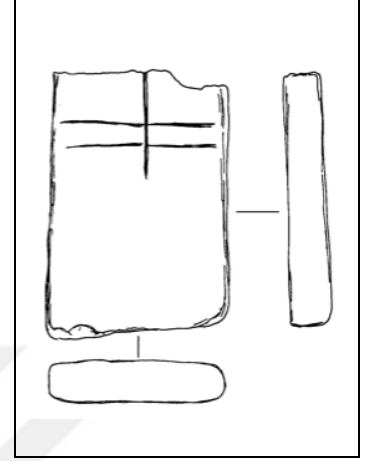
Dönemi: Hacılar VI tabakası

Durumu: Üst ve alt kısım kısmen kırık

Ölçüler: -

Tanımı: Yassı taş plaka. Figürde gözler çizgi ile gösterilmiş. Yüzde diğer detaylar ve vücutta kollar ve bacaklar tasvir edilmemiştir.

Yayın bilgisi: Mellaart, J. (1970), "Excavations at Hacılar II", Edinburgh

40.

Bulunduğu merkez: Kocabaş Müzesi

Büyük ihtimalle Hacılar VI. Tabakaya ait baş parçası

Cinsi: Figürin başı

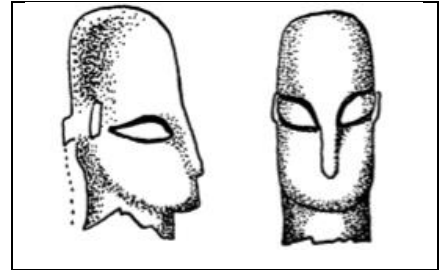
Maddesi: Pişmiş toprak

Dönemi: Tahmini VI. tabaka

Durumu: Vücut tamamen eksik

Tanımı: Figürin başı. Saç detayı başın arkasında topuz şeklinde gösterilmiştir. Yüzde gözler badem biçimindedir. Burun ve kulaklar belirtilmiştir. Ağız detayı yoktur.

Yayın bilgisi: Mellaart, J. (1970), "Excavations at Hacılar II", Edinburgh

41.

Bulunduğu merkez: Kocabaş Müzesi

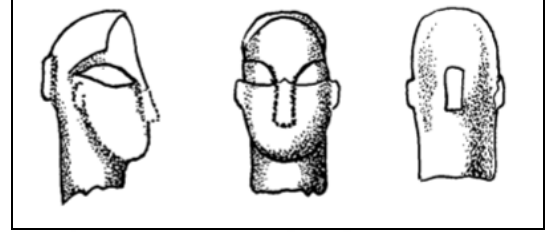
Büyük ihtimalle Hacılar VI. Tabakaya ait baş parçası

Cinsi: Figürin başı

Maddesi: Pişmiş toprak

Dönemi: Tahmini VI. tabaka

Durumu: Vücudun tamamı eksik.

Tanımı: Saç detayı başın arkasında topuz şeklinde belirtilmiş, saç çizgisi gösterilmiş. Yüzde gözle badem biçiminde. Kulaklar ve burun gösterilmiş, ağız detayı yoktur.

Yayın bilgisi: Mellaart, J. (1970), "Excavations at Hacılar II", Edinburgh

42.

Bulunduğu merkez: Kocabaş Müzesi

Büyük ihtimalle Hacılar VI. Tabakaya ait baş parçası

Cinsi: Figürin başı

Maddesi: Pişmiş toprak

Dönemi: Tahmini VI. tabaka

Durumu: Vücudun tamamı eksik.

Tanımı: Saç oldukça detaylı işlenmiş. Başın tepesinde bir topuz, enseye doğru bir topuz(?) ancak örgü detaylı(?), saçı vurgulayan çizgiler yapılmış. Yüzde gözler badem biçiminde, burun ve kulaklar gösterilmiş. Ağız detayı yoktur.

Yayın bilgisi: Mellaart, J. (1970), "Excavations at Hacılar II", Edinburgh

43.

Bulunduğu merkez: Kuruçay Höyük

Cinsi: Figürin

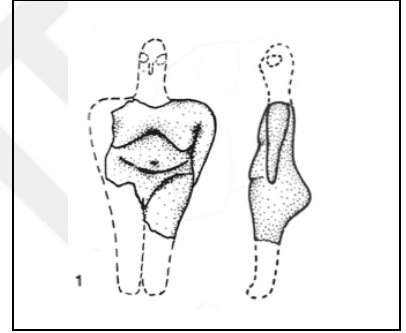
Maddesi: Pişmiş toprak.

Dönemi: GNÇ/11Alt'dan çıkmıştır. (MÖ 6000 5850/5800) (Bakınız: Tablo: 3)

Durumu: Başı ve bacakları kısmen kırık.

Ölçüler: -

Tanımı: Ayakta durmaktadır, göğüs ve karın bölgesi abartısız betimlenmiş, kolları kalçalarının yanına doğru sarkıtılmıştır. Kalçası geniş, bel kısmı kalın betimlenmiştir.

Yayın bilgisi: Duru,R. (1994), Kuruçay Höyük I, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara

*Yukarıda eserin dönemi ile ilgili verilen yaklaşık tarih katalogda yer alan aynı tabakadan eserlerin hepsi için geçerli tarihtir.

44.

Bulunduğu merkez: Kuruçay Höyük

Cinsi: Figürin

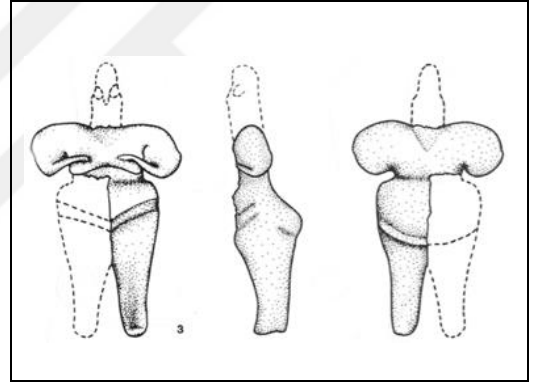
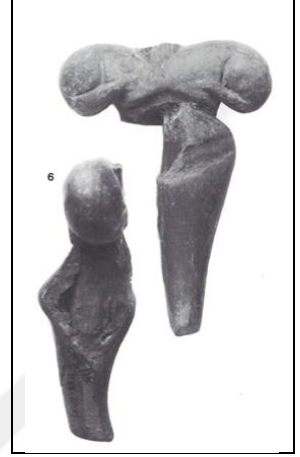
Maddesi: Pişmiş toprak

Dönemi: GNÇ/11 üst'te bulunmuştur.

Durumu: Kalçasının alt kısmının bir tarafı kırıktır.

Ölçüler: -

Tanımı: Kollar göğüs altındadır, vücut hatları yumuşak tasvir edilmiştir. Karın kısmı abartısız ancak kalça ve bacak kısmı abartılı betimlenmiştir.

Yayın bilgisi: Duru,R. (1994), Kuruçay Höyük I, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara

45.

Bulunduğu merkez: Kuruçay Höyük

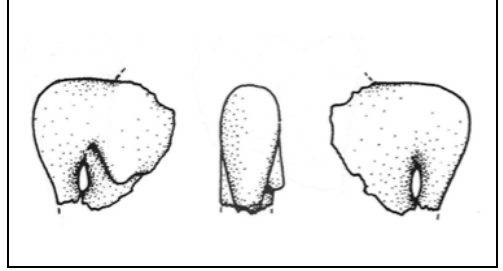
Cinsi: Figürin

Maddesi: Pişmiş toprak

Dönemi: GNÇ

Durumu: Kırık bir parça olarak ele geçmiştir.

Tanımı: Abartısız bir şekilde betimlenmiş bir göğüs parçası.

Yayın bilgisi: Duru,R. (1994), Kuruçay Höyük I, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara

46.

Bulunduğu merkez: Kuruçay Höyük

Cinsi: Figürin

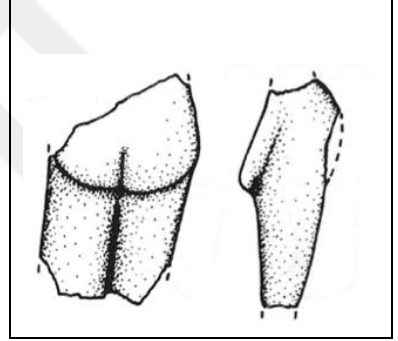
Maddesi: Pişmişı toprak

Dönemi: GNÇ

Durumu: Kırık bir parça olarak ele geçmiştir.

Ölçüler: -

Tanımı: Abartısız betimlenmiş karın ve kalça parçası.

Yayın bilgisi: Duru,R. (1994), Kuruçay Höyük I, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara

47.

Bulunduğu merkez: Kuruçay Höyük

Cinsi: Figürin parçaları

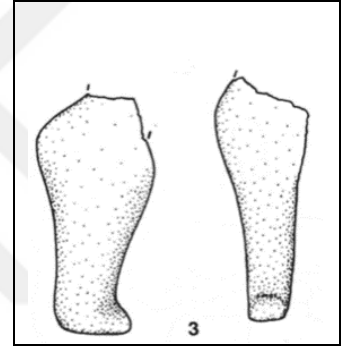
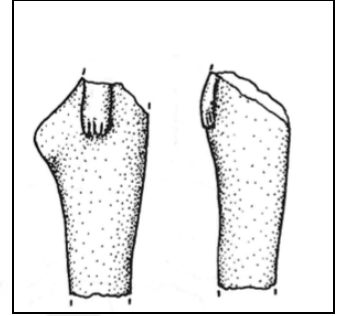
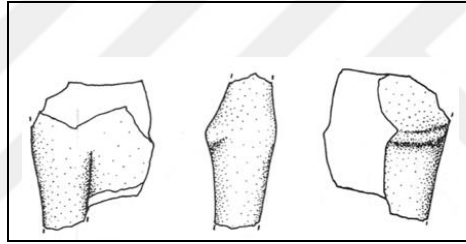
Maddesi: Pişmiş toprak

Dönemi: GNÇ

Durumu: 3 parça da kırıktır.

Ölçüler: -

Tanımı: Kollar iyi yana sarkmış gövde parçası ve iki adet bacak parçası.

Yayın bilgisi: Duru,R. (1994), Kuruçay Höyük I, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara

48.

Bulunduğu merkez: Kuruçay Höyük

Cinsi: Figürin

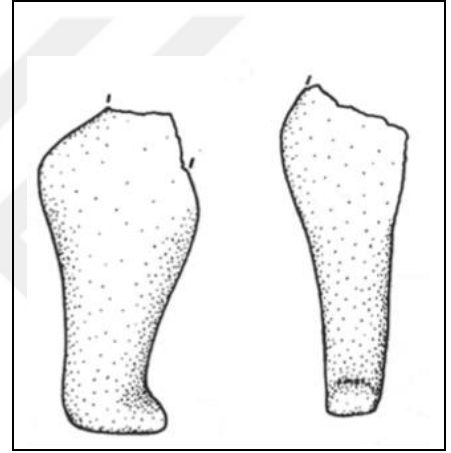
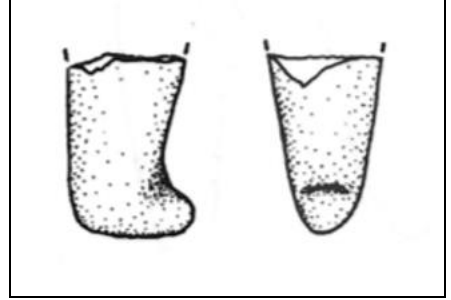
Maddesi: Pişmiş toprak

Dönemi: GNÇ

Durumu: Kırık parça

Ölçüler:

Tanımı: Kırık ele geçmiş, küt biçimde betimlenmiş ayak ve bacak parçaları.

Yayın bilgisi: Duru,R. (1994), Kuruçay Höyük I, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara

49.

Bulunduğu merkez: Kuruçay Höyük

Cinsi: Figürin

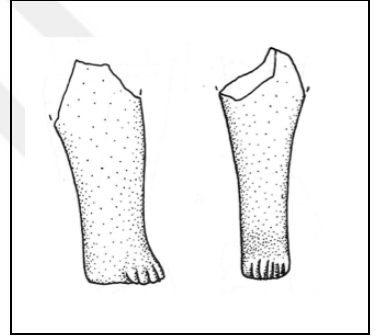
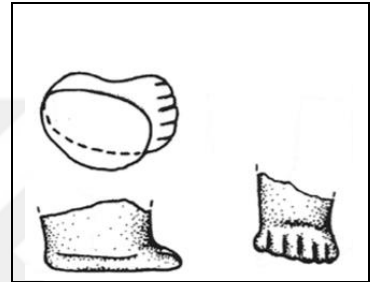
Maddesi: Pişmiş toprak

Dönemi: GNÇ

Durumu: Kırık parçalar

Ölçüler: -

Tanım: Ayak parmakları ayrı ayrı belirtilmiş ayak ve bacak parçaları.

Yayın bilgisi: Duru,R. (1994), Kuruçay Höyük I, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara

50.

Bulunduğu merkez: Kuruçay Höyük

Cinsi: Figürin

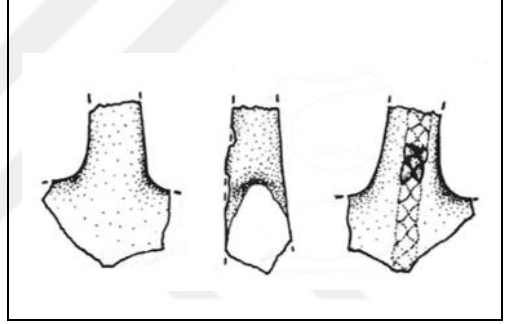
Maddesi: Pişmiş toprak

Dönemi: GNÇ

Durumu: Kırık parça

Ölçüler: -

Tanımı: Baş boyundan ayrılmadan silindirik bir biçimde devam etmektedir.

Yayın bilgisi: Duru,R. (1994), Kuruçay Höyük I, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara

51.

Bulunduğu merkez: Kuruçay Höyük

Cinsi: Figürin

Maddesi: Pişmiş toprak

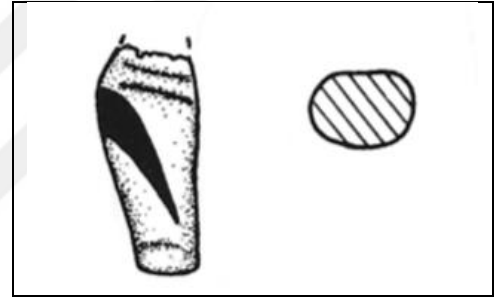
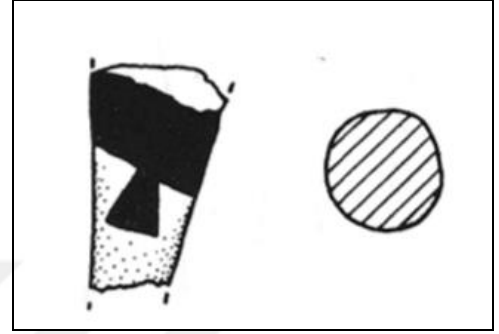
Dönemi: GNÇ

Durumu: Kırık parçalar.

Ölçüler: -

Tanımı: Üzerinde boya izleri olan bacak parçaları.

(Figürinlerin bazen giysili kadınların tasvir ettiğine işaret etmektedir. Sy:60, Duru)

Yayın bilgisi: Duru,R. (1994), Kuruçay Höyük I, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara

52.

Bulunduğu merkez: Kuruçay Höyük

Cinsi: Figürin

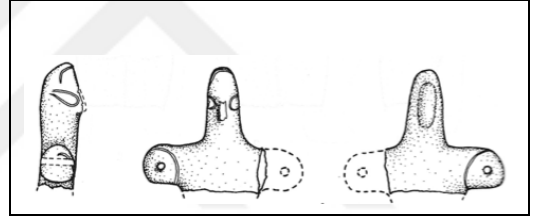
Maddesi: Pişmiş toprak

Dönemi: EKÇ (MÖ 5300 – 5100) (Bakınız: Tablo 3) (Yıkıntı molozu içinde ele geçmiş)

Durumu: Vücudun üst kısmı sağlam ele geçmiştir.

Ölçüler: -

Tanımı: Boyun ve baş ayrılmadan betimlenmiş, yüzde gözler iri badem biçiminde, burun hafif kabartı ve saçlar başın arkasında topuz şeklinde

yapılmıştır. Kolların dirsek kısmında yapılmış deliklerden göğüs altında birleştiği anlaşılmıştır. Figürinin alt kısmının eksik olmasına rağmen figürün ayakta durduğu ve karnın çok şişkin olmadığı anlaşılmaktadır. (Sy;60, Duru)

Yayın bilgisi: Duru,R. (1994), Kuruçay Höyük I, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara

*Yukarıda eserin dönemi ile ilgili verilen yaklaşık tarih katalogda yer alan aynı tabakadan eserlerin hepsi için geçerli tarihtir.

53.

Bulunduğu merkez: Kuruçay Höyük

Cinsi: Figürin

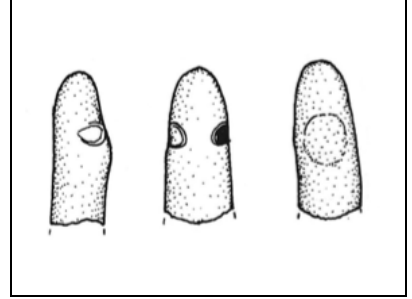
Maddesi: Pişmiş toprak

Dönemi: EKÇ

Durumu: Tam baş parçası

Ölçüler: -

Tanımı: Gözleri obsidyen parçaları ile belirtilmiş, baş çene girintisi ile boyundan ayrılmıştır. Herhangi bir saç detayı yoktur.

Yayın bilgisi: Duru,R. (1994), Kuruçay Höyük I, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara

54.

Bulunduğu merkez: Kuruçay Höyük

Cinsi: Figürin

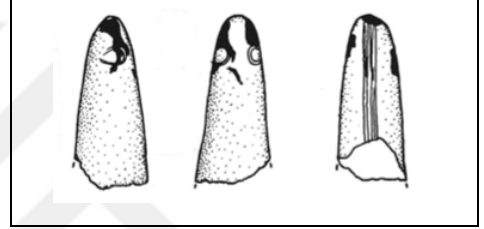
Maddesi: Pişmiş toprak

Dönemi: EKÇ

Durumu: Tam.

Ölçüler: -

Tanımı: Yüz ayrıntıları boya ile belirtilmiş, saç detayı olmayan figürin başı.

Yayın bilgisi: Duru, R. (1994), Kuruçay Höyük I, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara

55.

Bulunduğu merkez: Kuruçay Höyük

Cinsi: Figürin

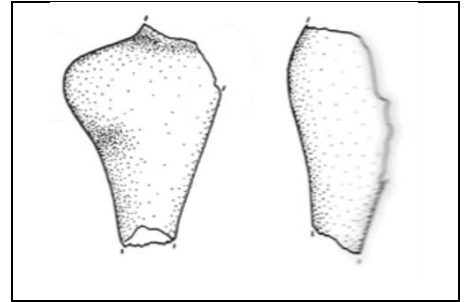
Maddesi: Pişmiş toprak

Dönemi: EKÇ

Durumu: Kırık parça

Ölçüler: -

Tanımı: Hatları aşırı iri betimlenmiş kalça parçası. Kalça arkaya doğru çıkık ve dolgun betimlenmiştir, kütlsel bir görüntüye sahiptir parça

Yayın bilgisi: Duru, R. (1994), Kuruçay Höyük I, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara

56.

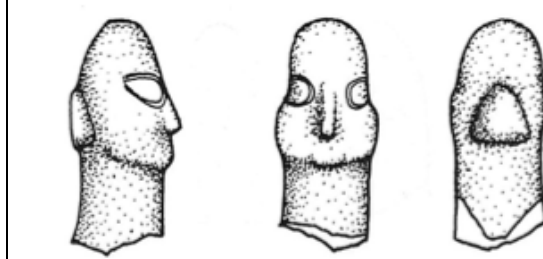
Bulunduğu merkez: Kuruçay Höyük

Cinsi: Figürin

Maddesi: Pişmiş toprak

Dönemi: EKÇ

Durumu: Tam

Ölçüler: -

Tanımı: Pişmiş toprak figürin başı. Başın arkasında saçlar topuz şeklindedir. Gözler ve burun kısımları belirgin şekilde betimlenmiştir.

Yayın bilgisi: Duru,R. (1994), Kuruçay Höyük I, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara

57.

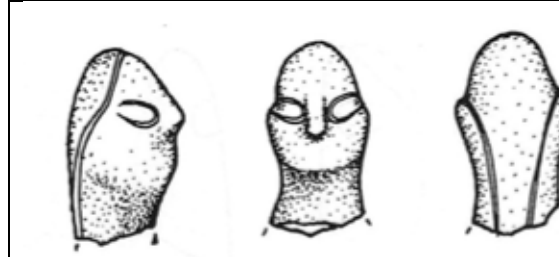
Bulunduğu merkez: Kuruçay Höyük

Cinsi: Figürin başı

Maddesi: Pişmiş toprak

Dönemi: EKÇ (?)

Durumu: Tam

Ölçüler: -

Tanımı: Pişmiş toprak figürin başı. Gözler badem ve burun ise çıkıntı şeklinde betimlenmiş. Saç detayı yoktur.

Yayın bilgisi: Duru,R. (1994), Kuruçay Höyük I, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara

58.

Bulunduğu merkez: Kuruçay Höyük

Cinsi: Figürin başı

Maddesi: Pişmiş toprak

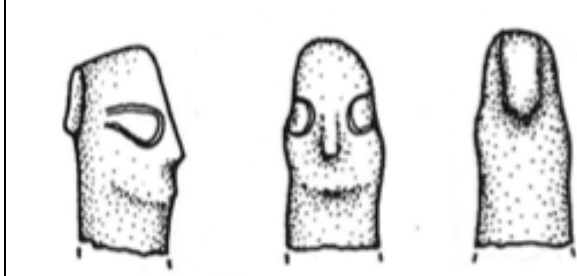
Dönemi: EKÇ (?)

Durumu: Tam.

Ölçüler: -

Tanımı: Pişmiş toprak figürin başı. Gözler ve burun belirtilmiş. Saç, başın arka kısmında bir topuz şeklinde betimlenmiştir.

Yayın bilgisi: Duru,R. (1994), Kuruçay Höyük I, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara

59.

Bulunduğu merkez: Kuruçay Höyük

Cinsi: Figürin başı

Maddesi: Pişmiş toprak

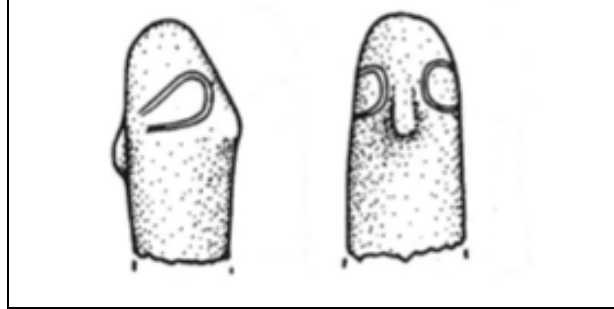
Dönemi: EKÇ(?)

Durumu: Tam

Ölçüler: -

Tanımı: Pişmiş toprak figürin başı. Burun hafif bir kabartı şeklinde şekillendirilmiş. Gözler belirtilmiştir. Saç, başın arka kısmında bir topuz şeklinde belirtilmiştir.

Yayın bilgisi: Duru,R. (1994), Kuruçay Höyük I, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara

60.

Bulunduğu merkez: Kuruçay Höyük

Cinsi: Figürin başı

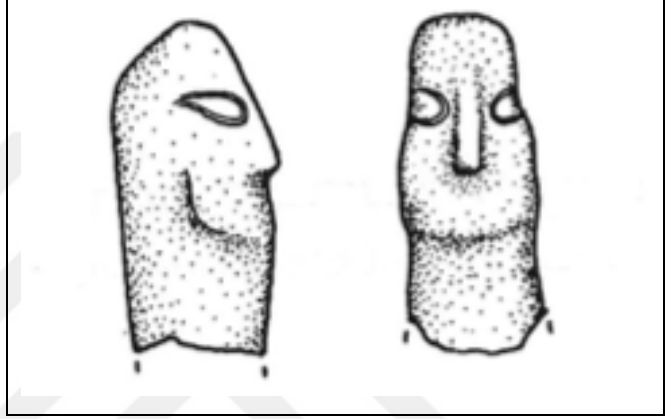
Maddesi: Pişmiş toprak

Dönemi: EKÇ(?)

Durumu: Tam

Ölçüler: -

Tanımı: Pişmiş toprak figürin başı. Gözler badem ve burun hafifi çıkıntı şeklinde betimlenmiştir. Saç detayı yok.

Yayın bilgisi: Duru,R. (1994), Kuruçay Höyük I, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara

61.

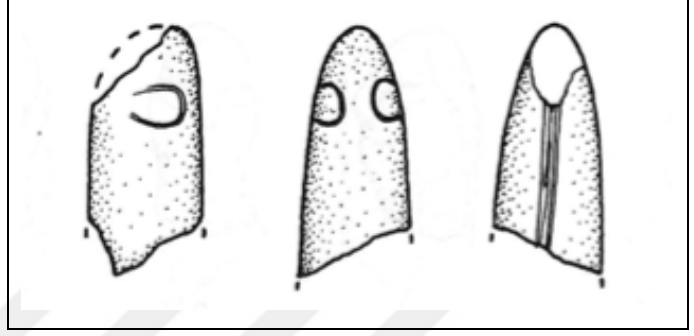
Bulunduğu merkez: Kuruçay Höyük

Cinsi: Figürin başı

Maddesi: Pişmiş toprak

Dönemi: EKÇ(?)

Durumu: Baş üst kısmı
kırık/eksik

Ölçüler: -

Tanımı: Pişmiş toprak figürin başı. Gözler belirtilmiştir. Kulak ve göz detayları yoktur.

Yayın bilgisi: Duru,R. 1994 Kuruçay Höyük I, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara

62.

Bulunduğu merkez: Kuruçay Höyük

Cinsi: Figürin başı

Maddesi: Pişmiş toprak

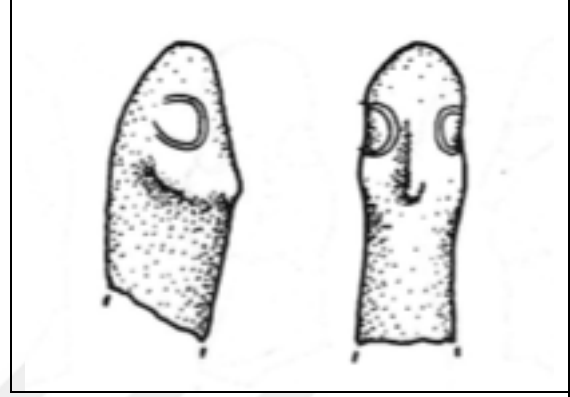
Dönemi: EKÇ(?)

Durumu: Tam

Ölçüler: -

Tanımı: Pişmiş toprak figürin başı, gözler belirtilmiş, burun hafif kabartı şeklinde betimlenmiştir.

Yayın bilgisi: Duru,R. 1994 Kuruçay Höyük I, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara

63.

Bulunduğu merkez: Kuruçay Höyük

Cinsi: Figürin başı

Maddesi: Pişmiş toprak

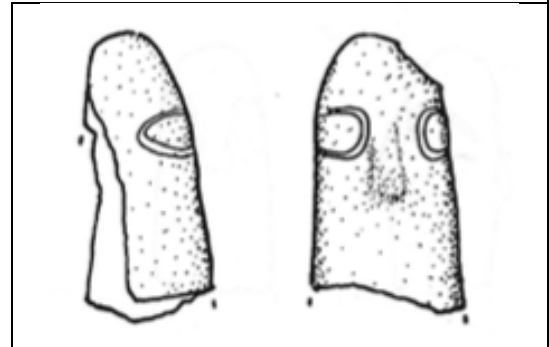
Dönemi: EKÇ(?)

Durumu: Baş bölgesinin arka kısmı kırıktır.

Ölçüler: -

Tanımı: Pişmiş toprak figürin başı, gözler belirtilmiş, burun belli belirsiz varlığını gösteriyor, başın arka kısmı kırık olduğundan saç detayı belirsizdir.

Yayın bilgisi: Duru,R. 1994 Kuruçay Höyük I, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara

64.

Bulunduğu merkez: Kuruçay Höyük

Cinsi: Figürin başı

Maddesi: Pişmiş toprak

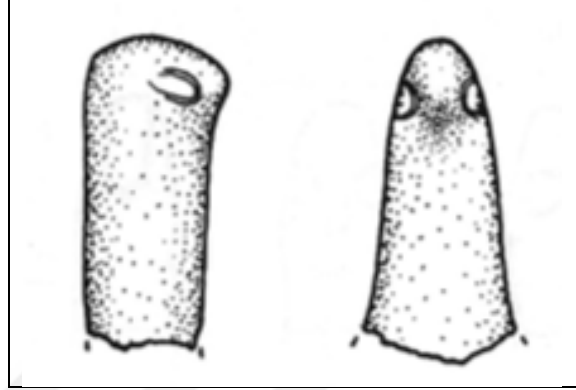
Dönemi: EKÇ(?)

Durumu: Tam

Ölçüler: -

Tanımı: Pişmiş toprak figürin başı, gözler belirtilmiş, burun hafif bir çıkıntı şeklinde betimlenmiştir. Saç detayı yoktur.

Yayın bilgisi: Duru,R. (1994) Kuruçay Höyük I, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara

65.

Bulunduğu merkez: Kuruçay Höyük

Cinsi: Figürin başı

Maddesi: Pişmiş toprak

Dönemi: EKÇ(?)

Durumu: Tam

Ölçüler: -

Tanım: Pişmiş toprak figürin başı, gözler ve burun belirtilmiş, saç detayı yoktur.

Yayın bilgisi: Duru,R. (1994), Kuruçay Höyük I, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara

66.

Bulunduğu merkez: Höyücek

Cinsi: Kadın figürin

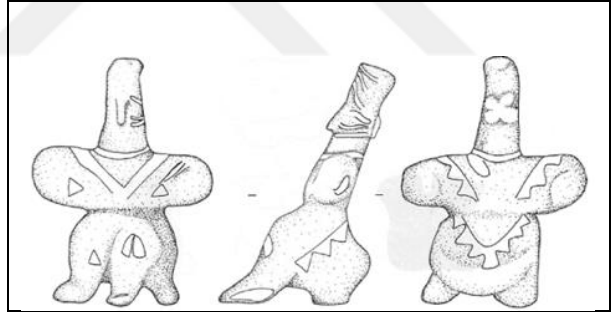
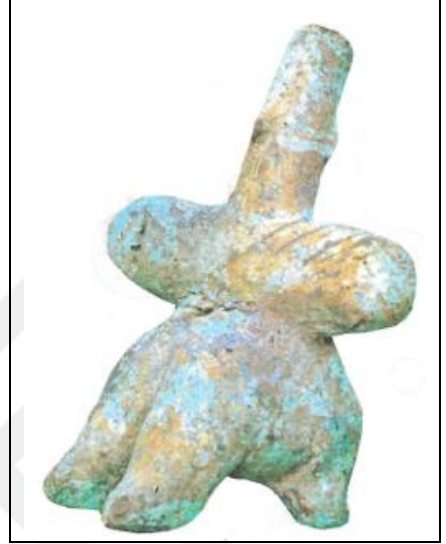
Maddesi: Pişmiş Toprak

Dönemi: 1. Kutsal Alan (1.KA) (MÖ 5900/5800 – 5700) (Bakınız: Tablo 5)

Durumu: Tam. Yangın görmüş.

Ölçüler: Yükseklik: 9 cm, Genişlik: 6.6 cm
Kalınlık: 4 cm

Tanımı: Sarı (Munsell 10 YR 7/8), açık kahverengi (Munsell 7.5 cm YR &/4) renkli, pişmiş topraktan, arkalıksız bir sandalye/tabure üzerinde oturan, kolları göğüs üzerinde kavuşmuş şekilde betimlenmiş figürin. Eserin üzerinde soluk beyaz renk ile kıyafet detayları belirtilmiş.

Yayın bilgisi: Duru, R. Umurtak, G. (2005), “Höyücek 1989-1992 Yılları Arasında Yapılan Kazıların Sonuçları” *Türk Tarih Kurumu*, Ankara

67.

Bulunduğu merkez: Höyücek

Cinsi: Kadın figürin

Maddesi: Pişmiş toprak

Dönemi: 1. Kutsal Alan (1.KA)

Durumu: Baş eksik, vücut tam.

Ölçüler: Yükseklik: 4.7 cm, Genişlik: 4.6 cm,

Kalınlık:4,9 cm

Tanımı: Açık kırmızı renkli

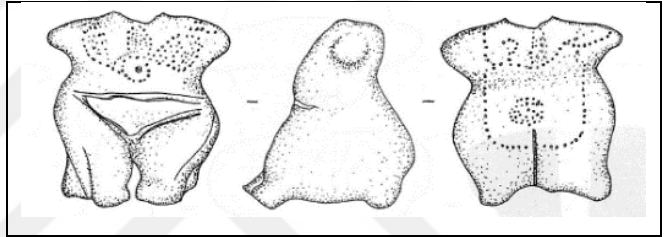
(Munsell 10 YR 7/8)

arkalıksız sandalye/tabure

üzerinde oturan, kolları

çıkıntılar şeklinde betimlenmiş bir figürindir. Omuzlar arasında sokma baş için hazırlanmış delik, göğüste ve sırtta anlamları belirsiz noktalar şeklinde bezemeler vardır.

Yayın bilgisi: Duru,R. Umurtak, G. (2005), “Höyücek 1989-1992 Yılları Arasında Yapılan Kazıların Sonuçları” *Türk Tarih Kurumu*, Ankara

68.

Bulunduğu merkez: Höyücek

Cinsi: Kadın figürin

Maddesi: Pişmiş toprak

Dönemi: 1.Kutsal Alan (1.KA)

Durumu: Baş eksik.

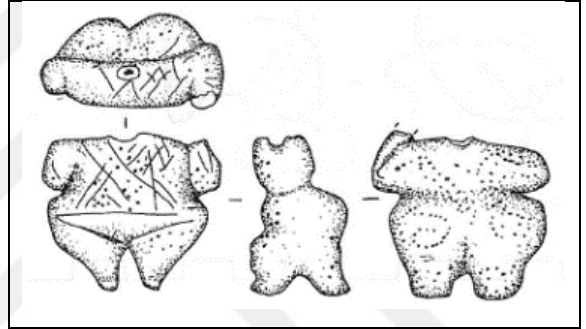
Ölçüler: Yükseklik: 3.5 cm,

Genişlik: 3 cm, Kalınlık:2 cm

Tanımı: Açık kırmızı renkli (Munsell 10 YR 7/8) arkalıksız sandalye/tabure üzerinde oturan, sağ kolu göğüs önüne, sol kolu yukarıya doğru kaldırılmış şekilde

betimlenmiş figürin. Omuzlar arasında baş için hazırlanmış delik, göğüste ve sırtta anlamları belirsiz noktalar vardır.

Yayın bilgisi: Duru,R. Umurtak, G. (2005), “Höyücek 1989-1992 Yılları Arasında Yapılan Kazıların Sonuçları” *Türk Tarih Kurumu*, Ankara

69.

Bulunduğu merkez: Höyücek

Cinsi: Kadın figürin

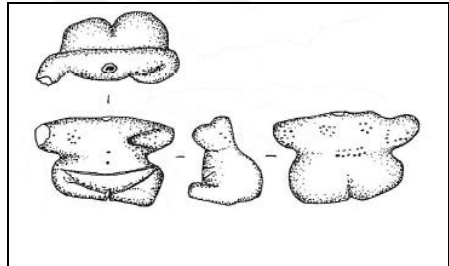
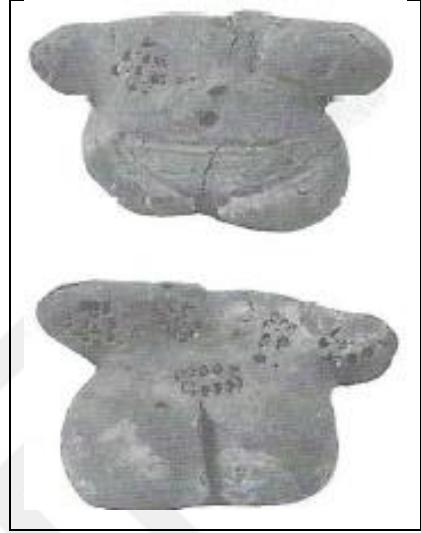
Maddesi: Pişmiş toprak

Dönemi: 1. Kutsal Alan (1.KA)

Durumu: Baş eksik, vücut tam.

Ölçüler: Yükseklik: 2.2 cm, Genişlik: 3 cm,
Kalınlık:1.6 cm

Tanımı: Devetüyü-boz renkli (Munsell 10 YR 7/2), bağdaş kurmuş, kolları göğüs önünde olacak şekilde betimlenmiş figürin. Omuzlar arasında sokma baş için hazırlanmış delik yer alır, göğüste, kollarda ve sırtta noktalar vardır. Baş eksik, vücut tam.

Yayın bilgisi: Duru,R. Umurtak, G. (2005), “Höyücek 1989-1992 Yılları Arasında Yapılan Kazıların Sonuçları” *Türk Tarih Kurumu*, Ankara

70.

Bulunduğu merkez: Höyücek

Cinsi: Kadın figürini

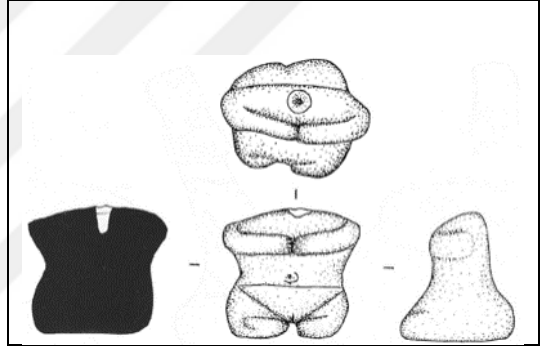
Maddesi: Pişmiş toprak

Dönemi: 1. Kutsal Alan (1.KA)

Durumu: Baş eksik, vücut tam.

Ölçüler: Yükseklik: 3.4 cm, Genişlik: 3.7 cm, Kalınlık: 1.6 cm

Tanımı: Devetüyü-boz renkli (Munsell 10 YR 7/2), omuzlar arasında sokma baş için hazırlanmış delik yer alır. Kollar belirtilmiştir.

Yayın bilgisi: Duru,R. Umurtak, G. (2005), “Höyücek 1989-1992 Yılları Arasında Yapılan Kazıların Sonuçları” *Türk Tarih Kurumu*, Ankara

71.

Bulunduğu merkez: Höyücek

Cinsi: Kadın figürini

Maddesi: Pişmiş toprak

Dönemi: 1. Kutsal Alan (1.KA)

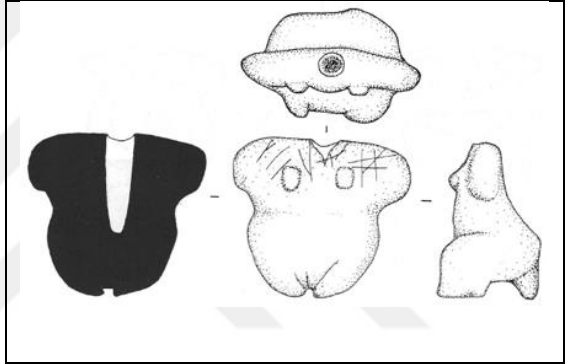
Durumu: Baş eksik, vücut tam.

Ölçüler: Yükseklik:5 cm,
Genişlik:5.2 cm, Kalınlık: 3.2 cm

Tanımı: Kırmızımsı kahverenkli (Munsell 5 YR, 5/4), arkalıksız, alçak bir tabure üzerinde oturan, kolları çıkıntılar halinde belirtilmiş kadın figürini. Omuzları arasında sokma baş için hazırlanmış delikyer almaktadır.

Memeler küçük çıkıntı şeklinde, ayaklar önde belirtilmiş, göğüs üst tarafında, kesişen eğik çizgiler vardır. Yangın sonucu yüzeyde kavlama.

Yayın bilgisi: Duru,R. Umurtak, G. (2005), “Höyücek 1989-1992 Yılları Arasında Yapılan Kazıların Sonuçları” *Türk Tarih Kurumu*, Ankara

72.

Bulunduğu merkez: Höyücek

Cinsi: Kadın figürini

Maddesi: Pişmiş toprak

Dönemi: 1. Kutsal Alan (1.KA)

Durumu: Baş eksik, vücut tam

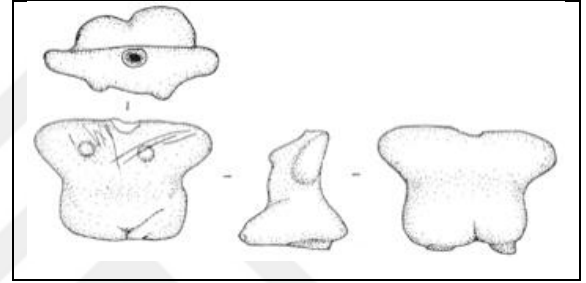
Ölçüler: Yükseklik: 4.5 cm,

Genişlik: 5.4 cm, Kalınlık: 3.3 cm

Tanımı: Kırmızımsı kahverenkli

(Munsell 5 YR 5/4), bağdaş kurmuş, kolları küt çıkıntılarla belirtilmiş figürin. Baş sokma deliği vardır. Memeler küçük çıkıntı halinde, göğsün üst tarafında, kesişen eğik çizgiler yer alır. Yangın sonucu yüzeyde kavlama.

Yayın bilgisi: Duru,R. Umurtak, G. (2005), “Höyücek 1989-1992 Yılları Arasında Yapılan Kazıların Sonuçları” *Türk Tarih Kurumu*, Ankara

73.

Bulunduğu merkez: Höyücek

Cinsi: Kadın figürini

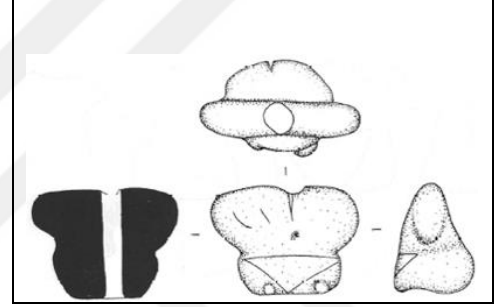
Maddesi: Pişmiş toprak

Dönemi: 1. Kutsal Alan (1.KA)

Durumu: Baş eksik, vücut tam.

Ölçüler: Yükseklik: 3.3 cm, Genişlik: 4.8 cm, Kalınlık: 2.6 cm

Tanımı: Devetüyü renkli (Munsell 7.5 YR 7/4), bağdaş kurmuş, kolları küt çıkıntılarla belirtilmiş figürin. Omuzlar arasında sokma baş için hazırlanmış delik var. Memeler küçük çıkıntılar halinde; göğsün üst tarafında, kesişen eğik çizgiler vardır. Ayaklar önde belirtilmiş.

Yayın bilgisi: Duru, R. Umurtak, G. (2005), "Höyücek 1989-1992 Yılları Arasında Yapılan Kazıların Sonuçları" *Türk Tarih Kurumu*, Ankara

74.

Bulunduğu merkez: Höyücek

Cinsi: Çuval vücutlu idol

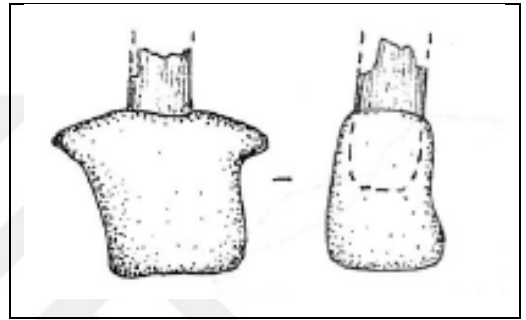
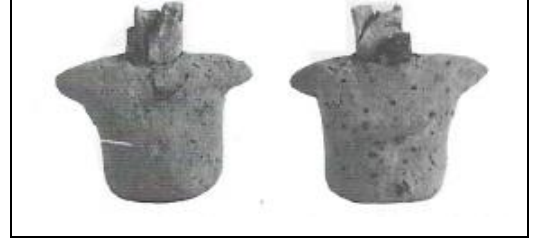
Maddesi: Pişmiş topak

Dönemi: 1. Kutsal Alan (1.KA)

Durumu: Vücut tam

Ölçüler: Yükseklik: 2.6 cm, Genişlik: 2 cm, Kalınlık: 1.2 cm

Tanımı: Silindir şeklinde kemik başın üst kısmından küçük bir kırık vardır.

Yayın bilgisi: Duru, R. Umurtak, G. (2005), “Höyücek 1989-1992 Yılları Arasında Yapılan Kazıların Sonuçları” *Türk Tarih Kurumu*, Ankara

75.

Bulunduğu merkez: Höyücek

Cinsi: Çuval vücutlu idol

Maddesi: Pişmiş toprak

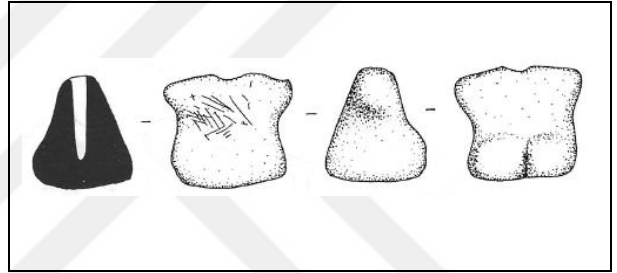
Dönemi: 1. Kutsal Alan (1.KA)

Durumu: Baş eksik, vücut tam.

Ölçüler: Yükseklik: 2.7 cm,

Genişlik: 3 cm, Kalınlık: 2.4 cm

Tanımı: Kırmızı (Munsell 2.5 YR 5/6) renkli, omuzlar arasında baş için hazırlanmış derin bir delik; göğüz üzerinde gelişigüzel çizikler vardır ve kollar belirtilmiştir.

Yayın bilgisi: Duru, R. Umurtak, G. (2005), “Höyücek 1989-1992 Yılları Arasında Yapılan Kazıların Sonuçları” *Türk Tarih Kurumu*, Ankara

76.

Bulunduğu merkez: Höyücek

Cinsi: Çuval vücutlu idol.

Maddesi: Pişmiş toprak

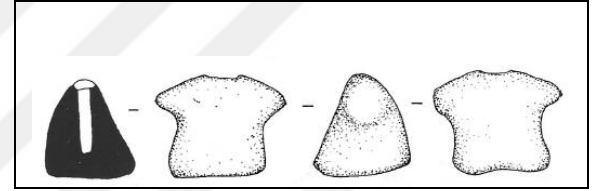
Dönemi: 1. Kutsal Alan (1.KA)

Durumu: Baş eksik, vücut tam.

Ölçüler: Yükseklik: 2 cm,

Genişlik: 2.5 cm, Kalınlık: 1.8 cm

Tanımı: Devetüyü (Munsell 7.5 YR 7/4) renkli, omuzlar arasında sokma baş için hazırlanmış delik vardır ve kolları küt çıkıntılar şeklinde belirtilmiştir.

Yayın bilgisi: Duru, R. Umurtak, G. (2005), "Höyücek 1989-1992 Yılları Arasında Yapılan Kazıların Sonuçları" *Türk Tarih Kurumu*, Ankara

77.

Bulunduğu merkez: Höyücek

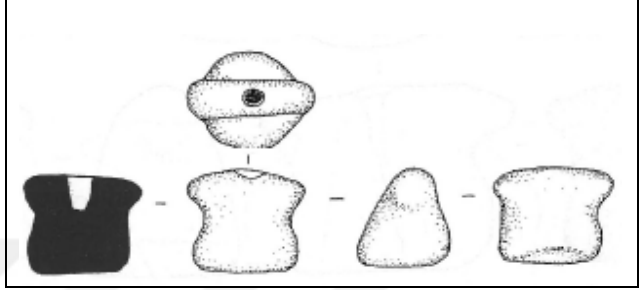
Cinsi: Çuval vücutlu idol

Maddesi: Pişmiş toprak

Dönemi: 1. Kutsal Alan (1.KA)

Durumu: Baş eksik, vücut tam.

Ölçüler: Yükseklik: 2.5 cm,
Genişlik: 3.2 cm, Kalınlık: 2
cm

Tanımı: Omuzlar arasında baş deliğı yer alır, kolları belirtilmiştir.

Yayın bilgisi: Duru,R. Umurtak, G. (2005), “Höyücek 1989-1992 Yılları Arasında Yapılan Kazıların Sonuçları” *Türk Tarih Kurumu*, Ankara

78.

Bulunduğu merkez: Höyücek

Cinsi: Çuval vücutlu idol

Maddesi: Pişmiş toprak

Dönemi: 1.KA

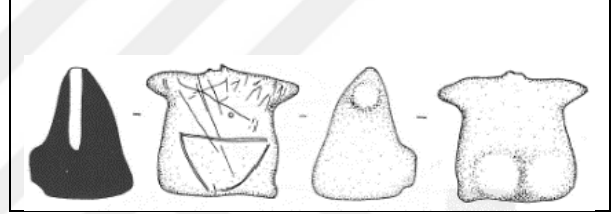
Durumu: Baş eksik, vücut tam.

Ölçüler: Yükseklik: 4 cm,

Genişlik:4.6 cm, Kalınlık:3.2 cm

Tanımı: Kırmızı (Munsell 10 R 576) renkli, omuzlar arasında baş için hazırlanmış derin bir delik; göğüs üzerinde genişgüzel

çizikler yer alır. Kollar çıkıntılar halinde belirtilmiştir. Cinsel organı ve göbek deliği belirtilmiştir. Kaba etler vurgulanmıştır.

Yayın bilgisi: Duru,R. Umurtak, G. (2005), “Höyücek 1989-1992 Yılları Arasında Yapılan Kazıların Sonuçları” *Türk Tarih Kurumu*, Ankara

79,

Bulunduğu merkez: Höyücek

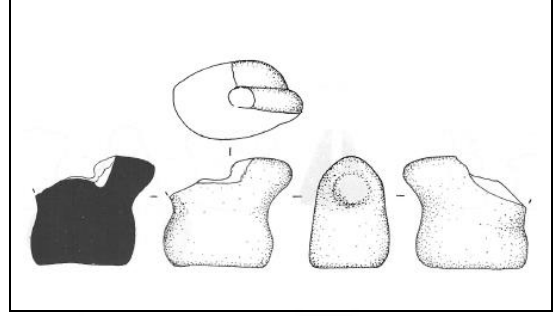
Cinsi: Çuval biçimli idol

Maddesi: Pişmiş toprak

Dönemi: 1.KA

Durumu: Baş ve sağ omuz eksik.

Ölçüler: Yükseklik: 3.5 cm, Genişlik: 3.4 cm, Kalınlık: 2.6 cm

Tanımı: Kırmızı (Munsell 10 R 5/6) renkli, omuzlar arasında baş deliği yer almaktadır, dirsekleri belirtilmiştir.

Yayın bilgisi: Duru,R. Umurtak, G. (2005), “Höyücek 1989-1992 Yılları Arasında Yapılan Kazıların Sonuçları” *Türk Tarih Kurumu*, Ankara

80.

Bulunduğu merkez: Höyücek

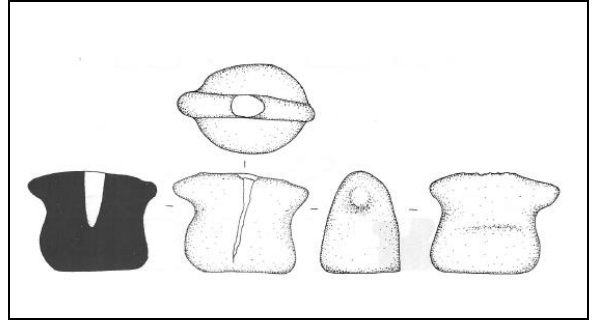
Cinsi: Çuval vücutlu idol

Maddesi: Pişmiş toprak

Dönemi: 1. Kutsal Alan (1.KA)

Durumu: Baş eksik, vücut tam.

Ölçüler: Yükseklik: 4.2 cm, Genişlik: 4.6 cm, Kalınlık: 3.2 cm

Tanımı: Pembemsi devetüyü (Munsell 5 YR 5/6) renkli, omuzlar arasında baş deliği vardır, dirsekleri belirtilmiştir.

Yayın bilgisi: Duru,R. Umurtak, G. (2005), “Höyücek 1989-1992 Yılları Arasında Yapılan Kazıların Sonuçları” *Türk Tarih Kurumu*, Ankara

81.

Bulunduğu merkez: Höyücek

Cinsi: Çuval vücutlu idol

Maddesi: Pişmiş toprak

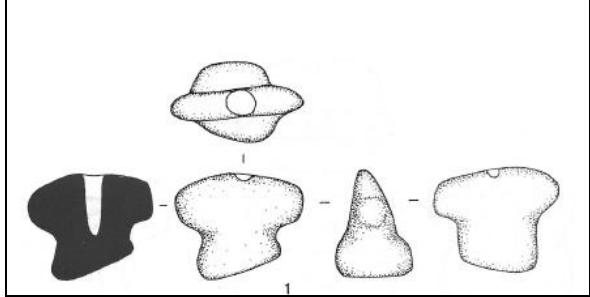
Dönemi: 1. Kutsal Alan (1.KA)

Durumu: Baş eksik, vücut tam.

Ölçüler: Yükseklik: 3 cm, Genişlik: 3.7 cm, Kalınlık:2.2 cm

Tanımı: Devetüyü (Munsell 7.5 YR 7/4) renkli, omuzlar arasında baş için hazırlanmış delik, dirsekler belirtilmiştir.

Yayın bilgisi: Duru,R. Umurtak, G. (2005), “Höyücek 1989-1992 Yılları Arasında Yapılan Kazıların Sonuçları” *Türk Tarih Kurumu*, Ankara

82.

Bulunduğu merkez: Höyücek

Cinsi: Çuval vücutlu idol

Maddesi: Pişmiş toprak

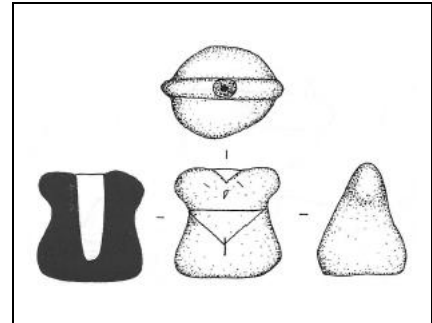
Dönemi: 1. Kutsal Alan (1.KA)

Durumu: Baş eksik, vücut tam

Ölçüler: Yükseklik: 3.1 cm, Genişlik: 3 cm,
Kalınlık: 2.4 cm

Tanımı: Devetüyü (Munsell 7.5 YR 7/4) renkli, omuzlar arasında baş deliği vardır. Üçgen biçimli cinsel organ alanı çizgi ile belirtilmiş; bacaklar çizgi ile ayrılmış, kollar belirtilmiştir

Yayın bilgisi: Duru,R. Umurtak, G. (2005), “Höyücek 1989-1992 Yılları Arasında Yapılan Kazıların Sonuçları” *Türk Tarih Kurumu*, Ankara

83.

Bulunduğu merkez: Höyücek

Cinsi: Çuval vücutlu idol

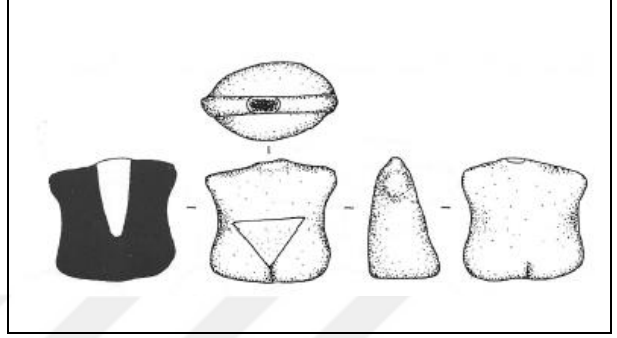
Maddesi: Pişmiş toprak

Dönemi: 1. Kutsal Alan (1.KA)

Durumu: Baş eksik, vücut tam.

Ölçüler: Yükseklik: 2.9 cm,

Genişlik: 3.1 cm, Kalınlık: 1.7 cm

Tanımı: Devetüyü (Munsell 7.5 YR 7/4) renkli, omuzlar arasında baş için hazırlanmış delik vardır. Üçgen cinsel organ alanı çizi ile belirtilmiş. Bacak ayrımı belli, dirsekleri belirtilmiş.

Yayın bilgisi: Duru,R. Umurtak, G. (2005), “Höyücek 1989-1992 Yılları Arasında Yapılan Kazıların Sonuçları” *Türk Tarih Kurumu*, Ankara

84.

Bulunduğu merkez: Höyücek

Cinsi: Çuval vücutlu idol

Maddesi: Pişmiş toprak

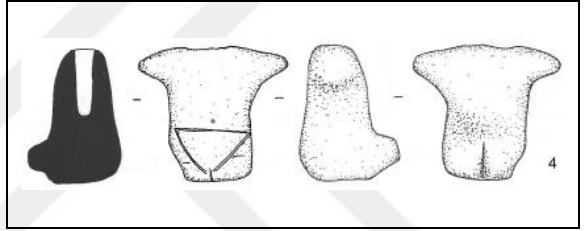
Dönemi: 1. Kutsal Alan (1.KA)

Durumu: Baş eksik, vücut tam.

Ölçüler: Yükseklik: 3.8 cm,

Genişlik: 4.1 cm, Kalınlık: 2.8 cm

Tanımı: Kırmızı (Munsell 10 YR 5/6) renkli, omuzlar arasında baş deliği vardır. Cinsel organ çizi, göbek nokta ile belirtilmiştir.

Yayın bilgisi: Duru,R. Umurtak, G. (2005), “Höyücek 1989-1992 Yılları Arasında Yapılan Kazıların Sonuçları” *Türk Tarih Kurumu*, Ankara

85.

Bulunduğu merkez: Höyücek

Cinsi: Çuval vücutlu idol

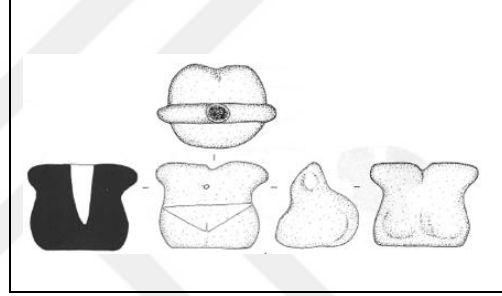
Maddesi: Pişmiş toprak

Dönemi: 1.Kutsal Alan (1.KA)

Durumu: Baş eksik, vücut tam.

Ölçüler: Yükseklik: 3.9 cm, Genişlik:4.9 cm, Kalınlık: 3.7 cm

Tanımı: Pembemsi devetüyü (Munsell 5 YR 5/6) renkli, omuzlar arasında baş deliği; kollar küt çıkıntılarla, cinsel organ üçgen şeklinde belirtilmiştir. Kaba etler vurgulanmıştır.

Yayın bilgisi: Duru,R. Umurtak, G. (2005), “Höyücek 1989-1992 Yılları Arasında Yapılan Kazıların Sonuçları” *Türk Tarih Kurumu*, Ankara

86.

Bulunduğu merkez: Höyücek

Cinsi: Çuval vücutlu idol

Maddesi: Pişmiş toprak

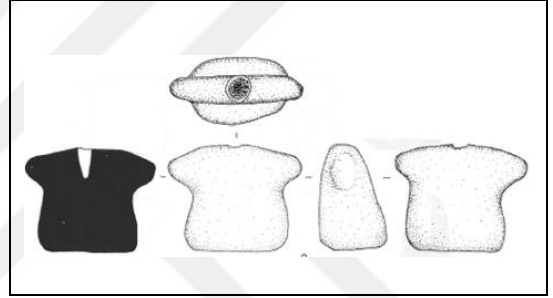
Dönemi: 1. Kutsal Alan (1.KA)

Durumu: Baş eksik, vücut tam.

Ölçüler: Yükseklik: 3.7 cm, Genişlik: 4.8 cm

Tanımı: Pembemsi devetüyü (Munsell 5 YR 5/6) renkli, omuzlar arasında baş için hazırlanmış delik, kolları belirtilmiştir.

Yayın bilgisi: Duru,R. Umurtak, G. (2005), “Höyücek 1989-1992 Yılları Arasında Yapılan Kazıların Sonuçları” *Türk Tarih Kurumu*, Ankara

87.

Bulunduğu merkez: Höyücek

Cinsi: uval vücutlu idol

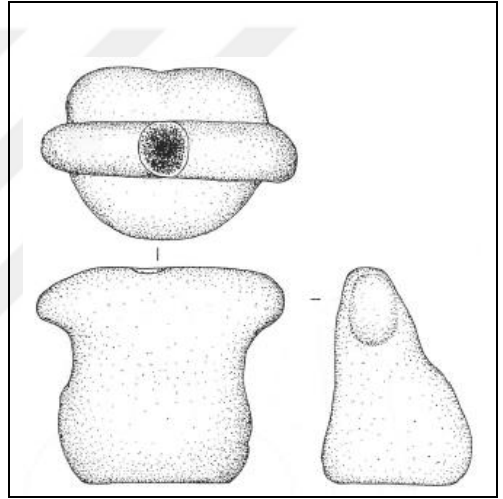
Maddesi: Pişmiş toprak

Dönemi: 1.KA

Durumu: Baş eksik, vücut tam.

ller: Yükseklik: 5.8 cm, Genişlik: 6.8 cm, Kalınlık: 4.2 cm

Tanımı: Açık kahverenkli (Munsell 10 YR 7/4), omuzlar arasında baş deliği vardır, kollar belirtilmiştir.

Yayın bilgisi: Duru,R. Umurtak, G. (2005), ‘‘Höyücek 1989-1992 Yılları Arasında Yapılan Kazıların Sonuçları’’ *Türk Tarih Kurumu*, Ankara

88.

Bulunduğu merkez: Höyücek

Cinsi: Çuval vücutlu idol

Maddesi: Pişmiş toprak

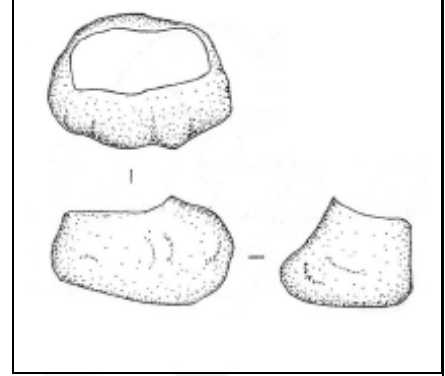
Dönemi: 1.KA

Durumu: Alt kısmı mevcut.

Ölçüler: -

Tanımı: Vücudun alt kısmı vardır, kaba etler vurgulanmıştır.

Yayın bilgisi: Duru,R. Umurtak, G. (2005), “Höyücek 1989-1992 Yılları Arasında Yapılan Kazıların Sonuçları” *Türk Tarih Kurumu*, Ankara

89.

Bulunduğu merkez: Höyücek

Cinsi: Ayakta duran idol

Maddesi: Pişmiş toprak

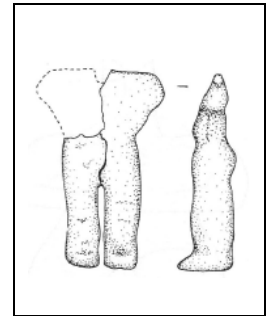
Dönemi: 1.Kutsal Alanlar (1.KA)

Durumu: Baş ve sağ omuz eksik

Ölçüler: Yükseklik: 5.6 cm, Genişlik: 2.2 cm, Kalınlık: 1.3 cm

Tanımı: Gri (Munsell 5 YR 5/1) renkli, omuzlar arasında baş için delik yer alır. Yassı vücutlu, cinsiyeti belirsiz figür. İki parça halinde ele geçmiştir.

Yayın bilgisi: Duru,R. Umurtak, G. (2005), “Höyücek 1989-1992 Yılları Arasında Yapılan Kazıların Sonuçları” *Türk Tarih Kurumu*, Ankara

90.

Bulunduğu merkez: Höyücek

Cinsi: Ayakta duran idol

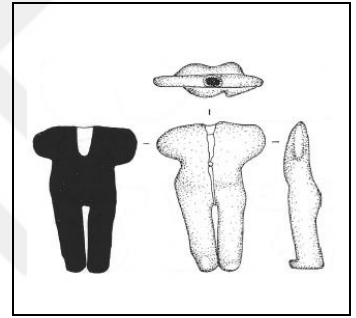
Maddesi: Pişmiş toprak

Dönemi: 1.KA

Durumu: Baş eksiktir.

Ölçüler: Yükseklik: 5.6 cm, Genişlik: 4 cm, Kalınlık: 1.3 cm

Tanımı: Gri (Munsell 5 YR 5/1) renkli, omuzlar arasında baş için bir delik yer alır. Yassı vücutlu, cinsiyeti belirsiz figür.

Yayın bilgisi: Duru,R. Umurtak, G. (2005), “Höyücek 1989-1992 Yılları Arasında Yapılan Kazıların Sonuçları” *Türk Tarih Kurumu*, Ankara

91.

Bulunduğu merkez: Höyücek

Cinsi: Ayakta duran idol

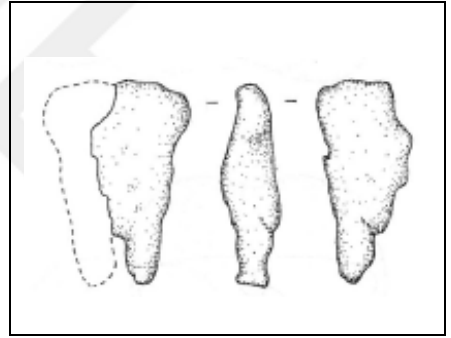
Maddesi: Pişmiş toprak

Dönemi: 1.KA

Durumu: Baş ve vücudun sağ yarısı eksik

Ölçüler: Yükseklik: 3.9 cm, Genişlik: 1.6 cm, Kalınlık: 1 cm

Tanımı: Gri (Munsell 5 YR 5/1) renkli, omuzlar arasında baş için hazırlanmış bir deliği olan, yassı vücutlu, karnı hafifçe belirtilmiş figür.

Yayın bilgisi: Duru, R. Umurtak, G. (2005), "Höyücek 1989-1992 Yılları Arasında Yapılan Kazıların Sonuçları" *Türk Tarih Kurumu*, Ankara

92.

Bulunduğu merkez: Höyücek

Cinsi: Ayakta duran idol

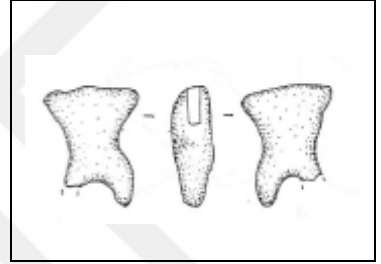
Maddesi: Pişmiş toprak

Dönemi: 1.KA

Durumu: Baş ve sol bacak eksik

Ölçüler: Yükseklik: 2.3 cm, Genişlik: 1.9 cm,
Kalınlık: 0.9 cm

Tanımı: Gri (5 YR 5/1) renkli, sokma başlı, yassı
vücutlu idol.

Yayın bilgisi: Duru,R. Umurtak, G. (2005), “Höyücek 1989-1992 Yılları Arasında
Yapılan Kazıların Sonuçları” *Türk Tarih Kurumu*, Ankara

93.

Bulunduğu merkez: Höyücek

Cinsi: Çuval vücutlu idol

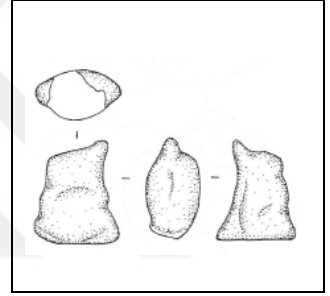
Maddesi: Pişmiş toprak

Dönemi: 1.KA

Durumu: Bir omuzu (?) kırık

Ölçüler: Yükseklik: 3cm, Genişlik: 2.5 cm, Kalınlık: 1.4 cm

Tanımı: Devetüyü (Munsell 7.5 YR 7/4) renkli, dirsekleri belirtilmiş, alt tarafı çuval vücutlu idolleri andıran kil topağı.

Yayın bilgisi: Duru,R. Umurtak, G. (2005), “Höyücek 1989-1992 Yılları Arasında Yapılan Kazıların Sonuçları” *Türk Tarih Kurumu*, Ankara

94.

Bulunduğu merkez: Höyücek

Cinsi: Kadın figürini

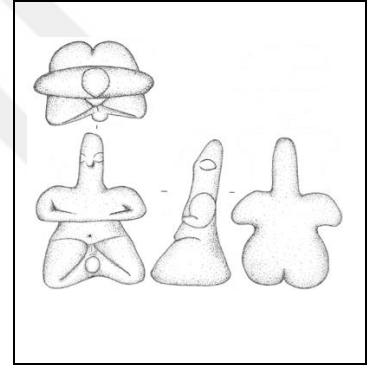
Maddesi: Pişmiş toprak

Dönemi: 2.Kutsal Alan

Durumu: Tam.

Ölçüler: Yükseklik: 9.8 cm, Genişlik: 3 cm

Tanımı: Geri (Munsell 5 YR 5/1). Yüzde gözler ve burun belirtilmiştir. Bağdaş kurmuş oturan, kolları göğüs üzerinde, belden altı geniş, ayaklar belirtilmemiş. Göbek ve cinsel organ belirtilmiş. Olasılıkla, doğurmakta olduğu çocuğunun başı bacakları arasından çıkmış durumda.

Yayın bilgisi: Duru,R. Umurtak, G. (2005), “Höyücek 1989-1992 Yılları Arasında Yapılan Kazıların Sonuçları” *Türk Tarih Kurumu*, Ankara

95.

Bulunduğu merkez: Höyücek

Cinsi: Kadın figürini

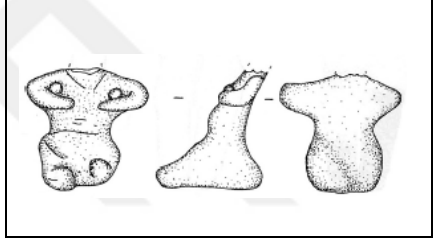
Maddesi: Pişmiş toprak

Dönemi: 2.Kutsal Alan

Durumu: Baş eksik

Ölçüler: Yükseklik 3.5 cm, Genişlik: 3.6 cm

Tanımı: Devetüyü (Munsell 7/4) renkli, bağdaş kurmuş (?), oturan, kolları göğüs önünde, göğüs, karın ve bacaklar normale yakın betimlenmiştir. Göbek ve cinsel organ belirtilmiştir.

Yayın bilgisi: Duru,R. Umurtak, G. (2005), “Höyücek 1989-1992 Yılları Arasında Yapılan Kazıların Sonuçları” *Türk Tarih Kurumu*, Ankara

96.

Bulunduğu merkez: Höyücek

Cinsi: Kadın figürini

Maddesi: Pişmiş toprak

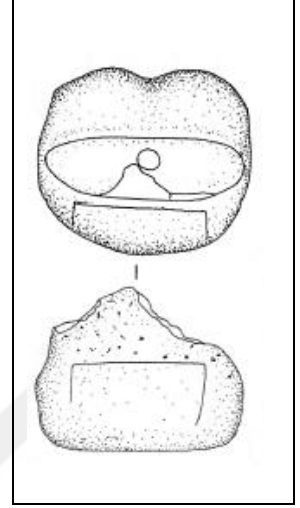
Dönemi: 2.KA

Durumu: Belden üst kısmı eksik.

Ölçüler: Yükseklik: 3.7 cm, Genişlik: 6.9 cm

Tanımı: Belden alt tarafı plastik işlenmiş, bağdaş kurmuş oturan kadın figürünü. Cinsel organ bölgesi dörtgen şekilde çizgi ile belirtilmiştir. Karında noktalar vardır.

Yayın bilgisi: Duru,R. Umurtak, G. (2005), “Höyücek 1989-1992 Yılları Arasında Yapılan Kazıların Sonuçları” *Türk Tarih Kurumu*, Ankara

97.

Bulunduğu merkez: Höyücek

Cinsi: Kadın figürünü

Maddesi: Pişmiş toprak

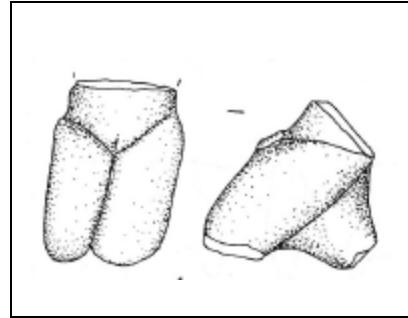
Dönemi: 2. KA

Durumu: Belden üst kısmı eksik

Ölçüler: Yükseklik: 3.3 cm

Tanımı: Açık portakal (Munsell 7.5 YR 6/6) renkli, bir iskemle(?), üzerinde oturan kadın figürünü parçası. Cinsel organ ve bacakların ayrımı belirtilmiştir.

Yayın bilgisi: Duru,R. Umurtak, G. (2005), “Höyücek 1989-1992 Yılları Arasında Yapılan Kazıların Sonuçları” *Türk Tarih Kurumu*, Ankara

98.

Bulunduğu merkez: Höyücek

Cinsi: İdol

Maddesi: Pişmiş toprak

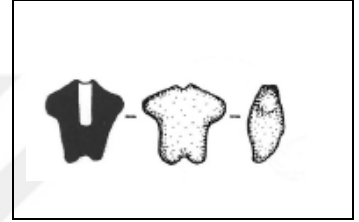
Dönemi: 2. KA

Durumu: Baş eksik

Ölçüler: Yükseklik: 3.3 cm

Tanımı: Sokma başlı, kollar vurgulanmış, oturur durumda olduğu ayakların küçük çıkıntılarından anlaşılmaktadır.

Yayın bilgisi: Duru,R. Umurtak, G. (2005), “Höyücek 1989-1992 Yılları Arasında Yapılan Kazıların Sonuçları” *Türk Tarih Kurumu*, Ankara

99.

Bulunduğu merkez: Höyücek

Cinsi: İdol

Maddesi: Pişmiş toprak

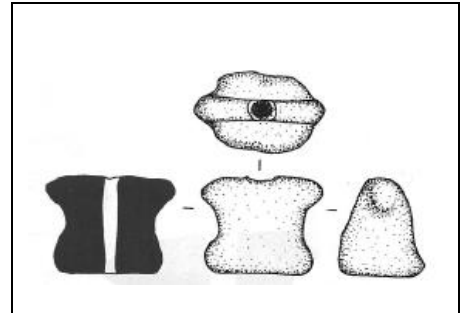
Dönemi: 2.KA

Durumu: Baş eksik

Ölçüler: Yükseklik: 2.5 cm, Genişlik: 3.2 cm,
Kalınlık: 2 cm

Tanımı: Kahverenkli (Munsell 7.5 YR 4/2). Sokma başlı, kolları hafifçe belirtilmiş. Sokma baş deliği vücudun altına kadar devam etmiş.

Yayın bilgisi: Duru,R. Umurtak, G. (2005), “Höyücek 1989-1992 Yılları Arasında Yapılan Kazıların Sonuçları” *Türk Tarih Kurumu*, Ankara

100.

Bulunduğu merkez: Höyücek

Cinsi: Çuval vücutlu idol

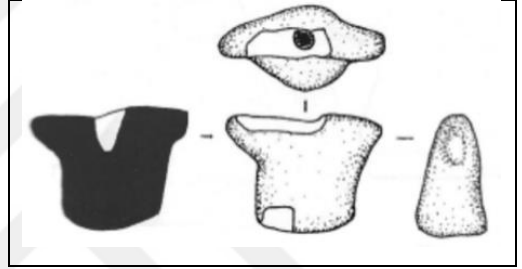
Maddesi: Pişmiş toprak

Dönemi: 2.KA

Durumu: Baş eksik

Ölçüler: Yükseklik: 2.3 cm, Genişlik:
3.1 cm, Kalınlık: 1.5 cm

Tanımı: Sokma başlı, kollar çıkıntı
şeklinde belirtilmiştir.

Yayın bilgisi: Duru,R. Umurtak, G. (2005), “Höyücek 1989-1992 Yılları Arasında Yapılan Kazıların Sonuçları” *Türk Tarih Kurumu*, Ankara

101.

Bulunduğu merkez: Höyücek

Cinsi: Çuval vücutlu idol

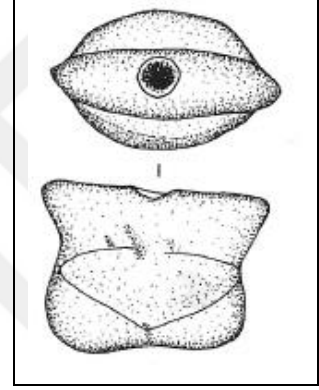
Maddesi: Pişmiş toprak

Dönemi: 2.KA

Durumu: Baş eksik

Ölçüler: Yükseklik: 3.6 cm, Genişlik: 4.6 cm

Tanımı: Sokma başlı, kollar çıkıntı, cinsel organı üçgen çizgi ile belirtilmiştir.

Yayın bilgisi: Duru,R. Umurtak, G. (2005), “Höyücek 1989-1992 Yılları Arasında Yapılan Kazıların Sonuçları” *Türk Tarih Kurumu*, Ankara

102.

Bulunduğu merkez: Höyücek

Cinsi: Çuval vücutlu idol

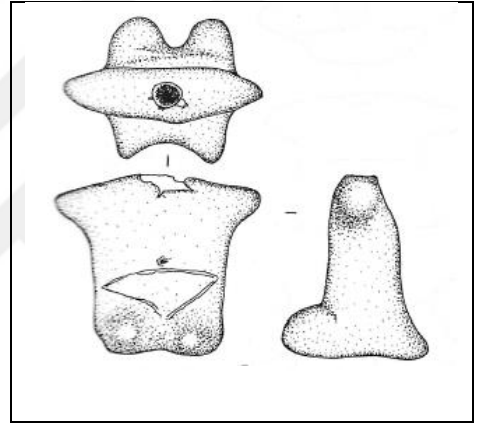
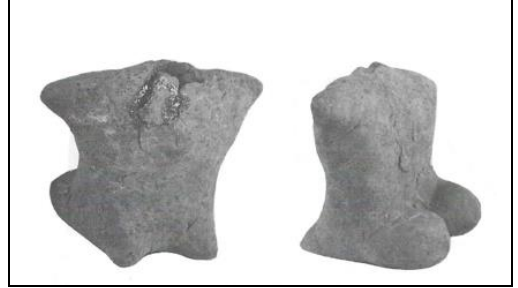
Maddesi: Pişmiş toprak

Dönemi: 2.KA

Durumu: Baş eksik

Ölçüler: Yükseklik: 4.7 cm, Genişlik:
5.8 cm

Tanımı: Sokma başlı, kollar küt çıkıntılarla vurgulanmış, göbek deliği, cinsel organ üçgen çizi ile belirtilmiştir. Kalçalar çok abartılı şekilde geriye doğru gelişmiştir.

Yayın bilgisi: Duru,R. Umurtak, G. (2005), “Höyücek 1989-1992 Yılları Arasında Yapılan Kazıların Sonuçları” *Türk Tarih Kurumu*, Ankara

103.

Bulunduğu merkez: Höyücek

Cinsi: Çuval vücutlu idol

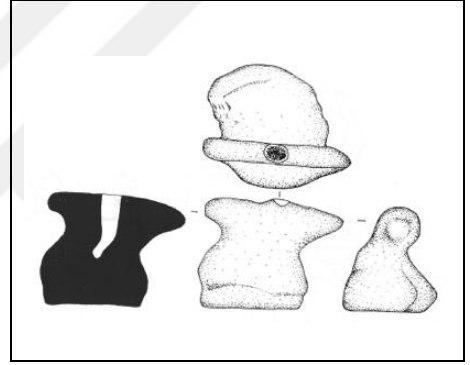
Maddesi: Pişmiş toprak

Dönemi: 2.KA

Durumu: Baş eksik

Ölçüler: Yükseklik: 4.3 cm Genişlik: 5.5 cm Kalınlık: 3.7 cm

Tanımı: Kızıl kahverenkli (Munsell 5 YR 4/4), sokma başlı, kollar çıkıntı şeklinde, basit şekillendirilmiş idol.

Yayın bilgisi: Duru,R. Umurtak, G. (2005), “Höyücek 1989-1992 Yılları Arasında Yapılan Kazıların Sonuçları” *Türk Tarih Kurumu*, Ankara

104.

Bulunduğu merkez: Höyücek

Cinsi: Çuval vücutlu idol

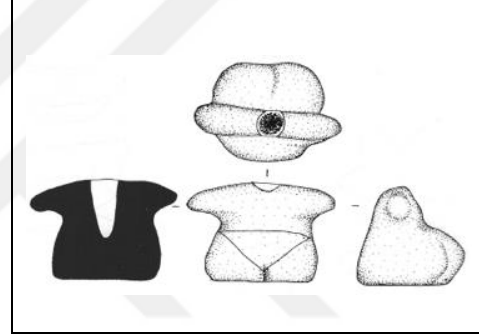
Maddesi: Pişmiş toprak

Dönemi: 2.KA

Durumu: Baş eksik

Ölçüler: yükseklik: 3.9 cm, Genişlik: 5.5 cm

Tanımı: Kızıl kahverenkli (Munsell 5Yr 4/+), sokma başlı, kollar çıkıntılı, cinsel organı ve üçgen alan çizi ile vurgulanmış.

Yayın bilgisi: Duru,R. Umurtak, G. (2005), “Höyücek 1989-1992 Yılları Arasında Yapılan Kazıların Sonuçları” *Türk Tarih Kurumu*, Ankara

105.

Bulunduğu merkez: Höyücek

Cinsi: Yassı vücutlu idol

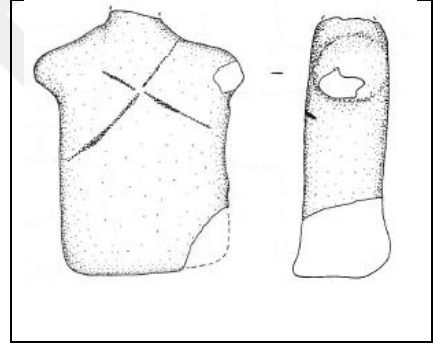
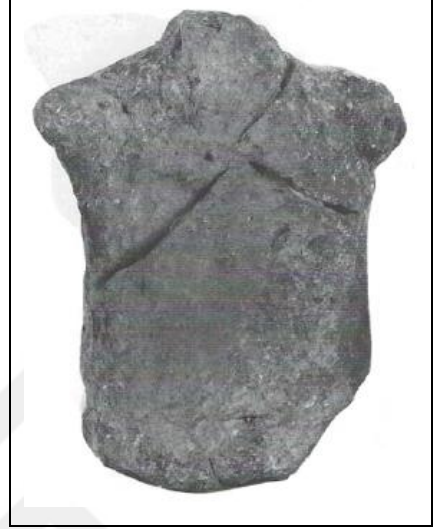
Maddesi: Pişmiş toprak

Dönemi: 2. KA

Durumu: Baş eksik

Ölçüler: Yükseklik: 7.7 cm, Genişlik: 6.2 cm

Tanımı: Devetüyü renkli (Munsell 10 YR 8/3), baş eksik gövdeye organik olarak bağlı, kollar kısa çıkıntılar şeklinde betimlenmiştir. Göğüs üzerinde çapraz çizgiler vardır. Vücut dikdörtgen ve figür tamamen yassıdır.

Yayın bilgisi: Duru, R. Umurtak, G. (2005), "Höyücek 1989-1992 Yılları Arasında Yapılan Kazıların Sonuçları" *Türk Tarih Kurumu*, Ankara

106.

Bulunduğu merkez: Höyücek

Cinsi: Çuval vücutlu idol

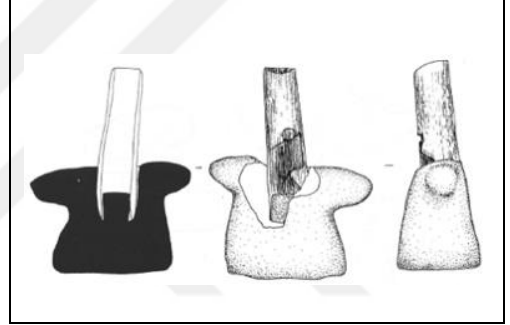
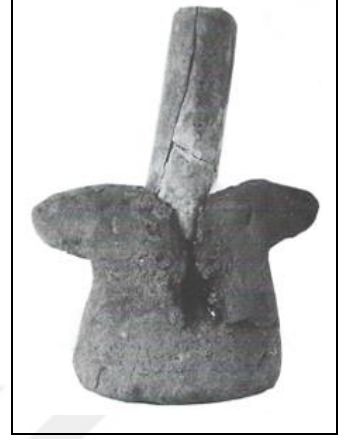
Maddesi: Pişmiş toprak

Dönemi: 2.KA

Durumu: Tam.

Ölçüler: Yükseklik: 5 cm, Genişlik: 7.1 cm Kalınlık: 3.5 cm

Tanımı: Devetüyü-boz (Munsell 10 YR 7/2) renkli. Sokma kemik başlı, baş tüp şeklinde kemikten yapılmış, kemiğin bir yüzünde küçük bir delik yer almaktadır. Kolları konik çıkıntılar halinde, basit.

Yayın bilgisi: Duru,R. Umurtak, G. (2005), “Höyücek 1989-1992 Yılları Arasında Yapılan Kazıların Sonuçları” *Türk Tarih Kurumu*, Ankara

107.

Bulunduğu merkez: Höyücek

Cinsi: Çuval vücutlu, kemik başlı idol

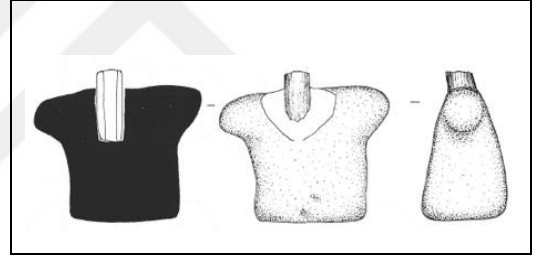
Maddesi: Pişmiş toprak

Dönemi: 2.KA

Durumu: Tam ele geçmiştir.

Ölçüler: Yükseklik: 6 cm, Genişlik: 9 cm

Tanımı: Pembemsi devetüyü (Munsell 5 YR 6/3) renkli. Sokma kemik başlı, baş içi dolu kemikten yapılmış. Kolları konik çıkıntılar şeklinde, basit.

Yayın bilgisi: Duru,R. Umurtak, G. (2005), “Höyücek 1989-1992 Yılları Arasında Yapılan Kazıların Sonuçları” *Türk Tarih Kurumu*, Ankara

108.

Bulunduğu merkez: Höyücek

Cinsi: Kadın figürünü

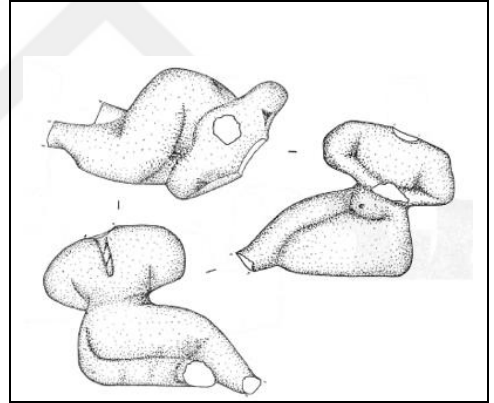
Maddesi: Pişmiş toprak

Dönemi: 3.Kutsal Alan (3.KA)

Durumu: Baş eksik

Ölçüler: Yükseklik: 5.4 cm

Tanımı: Sırtta doğru bir saç örgüsü uzanmaktadır. Kollar göğüs üzerinde, Eller üzerindeki kırıktan, kadının bir nesne tutmakta olduğu düşünülmektedir. Gövde belden başlayarak yan dönmüş, ağırlığını sol tarafa vererek, bacaklarını dizden kıvrarak oturmuş.

Yayın bilgisi: Duru,R. Umurtak, G. (2005), “Höyücek 1989-1992 Yılları Arasında Yapılan Kazıların Sonuçları” *Türk Tarih Kurumu*, Ankara

109.

Bulunduğu merkez: Höyücek

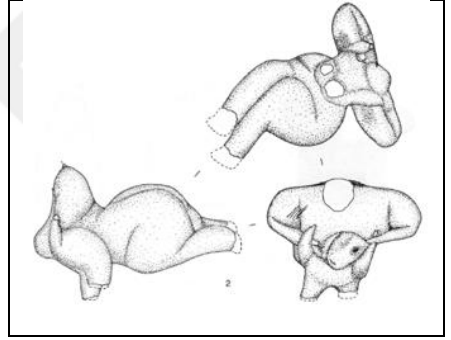
Cinsi: Kadın figürini

Maddesi: Pişmiş toprak

Dönemi: 3.KA

Durumu: Baş eksik

Tanımı: Kahvrenge gri (Munsell 10 YR 3/2, 3/3). Göğüs üzerinde, ona sırtı dönük olan bir çocuğu taşımaktadır. Çocuk kollarını yukarı kaldırarak, kadına tutunmuş. Kadının gövdesi belden başlayarak geriye dönmüş, bacaklar dizden kırılarak güç bir pozisyon almıştır.

Yayın bilgisi: Duru,R. Umurtak, G. (2005), “Höyücek 1989-1992 Yılları Arasında Yapılan Kazıların Sonuçları” *Türk Tarih Kurumu*, Ankara

110.

Bulunduğu merkez: Höyücek

Cinsi: Kadın figürini

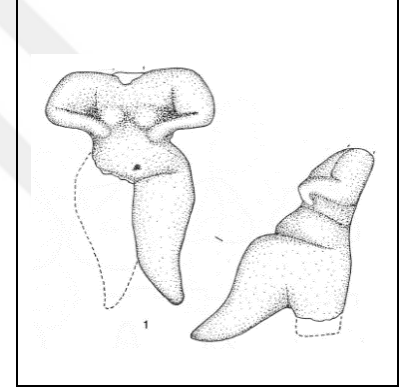
Maddesi: Pişmiş toprak

Dönemi: 3.KA

Durumu: Baş ve sağ bacak eksik

Ölçüler: Yükseklik: 9.2 cm

Tanımı: Koyu gri (Munsell 10 YR 4/1,3/1) renkli. Elleri memeler üzerinde, bir taburede oturur durumda sokma başlı figürin. Memeler abartısız, karın büyük, bacaklar dizden kıvrılarak ileri uzatılmış.

Yayın bilgisi: Duru,R. Umurtak, G. (2005), “Höyücek 1989-1992 Yılları Arasında Yapılan Kazıların Sonuçları” *Türk Tarih Kurumu*, Ankara

111.

Bulunduğu merkez: Höyücek

Cinsi: Kadın figürini

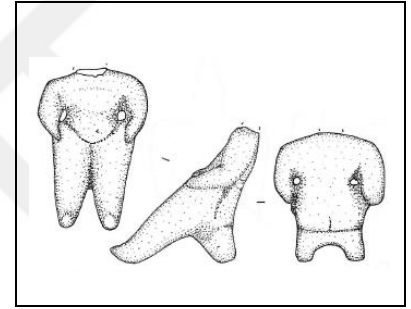
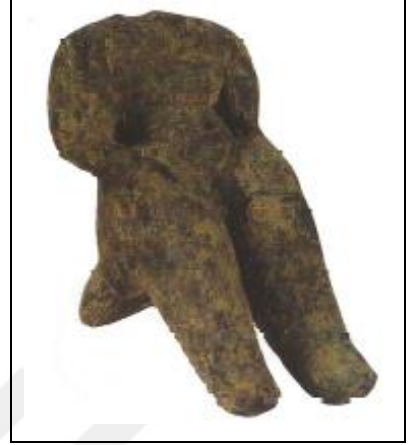
Maddesi: Pişmiş toprak

Dönemi: 3.KA

Durumu: Baş eksik

Ölçüler: Yükseklik: 4.4 cm

Tanımı: Koyu gri (Munsell 10 Yr 4/1, 3/1) renkli. Kolları dizleri üzerinde, iki ayaklı bir iskemle üzerinde oturur durumda, sokma başlı figürin. Göğüsler abartısız, karın belirgin, bacaklar dizden kıvrılarak ileri uzatılmış.

Yayın bilgisi: Duru,R. Umurtak, G. (2005), “Höyücek 1989-1992 Yılları Arasında Yapılan Kazıların Sonuçları” *Türk Tarih Kurumu*, Ankara

112.

Bulunduğu merkez: Höyücek

Cinsi: Kadın figürini

Maddesi: Pişmiş toprak

Dönemi: 3.KA

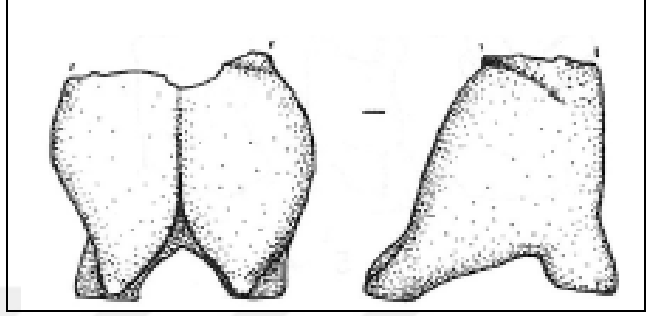
Durumu: Belden üstü eksiktir

Ölçüler: Yükseklik: 3.5 cm

Tanımı: Devetüyü (Munsell

10 YR 7/2) renkli. İki ayaklı bir iskemle üzerinde oturur durumda figürin. Belden üstü eksik, bacaklar dizden kıvrılarak ileri uzatılmış. Kollarının göğüs önüne getirildiği tahmin edilmektedir

Yayın bilgisi: Duru,R. Umurtak, G. (2005), “Höyücek 1989-1992 Yılları Arasında Yapılan Kazıların Sonuçları” *Türk Tarih Kurumu*, Ankara

113.

Bulunduğu merkez: Höyücek

Cinsi: Kadın figürini

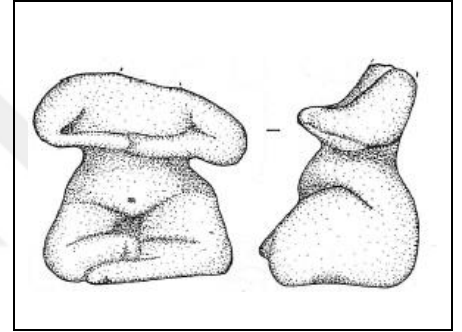
Maddesi: Pişmiş toprak

Dönemi: 3.KA

Durumu: Baş eksik

Ölçüler: Yükseklik: 5.3 cm

Tanımı: Koyu gri (Munsell 10 YR 4/1, 3/1) renkli. Kolları göğüs üzerinde kavuşturulmuş, bağdaş kurarak oturmuş şekilde betimlenmiştir. Göğüsler abartısız, karın ise belirgindir.

Yayın bilgisi: Duru,R. Umurtak, G. (2005), “Höyücek 1989-1992 Yılları Arasında Yapılan Kazıların Sonuçları” *Türk Tarih Kurumu*, Ankara

114.

Bulunduğu merkez: Höyücek

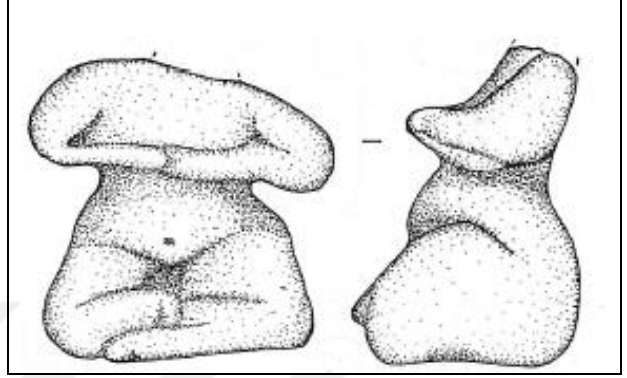
Cinsi: Kadın figürini

Maddesi: Pişmiş toprak

Dönemi: 3.KA

Durumu: Baş ve sağ kol eksiktir.
Vücutta kırıklar vardır.

Ölçüler: Yükseklik: 5.3 cm

Tanımı: Koyu gri (Munsell 10 YR 4/1, 3/1) renkli. Kolları göğüs üzerinde kavuşturulmuş, bağdaş kurarak oturan figürin. Göğüsler belirli, göbek çukuru gösterilmiş. Boyun birleştirildiği anlaşılan baş ve sağ kol eksik, vücutta kırıklar vardır.

Yayın bilgisi: Duru,R. Umurtak, G. (2005), “Höyücek 1989-1992 Yılları Arasında Yapılan Kazıların Sonuçları” *Türk Tarih Kurumu*, Ankara

115.

Bulunduğu merkez: Höyücek

Cinsi: Kadın figürini

Maddesi: Pişmiş toprak

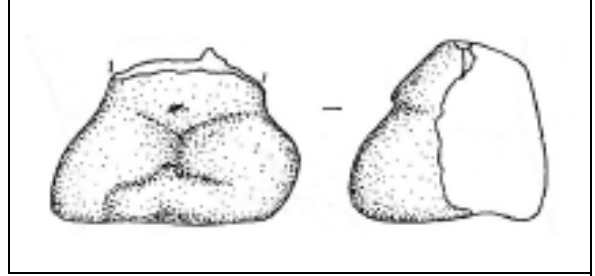
Dönemi: 3.KA

Durumu: Belden üstü eksik

Ölçüler: Yükseklik: 2.5 cm, Kalınlık: 3.5 cm

Tanımı: Koyu gri (Munsell 10 YR 4/1, 3/1) renkli. Bağdaş kurarak oturak figürünün belden alt kısmı. Göbek çukuru gösterilmiştir.

Yayın bilgisi: Duru,R. Umurtak, G. (2005), “Höyücek 1989-1992 Yılları Arasında Yapılan Kazıların Sonuçları” *Türk Tarih Kurumu*, Ankara

116.

Bulunduğu merkez: Höyücek

Cinsi: İdol

Maddesi: Pişmiş toprak

Dönemi: 3. KA

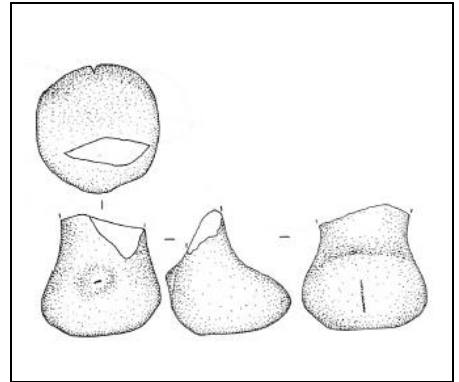
Durumu: Vücudun üst kısmı eksiktir.

Ölçüler: Yükseklik: 3.5 cm, Kalınlık:3.5 cm

Tanımı: Devetüyü (Munsell 10 YR 8/4) renkli.

Baş geçme deliği kısmen korunmuş, vücudunun alt kısmı sağlam durumda, kalçaları abartılıdır.

Yayın bilgisi: Duru,R. Umurtak, G. (2005), “Höyücek 1989-1992 Yılları Arasında Yapılan Kazıların Sonuçları” *Türk Tarih Kurumu*, Ankara

117.

Bulunduğu merkez: Höyücek

Cinsi: Kadın figürini

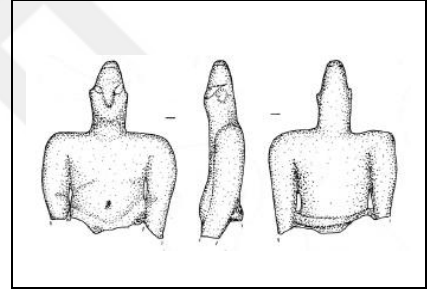
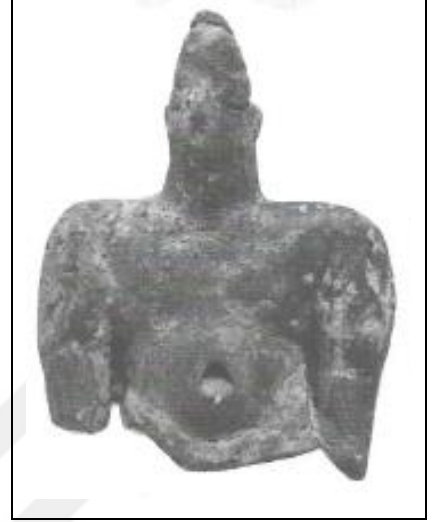
Maddesi: Pişmiş toprak

Dönemi: 3.KA

Durumu: Gövdenin alt kısmı eksik

Ölçüler: Yükseklik: 5.9 cm, Genişlik: 4.5 cm

Tanımı: Başın üzerinde küçük bir topuz vardır. Yüzde gözleri, burnu ve kulakları belirtilmiş, geniş omuzlu, şişkince göbekli, beli kuşaklıdır

Yayın bilgisi: Duru,R. Umurtak, G. (2005), “Höyücek 1989-1992 Yılları Arasında Yapılan Kazıların Sonuçları” *Türk Tarih Kurumu*, Ankara

118.

Bulunduğu merkez: Höyücek

Cinsi: Kadın figürini

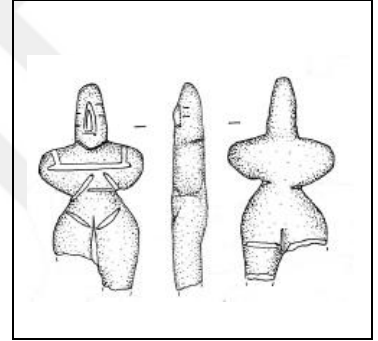
Maddesi: Pişmiş toprak

Dönemi: 3.KA

Durumu: Sağ bacak diz üstünden, sol bacak ise dizin altından kırıktır.

Ölçüler: Yükseklik: 5.5 cm, Genişlik: 3.0 cm

Tanımı: Devetüyü-gri (Munsell 5 YR 5/2, 4/2) renkli. Uzunca başlı, burun ve gözleri vurgulanmış. Eller memelerin üzerinde, karın, kalça ve kasık çizgisi belirgin, bacaklar birbirine bitişik. Gövdedeki ayrıntılar derin yivlerle vurgulanmıştır.

Yayın bilgisi: Duru,R. Umurtak, G. (2005), “Höyücek 1989-1992 Yılları Arasında Yapılan Kazıların Sonuçları” *Türk Tarih Kurumu*, Ankara

119.

Bulunduğu merkez: Höyücek

Cinsi: Figürin başı

Maddesi: Pişmiş toprak

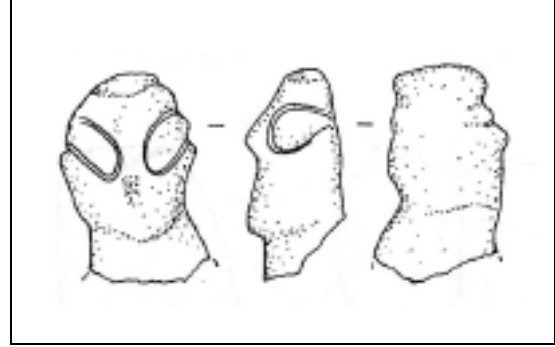
Dönemi: 3.KA

Durumu: Gövdesi eksik

Ölçüler: Yükseklik: 4.1 cm

Tanımı: Kahvems gri (Munsell 5 YR 4/2) renkli. Saçlarının sınırı bir yivle belirtilmiş, gözleri, çenesi, burnu vurgulanmıştır.

Yayın bilgisi: Duru,R. Umurtak, G. (2005), “Höyücek 1989-1992 Yılları Arasında Yapılan Kazıların Sonuçları” *Türk Tarih Kurumu*, Ankara

120.

Bulunduğu merkez: Höyücek

Cinsi: Figürin başı

Maddesi: Pişmiş toprak

Dönemi: 3.KA

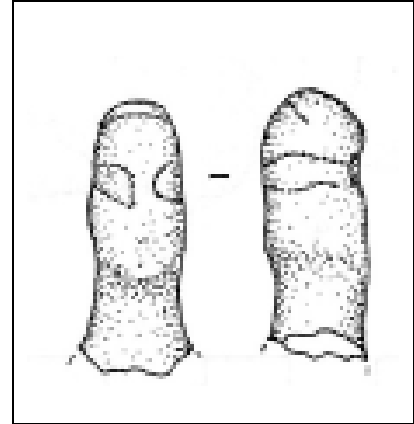
Durumu: Gövdesi eksik

Ölçüler: Yükseklik: 2.9 cm

Tanımı: Kahvems gri (Munsell 5YR 4/2) renkli.

Saçlarının sınırı bir yivle belirtilmiş, gözleri, çenesi, burnu vurgulanmıştır.

Yayın bilgisi: Duru,R. Umurtak, G. (2005), “Höyücek 1989-1992 Yılları Arasında Yapılan Kazıların Sonuçları” *Türk Tarih Kurumu*, Ankara

121.

Bulunduğu merkez: Höyücek

Cinsi: Figürin başı

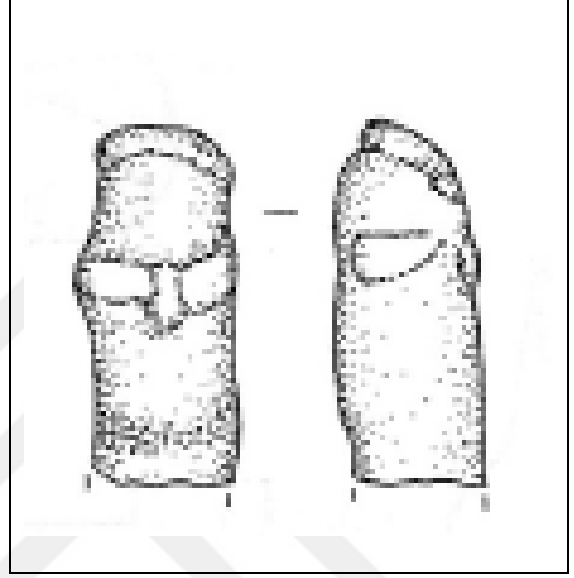
Maddesi: Pişmiş toprak

Dönemi: 3. KA

Durumu: Gövdesi eksik

Ölçüler: Yükseklik: 3.0 cm

Tanımı: Koyu gri (Munsell 10 YR 3/1) renkli. Saçlarının sınırları bir yivle belirtilmiş, gözleri, çenesi, burnu vurgulanmıştır.

Yayın bilgisi: Duru,R. Umurtak, G. (2005), “Höyücek 1989-1992 Yılları Arasında Yapılan Kazıların Sonuçları” *Türk Tarih Kurumu*, Ankara

122.

Bulunduğu merkez: Höyücek

Cinsi: Figürin başı

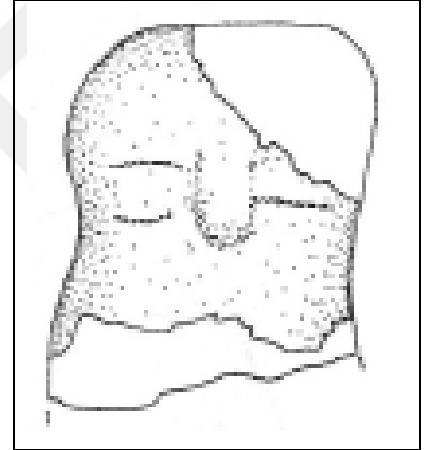
Maddesi: Pişmiş toprak

Dönemi: 3.KA

Durumu: Gövdesi eksik

Ölçüler: Yükseklik: 4. cm

Tanımı: Devetüyü (Munsell 10 YR 8/4) renkli. Çok kabaca şekillendirilmiş, gözler belirtilmiş burun ise hafif çıkıntı şeklindedir.

Yayın bilgisi: Duru,R. Umurtak, G. (2005), “Höyücek 1989-1992 Yılları Arasında Yapılan Kazıların Sonuçları” *Türk Tarih Kurumu*, Ankara

123.

Bulunduğu merkez: Höyücek

Cinsi: Kadın figürini

Maddesi: Pişmiş toprak

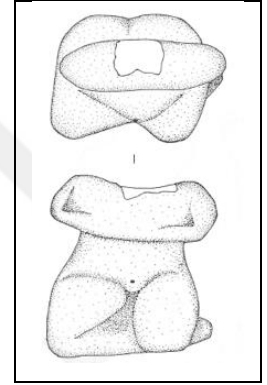
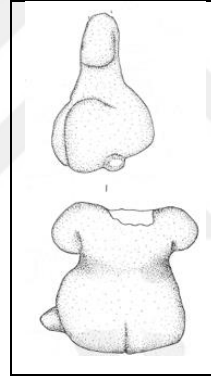
Dönemi: KA/karışık

Durumu: Baş eksiktir.

Ölçüler: Yükseklik: 7.6 cm. Genişlik: 7.6 cm,
Kalınlık: 5.4 cm

Tanımı: Açık kahverengi, gri lekeli (Munsell 10 YR 6/4). Kollar göğüs üzerinde, memeler belli belirsiz. Karın ve kalçalar iri. Bacakların sola doğru uzatarak üzerine oturmuş.

Yayın bilgisi: Duru,R. Umurtak, G. (2005), “Höyücek 1989-1992 Yılları Arasında Yapılan Kazıların Sonuçları” *Türk Tarih Kurumu*, Ankara

124.

Bulunduğu merkez: Höyücek

Cinsi: Kadın figürini

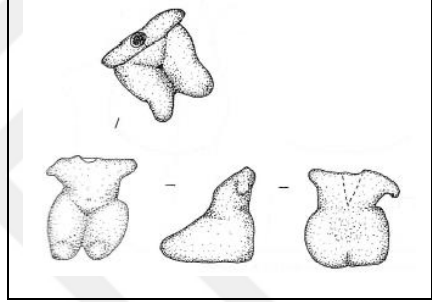
Maddesi: Pişmiş toprak

Dönemi: KA, karışık

Durumu: Baş eksik

Ölçüler: Yükseklik: 3 cm

Tanımı: Grimsi kirli bej (Munsell 10 YR 6/3, 5/3) renkli. Sokma başlı, yere oturmuş, kollar iki yanda çıkıntılar halinde, memeler belli belirsiz, karın şişkin, kalçalar vurgulanmış.

Yayın bilgisi: Duru, R. Umurtak, G. (2005), "Höyücek 1989-1992 Yılları Arasında Yapılan Kazıların Sonuçları" *Türk Tarih Kurumu*, Ankara

125.

Bulunduğu merkez: Höyücek

Cinsi: Kadın figürini

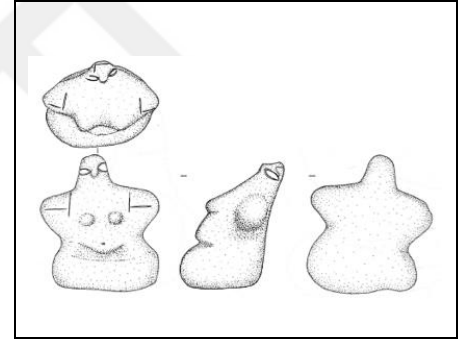
Maddesi: Pişmiş toprak

Dönemi: KA/ karışık

Durumu: Tam

Ölçüler: Yükseklik: 6.2 cm, Genişlik: 6.2 cm, Kalınlık: 4.4 cm

Tanımı: Kırmızımsı kahverengi (Munsell 5 YR 5/4) renkli. Başın iki yanında saçları sınırlayan çizgiler (?), gözler, burun belirtilmiş. Kollar çıkıntılar halinde, önde derin çizgilerle sınırlanmış, memeler küçük, karın irice; oturur durumda.

Yayın bilgisi: Duru, R. Umurtak, G. (2005), "Höyücek 1989-1992 Yılları Arasında Yapılan Kazıların Sonuçları" *Türk Tarih Kurumu*, Ankara

126.

Bulunduğu merkez: Höyücek

Cinsi: İdol

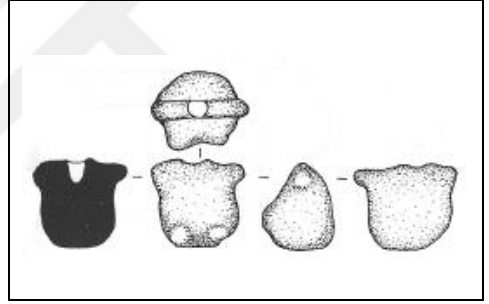
Maddesi: Pişmiş toprak

Dönemi: KA/ karışık

Durumu: Baş eksik

Ölçüler: Yükseklik: 2.2 cm, Genişlik: 2-2.5 cm, Kalınlık: 1.8 cm

Tanımı: Kahvemsı gri (Munsell 5 YR 4/2) renkli. Sokma başlı, kollar ve bacaklar ufak çıkıntılarla vurgulanmıştır.

Yayın bilgisi: Duru,R. Umurtak, G. (2005), “Höyücek 1989-1992 Yılları Arasında Yapılan Kazıların Sonuçları” *Türk Tarih Kurumu*, Ankara

127.

Bulunduğu merkez: Höyücek

Cinsi: İdol

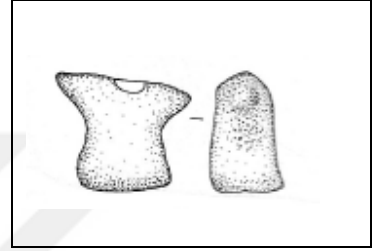
Maddesi: Pişmiş toprak

Dönemi: KA/ karışık

Durumu: Baş eksik

Ölçüler: Yükseklik: 2.4 cm

Tanımı: Başın olması gereken yerde bir delik vardır.
Kollar ufak çıkıntılarla vurgulanmıştır.

Yayın bilgisi: Duru,R. Umurtak, G. (2005), “Höyücek 1989-1992 Yılları Arasında Yapılan Kazıların Sonuçları” *Türk Tarih Kurumu*, Ankara

128.

Bulunduğu merkez: Höyücek

Cinsi: İdol

Maddesi: Pişmiş toprak

Dönemi: KA/ karışık

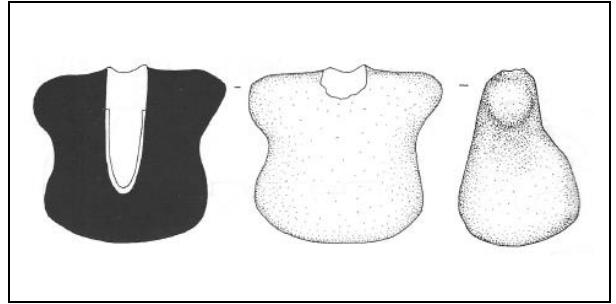
Durumu: Baş eksik

Ölçüler: yükseklik: 6.2 cm,

Genişlik: 6.9- 6.1 cm

Tanımı: Sokma başlı, kollar çıkıntılarla vurgulanmıştır.

Yayın bilgisi: Duru,R. Umurtak, G. (2005), “Höyücek 1989-1992 Yılları Arasında Yapılan Kazıların Sonuçları” *Türk Tarih Kurumu*, Ankara

129.

Bulunduğu merkez: Höyücek

Cinsi: İdol

Maddesi: Pişmiş toprak

Dönemi: KA/ karışık

Durumu: Baş eksik

Ölçüler: Yükseklik: 4.6 cm, Genişlik: 2.9-4.9 cm

Tanımı: Açık portakal (Munsell 7.5 YR 6/6) renkli. Sokma başlı, karın ve kalçalar vurgulanmış. Kollar, bacaklar konik çıkıntılar şeklinde betimlenmiştir. Ayakta duru şekildedir.

Yayın bilgisi: Duru, R. Umurtak, G. (2005), "Höyücek 1989-1992 Yılları Arasında Yapılan Kazıların Sonuçları" *Türk Tarih Kurumu*, Ankara

130.

Bulunduğu merkez: Höyücek

Cinsi: İdol

Maddesi: Pişmiş toprak

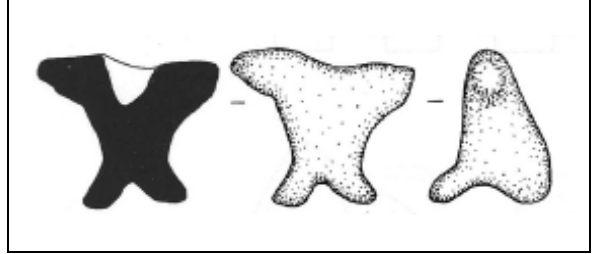
Dönemi: KA/karışık

Durumu: Baş eksik

Ölçüler: Yükseklik: 2.6 cm

Tanımı: Devetüyü (Munsell 10 YR 8/4) renkli. Sokma başlı, kollar ve bacaklar konik çıkıntılarla belirtilmiş. Çift ayaklı bir iskemlede oturur şekilde betimlenmiştir.

Yayın bilgisi: Duru,R. Umurtak, G. (2005), “Höyücek 1989-1992 Yılları Arasında Yapılan Kazıların Sonuçları” *Türk Tarih Kurumu*, Ankara

131.

Bulunduğu merkez: Höyücek

Cinsi: İdol

Maddesi: Pişmiş toprak

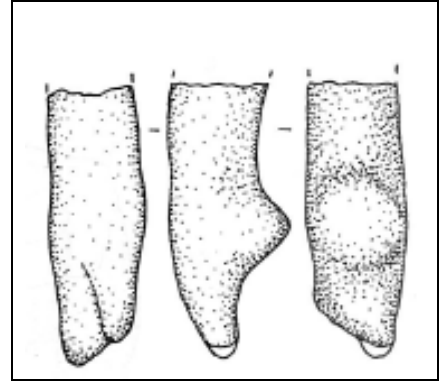
Dönemi: KA/ karışık

Durumu: Baş ve omuz eksik

Ölçüler: Yükseklik: 4.9 cm

Tanımı: Devetüyü (Munsell 10 YR 6/2) renkliBaş ve omuz eksik, kalçalar abartılı, çok kaba betimlenmiş idol.

Yayın bilgisi: Duru,R. Umurtak, G. (2005), “Höyücek 1989-1992 Yılları Arasında Yapılan Kazıların Sonuçları” *Türk Tarih Kurumu*, Ankara

132.

Bulunduğu merkez: Höyücek

Cinsi: İdol

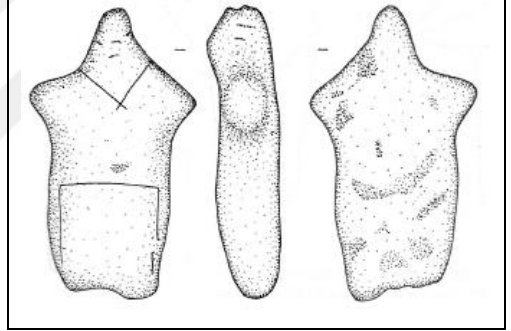
Maddesi: Pişmiş toprak

Dönemi: KA/ karışık

Durumu: Tam

Ölçüler: Yükseklik: 7.8 cm, Genişlik: 4.8 cm

Tanımı: Kırmızı (Munsell 2.5 YR 4/8) renkli. Baş doğrudan omuzla birleşir, gözler çizgilerle, burun kabartı şeklinde belirtilmiştir. Boyunda birbiri ile kesişen çizgiler bir gerdanlık gibidir. Kollar küt çıkıntılar halindedir. Yassı olan gövde üzerinde memeler, kalçalar belirtilmiştir. Cinsel organ dörtgen şeklinde çizgilerle vurgulanmıştır.

Yayın bilgisi: Duru,R. Umurtak, G. (2005), “Höyücek 1989-1992 Yılları Arasında Yapılan Kazıların Sonuçları” *Türk Tarih Kurumu*, Ankara

133.

Bulunduğu merkez: Höyücek

Cinsi: İdol

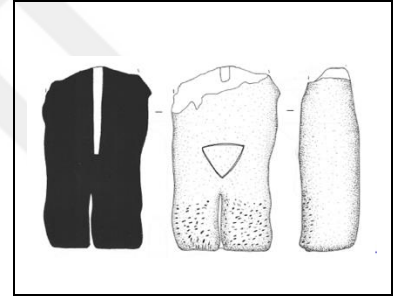
Maddesi: Pişmiş toprak

Dönemi: KA/ karışık

Durumu: Baş ve kollar eksik

Ölçüler: Yükseklik: 11.2 cm, Genişlik: 5.7 cm,
Kalınlık: 3.6 cm

Tanımı: Kırmızımsı kahverengi (Munsell 2.5 YR 4/6). Sokma başlı. Kütlesel, cinsel organ üçgen şeklinde çizilerik vurgulanmıştır. Ayakta durur şekilde, bacaklar birbirine bitişik, bacakların ön tarafı baskı noktacık ve çentiklerle doldurulmuştur.

Yayın bilgisi: Duru,R. Umurtak, G. (2005), “Höyücek 1989-1992 Yılları Arasında Yapılan Kazıların Sonuçları” *Türk Tarih Kurumu*, Ankara

134.

Bulunduğu merkez: Höyücek

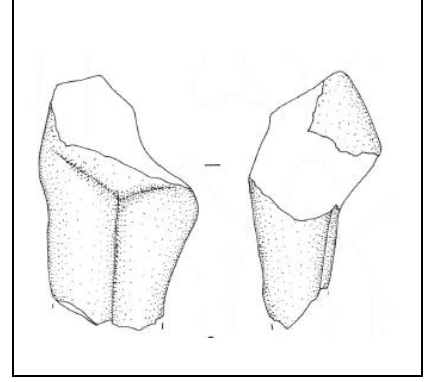
Cinsi: Kadın figürini

Maddesi: Pişmiş toprak

Dönemi: KA/ karışık

Durumu: Karın bölgesinin üst kısmı eksik

Ölçüler: Yükseklik: 8 cm

Tanımı: Devetüyü (Munsell 10 YR 8/4) renkli. Bir kadın figürünün karın bölgesinden dizlerine kadar olan kesimi sağlam durumdadır.

Yayın bilgisi: Duru,R. Umurtak, G. (2005), “Höyücek 1989-1992 Yılları Arasında Yapılan Kazıların Sonuçları” *Türk Tarih Kurumu*, Ankara

135.

Bulunduğu merkez: Höyücek

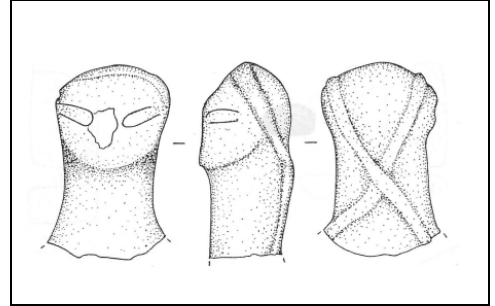
Cinsi: Figürin başı

Maddesi: Pişmiş toprak

Dönemi: KA/karışık

Durumu: Beden eksik

Ölçüler: Yükseklik: 6 cm

Tanımı: Devetüyü (Munsell 10 YR 8/49) renkli. Gözler ve çene vurgulanmış, burun kırık durumdadır. Başın üzerinde, iki yandan çıkan kabartma bantlar, çapraz biçimde boyuna ulaşmaktadır.

Yayın bilgisi: Duru,R. Umurtak, G. (2005), “Höyücek 1989-1992 Yılları Arasında Yapılan Kazıların Sonuçları” *Türk Tarih Kurumu*, Ankara

136.

Bulunduğu merkez: Höyücek

Cinsi: Figürin başı

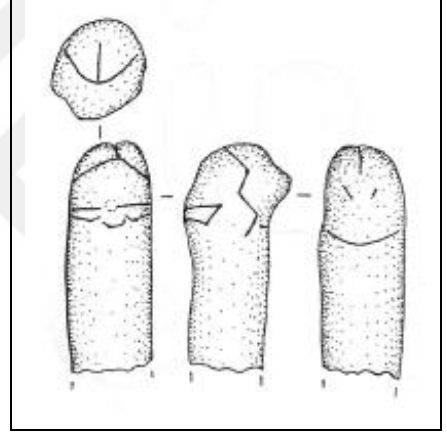
Maddesi: Pişmiş toprak

Dönemi: KA/karışık

Durumu: Bedeni eksik.

Ölçüler: Yükseklik: 4.2 cm

Tanımı: Devetüyü (Munsell 10 YR 8/4) renkli. Gözler vurgulanmış, saç ortadan ayırık, yüzün iki yanında zik zak yapan çizgilerle belirtilmiş ve başın arkasında bir topuz yer almıştır. Boyun çok uzundur.

Yayın bilgisi: Duru,R. Umurtak, G. (2005), “Höyücek 1989-1992 Yılları Arasında Yapılan Kazıların Sonuçları” *Türk Tarih Kurumu*, Ankara

137.

Bulunduğu merkez: Höyücek

Cinsi: Figürin başı

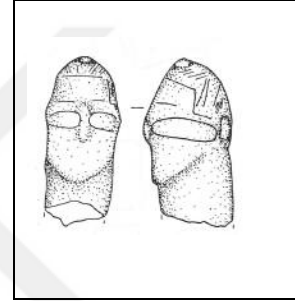
Maddesi: Pişmiş toprak

Dönemi: KA/ karışık

Durumu: Beden eksik

Ölçüler: Yükseklik: 5.0 cm

Tanımı: Portakal (Munsell 5 YR 5/6) renkli. Gözler oldukça iri, burun, kulaklar ve çene belirtilmiştir. Başın üzerinde ufak bir topuz görülmektedir.

Yayın bilgisi: Duru,R. Umurtak, G. (2005), “Höyücek 1989-1992 Yılları Arasında Yapılan Kazıların Sonuçları” *Türk Tarih Kurumu*, Ankara

138.

Bulunduğu merkez: Höyücek

Cinsi: Figürin başı

Maddesi: Pişmiş toprak

Dönemi: KA/ karışık

Durumu: Beden eksik

Ölçüler: Yükseklik: 4 cm

Tanımı: Devetüyü (Munsell 10 YR 8/4) renkli. Gözler, burun ve çene vurgulanmıştır. Başın üzerinde saçlar topuz halinde toplanmıştır.

Yayın bilgisi: Duru,R. Umurtak, G. (2005), “Höyücek 1989-1992 Yılları Arasında Yapılan Kazıların Sonuçları” *Türk Tarih Kurumu*, Ankara

139.

Bulunduğu merkez: Höyücek

Cinsi: Figürin başı

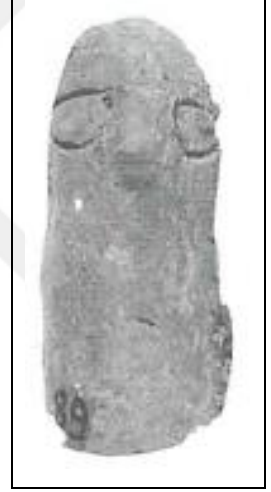
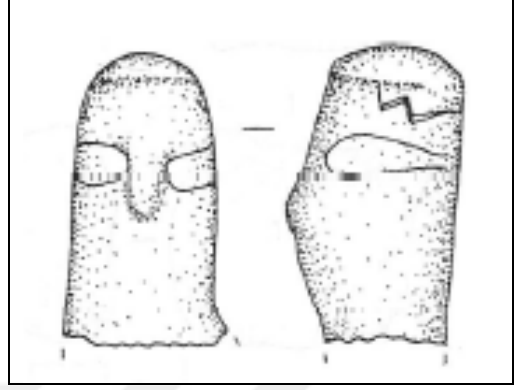
Maddesi: Pişmiş toprak

Dönemi: KA, karışık

Durumu: Bedeni yok

Ölçüler: Yükseklik: 3.5 cm

Tanımı: Açık portakal (Munsell 7.5 YR 6/6) renkli. Gözler kuş gagası biçimindeki burun vurgulanmıştır. Boyun çok uzundur.

Yayın bilgisi: Duru, R. Umurtak, G. (2005), "Höyücek 1989-1992 Yılları Arasında Yapılan Kazıların Sonuçları" *Türk Tarih Kurumu*, Ankara

140.

Bulunduğu merkez: Höyücek

Cinsi: Kadın figürini

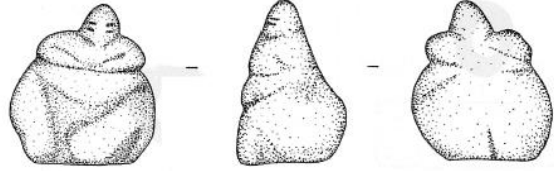
Maddesi: Mermer (?)

Dönemi: Neolitik Çağ

Durumu: Tam.

Ölçüler: Yükseklik: 3.4 cm

Tanımı: Başı ufak bir çıkıntı, gözleri çift çizgi ile gösterilmiş, kolları göğüs üzerinde yer alır. Karnı ve kalçaları oldukça iri şekillenmiştir. Bağdaş kurmuş, oturur şekilde betimlenmiştir.

Yayın bilgisi: Duru,R. Umurtak, G. (2005), “Höyücek 1989-1992 Yılları Arasında Yapılan Kazıların Sonuçları” *Türk Tarih Kurumu*, Ankara

141.

Bulunduğu merkez: Höyücek

Cinsi: İdol başı (?)

Maddesi: Kemik

Dönemi: 2.KA

Durumu:

Ölçüler: Uzunluk: 9.8 cm, Çap: 1.2 cm

Tanımı: Koyun/keçi gibi bir hayvanın kol kemiğinin bir ucuna çizgi ile çene, göz ve burun gibi yüz ayrıntıları işlenmiştir. Diğer uçta eklem yeri doğal durumundadır. Bir idol için hazırlanmış, ancak bitirilmeden, eklem yeri atılmadan bırakıldığı tahmin edilmektedir.

Yayın bilgisi: Duru,R. Umurtak, G. (2005), “Höyücek 1989-1992 Yılları Arasında Yapılan Kazıların Sonuçları” *Türk Tarih Kurumu*, Ankara

142.

Bulunduğu merkez: Höyücek

Cinsi: İdol başı

Maddesi: Kemik

Dönemi: 2.KA

Durumu: Tam

Ölçüler: Uzunluk: 4 cm, Çap: 1.1 cm

Tanımı: Yuvarlak kesitli kemik başın üzerinde, çizgi ile çene, göz ve burun gibi yüz ayrıntıları işlenmiştir

Yayın bilgisi: Duru,R. Umurtak, G. (2005), “Höyücek 1989-1992 Yılları Arasında Yapılan Kazıların Sonuçları” *Türk Tarih Kurumu*, Ankara

143.

Bulunduğu merkez: Höyücek

Cinsi: İdol başı

Maddesi: Kemik

Dönemi: 2.KA

Durumu: Alt kısmı kırık

Ölçüler: uzunluk: 8 cm, Çap: 12 cm

Tanımı: Yuvarlak kesitli kemik başın üzerinde, çizgi ile çene, göz ve burun gibi yüz ayrıntıları işlenmiştir.

Yayın bilgisi: Duru,R. Umurtak, G. (2005), “Höyücek 1989-1992 Yılları Arasında Yapılan Kazıların Sonuçları” *Türk Tarih Kurumu*, Ankara

144.

Bulunduğu merkez: Höyücek

Cinsi: İdol başı

Maddesi: Kemik

Dönemi: 2.KA

Durumu: Alt kısmı kırıktır

Ölçüler: Uzunluk: 5.8 cm, Çap: 1.2 cm

Tanımı: Yuvarlak kesitli kemik başın üzerinde, çizgi ile çene, göz ve burun gibi yüz ayrıntıları işlenmiştir.

Yayın bilgisi: Duru,R. Umurtak, G. (2005), “Höyücek 1989-1992 Yılları Arasında Yapılan Kazıların Sonuçları” *Türk Tarih Kurumu*, Ankara

145.

Bulunduğu merkez: Höyücek

Cinsi: Minyatür ayak modeli

Maddesi: Taş

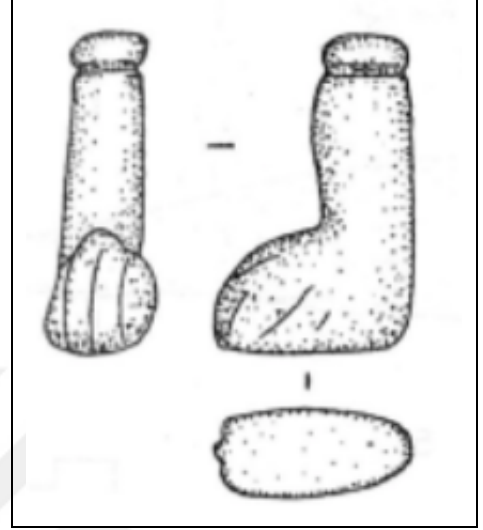
Dönemi: Kutsal alanlar Dönemi

Durumu: Tam

Ölçüler: Yükseklik: 4.9 cm, Taban genişliği: 3.0 cm

Tanımı: Ayak modelinin parmakları çizgilerle vurgulanmıştır. Bu parça biçimsel

olarak, kilden yapılmış diğer minyatür ayak modellerine benzemektedir. Üst kısmındaki yatay yiv yardımıyla, bir insan figürinine monte edilerek kullanıldığı anlaşılmaktadır.

Yayın bilgisi: Duru,R. Umurtak, G. (2005), “Höyücek 1989-1992 Yılları Arasında Yapılan Kazıların Sonuçları” *Türk Tarih Kurumu*, Ankara

146.

Bulunduğu merkez: Höyücek

Cinsi: Minyatür ayak

Maddesi: Pişmiş toprak

Dönemi: Tapınak Dönemi (MÖ 6500 – 6000) (Bakınız: Tablo 5)

Durumu: Tam

Ölçüler: Yükseklik: 3.0 cm, Taban genişliği: 3.7 cm

Tanımı: Ortası dikey delikli, parmaklar çizilerek vurgulanmış minyatür ayak modeli.

Yayın bilgisi: Duru, R. Umurtak, G. (2005), “Höyücek 1989-1992 Yılları Arasında Yapılan Kazıların Sonuçları” *Türk Tarih Kurumu*, Ankara

*Yukarıda eserin dönemi ile ilgili verilen yaklaşık tarih katalogta yer alan aynı tabakadan eserlerin hepsi için geçerli tarihtir.

147.

Bulunduğu merkez: Höyücek

Cinsi: Minyatür ayak modeli

Maddesi: Pişmiş toprak

Dönemi: Tapınak Dönemi

Durumu: Tam

Ölçüler: Yükseklik: 4.4 cm, Taban genişliği: 3.9 cm

Tanımı: Ortası dikey delikli, parmaklar çizilerek vurgulanmış minyatür ayak modeli.

Yayın bilgisi: Duru,R. Umurtak, G. (2005), “Höyücek 1989-1992 Yılları Arasında Yapılan Kazıların Sonuçları” *Türk Tarih Kurumu*, Ankara

148.

Bulunduğu merkez: Höyücek

Cinsi: Minyatür ayak modeli

Maddesi: Pişmiş toprak

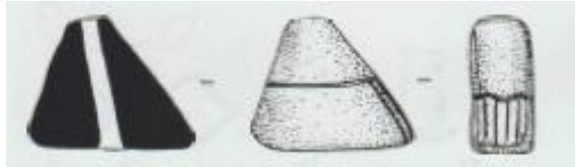
Dönemi: Tapınak dönemi

Durumu: Tam

Ölçüler: yükseklik: 4.5 cm, Taban genişliği: 5.5 cm

Tanımı: Ortası dikey delikli, parmaklar çizilerek vurgulanmış minyatür ayak modeli.

Yayın bilgisi: Duru,R. Umurtak, G. (2005), “Höyücek 1989-1992 Yılları Arasında Yapılan Kazıların Sonuçları” *Türk Tarih Kurumu*, Ankara

149.

Bulunduğu merkez: Bademağacı

Cinsi: Kadın figürini

Maddesi: Pişmiş toprak

Dönemi: Erken Neolitik II/2 (MÖ 6400 – 6250) (Bakınız: Tablo 7)

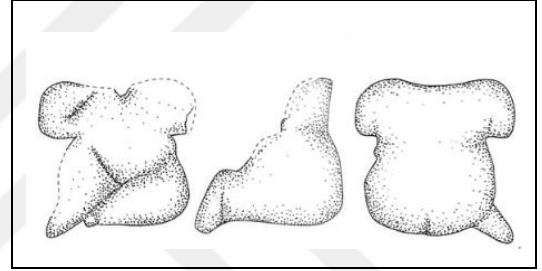
Durumu: Tam

Ölçüler: Yükseklik 8 cm

Tanımı: Tam plastik kadın figürini. Eller göğüslerin üzerinde, karın bölgesi hafif sarkık şekilde, sol bacak bağdaş kurar gibi kırılmış, sağ bacak ise yan tarafa doğru uzatılmış oturur pozisyonda betimlenmiştir.

Yayın bilgisi: Duru, R. Umurtak, G. (2019), “Bademağacı Höyüğü Kazıları Neolitik ve Erken Kalkolitik Çağ Yerleşmeleri” *Ege Yayınları*, İstanbul

*Yukarıda eserin dönemi ile ilgili verilen yaklaşık tarih katalogda yer alan aynı tabakadan eserlerin hepsi için geçerli tarihtir.

150.

Bulunduğu merkez: Bademağacı

Cinsi: Kadın Figürini

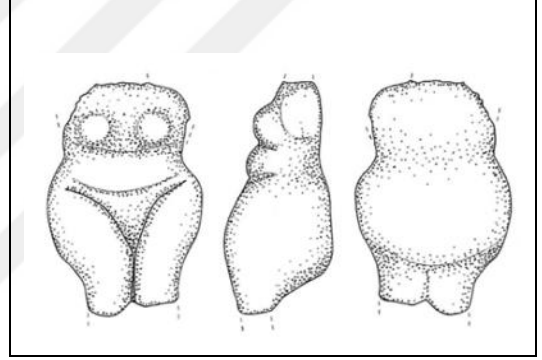
Maddesi: Pişmiş toprak

Dönemi: Geç Neolitik/Erken Kalkolitik

Durumu: Kollar, baş ve dizlerin üs kısmından itibaren bacakların bir kısmı eksik

Ölçüler: Yükseklik 4 cm

Tanımı: Tam plastik kadın figürini. Göğüsler abartısız, karın bölgesi ve kalçası belirgin, dolgun tasvir edilmiştir

Yayın bilgisi: Duru, R. Umurtak, G. (2019), “Bademağacı Höyüğü Kazıları Neolitik ve Erken Kalkolitik Çağ Yerleşmeleri” *Ege Yayınları*, İstanbul

151.

Bulunduğu merkez: Bademağacı

Cinsi: Kadın figürini

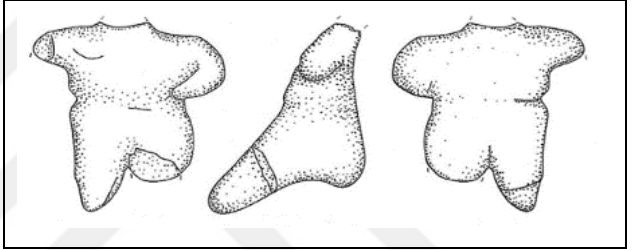
Maddesi: Pişmiş toprak

Dönemi: Geç Neolitik

Durumu: Baş eksik. Sol bacak ve sağ kolun bir kısmı kırık.

Ölçüler: Yükseklik 3,8 cm

Tanımı: Tam plastik kadın figürini. Oturur şekilde, sol el göğüs bölgesine doğru kıvrılmış, vücut hatları iri şekilde betimlenmiştir.

Yayın bilgisi: Duru, R. Umurtak, G. (2019), “Bademağacı Höyüğü Kazıları Neolitik ve Erken Kalkolitik Çağ Yerleşmeleri” *Ege Yayınları*, İstanbul

152.

Bulunduğu merkez: Bademağacı

Cinsi: Kadın figürini

Maddesi: Pişmiş toprak

Dönemi: Erken Neolitik II/1

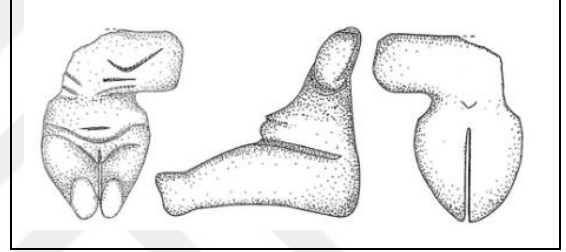
Durumu: Tam

Ölçüler: Yükseklik 5 cm

Tanımı: Tam plastik kadın figürini.

Vücudunun sağ tarafından omuz, kol ve baş kısmı eksiktir. Göğüsler abartsız, karın bölgesi sarkık ve dolgundur. Oturur şekilde betimlenen eserin bacakları ileriye doğru

uzatılmıştır. Bacaklar da vücudun geneline uygun biçimde kalın ve dolgun tasvir edilmiştir.

Yayın bilgisi: Duru, R. Umurtak, G. (2019), “Bademağacı Höyüğü Kazıları Neolitik ve Erken Kalkolitik Çağ Yerleşmeleri” *Ege Yayınları*, İstanbul

153.

Bulunduğu merkez: Bademağacı

Cinsi: Kadın figürini

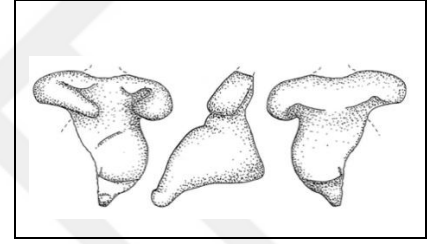
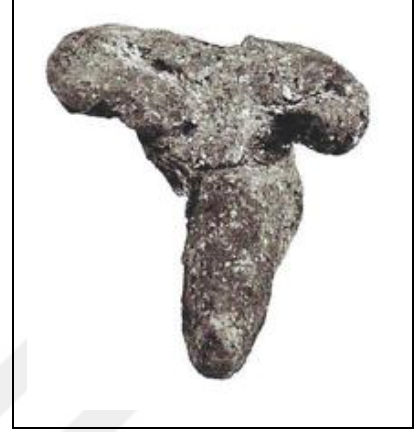
Maddesi: Pişmiş toprak

Dönemi: Geç Neolitik(?)

Durumu: Baş ve sağ bacak eksiktir.

Ölçüler: Yükseklik 4 cm

Tanımı: Tam plastik kadın figürini. Oturur şekilde betimlenmiştir. Eller göğüslerin üzerinde durur tasvir edilmiştir.

Yayın bilgisi: Duru, R. Umurtak, G. (2019), “Bademağacı Höyüğü Kazıları Neolitik ve Erken Kalkolitik Çağ Yerleşmeleri” *Ege Yayınları*, İstanbul

154.

Bulunduğu merkez: Bademağacı

Cinsi: Kadın figürini

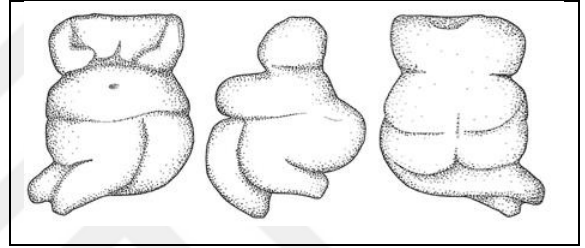
Maddesi: Pişmiş toprak

Dönemi: Erken Neolitik II/2;4 numaralı ev

Durumu: Baş kısmı eksiktir.

Ölçüler: Yükseklik 6,3 cm

Tanımı: Uzanmış kadın figürünü. Hatları oldukça dolgun ve iri betimlenen eser bacakları alt kısma doğru kıvrılmış oturur pozisyonundadır. Karın bölgesi sarkık ve iridir. Göbek deliği belirtilmiştir. Vücut hatları abartılı olmasına rağmen göğüsler abartısız tasvir edilmiştir.

Yayın bilgisi: Duru, R. Umurtak, G. (2019), “Bademağacı Höyüğü Kazıları Neolitik ve Erken Kalkolitik Çağ Yerleşmeleri” *Ege Yayınları*, İstanbul

155.

Bulunduğu merkez: Bademağacı

Cinsi: Kadın figürini

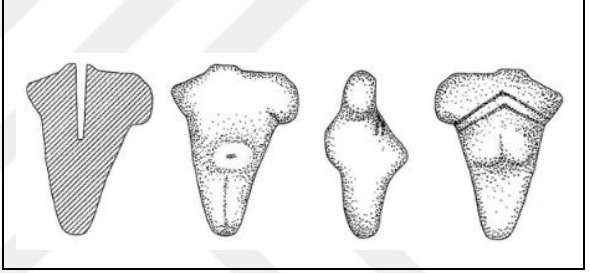
Maddesi: Pişmiş toprak

Dönemi: Geç Neolitik

Durumu: Kırık ele geçmiştir.

Ölçüler: Yükseklik 4,4 cm

Tanımı: Ayakta duran kadın figürinleri. Kollar ve baş kısmı eksiktir. Göbek ve kalça kısmı vücudun dışına doğru çıkıntı yapmaktadır. Bacaklar birleşik ve kaba betimlenmiştir.

Yayın bilgisi: Duru, R. Umurtak, G. (2019), “Bademağacı Höyüğü Kazıları Neolitik ve Erken Kalkolitik Çağ Yerleşmeleri” *Ege Yayınları*, İstanbul

156.

Bulunduğu merkez: Bademağacı

Cinsi: Kadın figürini

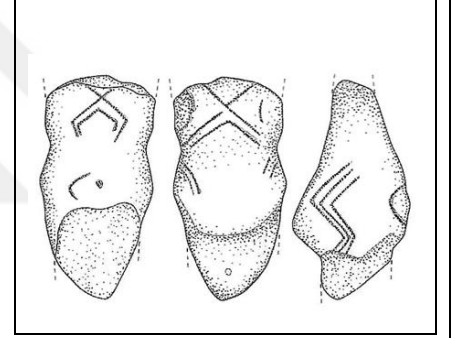
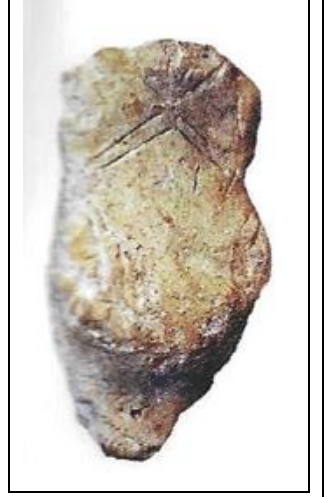
Maddesi: Pişmiş toprak

Dönemi: Karışık

Durumu: Eksik ele geçmiş.

Ölçüler: Yükseklik 5,9 cm

Tanımı: Ayakta duran kadın figürini. Göğüs, kollar, omuz, baş ve üst bacaklardan itibaren eser eksiktir. Kalçası arkaya doğru çıkıntılı ve belirgindir. Eserin üst vücudunun ön, arka ve yan kısmında çizgiler vardır.

Yayın bilgisi: Duru, R. Umurtak, G. (2019), “Bademağacı Höyüğü Kazıları Neolitik ve Erken Kalkolitik Çağ Yerleşmeleri” *Ege Yayınları*, İstanbul

157.

Bulunduğu merkez: Bademağacı

Cinsi: Kadın figürini

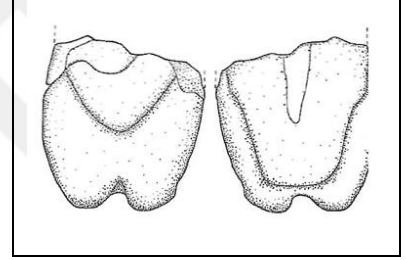
Maddesi: Pişmiş toprak

Dönemi: Geç Neolitik/Erken Kalkolitik

Durumu: Kırık parça

Ölçüler: Boy 6,5 cm

Tanımı: Ayakta duran kadın figürini. Üst baldırların küçük bir kısmı ile karın bölgesi sağlam durumda olan eserin hatları dolgun/iri betimlenmiştir. Bacakların ve eserin duruşundan ayakta olduğu anlaşılmaktadır.

Yayın bilgisi: Duru, R. Umurtak, G. (2019), “Bademağacı Höyüğü Kazıları Neolitik ve Erken Kalkolitik Çağ Yerleşmeleri” *Ege Yayınları*, İstanbul

158.

Bulunduğu merkez: Bademağacı

Cinsi: Kadın figürini

Maddesi: Pişmiş toprak

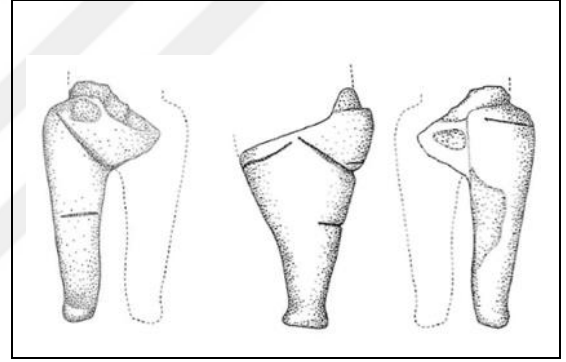
Dönemi: Erken Neolitik II

Durumu: Kırık parça

Ölçüler: Yükseklik 7,5 cm

Tanımı: Ayakta duran kadın figürünü. Sadece sol bacağın tamamı ile karın bölgesinin küçük bir kısmı ele geçmiştir.

Bacak ve karın bölgesi dolgun/iri tasvir edilmiştir. Ayak çok küçük bir çıkıntı şeklindedir.

Yayın bilgisi: Duru, R. Umurtak, G. (2019), “Bademağacı Höyüğü Kazıları Neolitik ve Erken Kalkolitik Çağ Yerleşmeleri” *Ege Yayınları*, İstanbul

159.

Bulunduğu merkez: Bademağacı

Cinsi: Kadın figürini

Maddesi: Pişmiş toprak

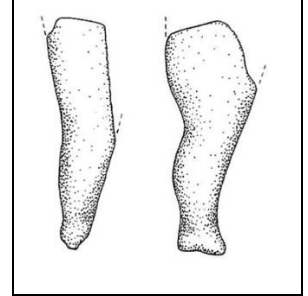
Dönemi: Geç Neolitik/ Erken Kalkolitik

Durumu: Kırık parça

Ölçüler: Yükseklik 6 cm

Tanımı: Ayakta duran kadın figürünü. Eserin sadece tek bir bacağı sağlam ele geçmiştir. Kalın ve dolgun şekilde betimlenmiştir. Ayak kısmı küçük bir çıkıntı şeklindedir.

Yayın bilgisi: Duru, R. Umurtak, G. (2019), “Bademağacı Höyüğü Kazıları Neolitik ve Erken Kalkolitik Çağ Yerleşmeleri” *Ege Yayınları*, İstanbul

160.

Bulunduğu merkez: Bademağacı

Cinsi: Kadın figürünü

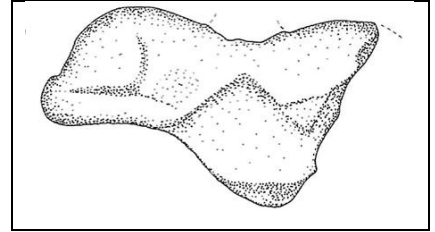
Maddesi: Pişmiş toprak

Dönemi: Erken Neolitik

Durumu: Vücudun büyük bir çoğunluğu eksiktir.

Ölçüler: Yükseklik 4,9 cm

Tanımı: Sağ kol ve göğüs kısmı sağlam ele geçmiş kadın figürünü. Göğüsler abartısızdır ve sağlam ele geçen kol göğüs üzerindedir.

Yayın bilgisi: Duru, R. Umurtak, G. (2019), “Bademağacı Höyüğü Kazıları Neolitik ve Erken Kalkolitik Çağ Yerleşmeleri” *Ege Yayınları*, İstanbul

161.

Bulunduğu merkez: Bademağacı

Cinsi: İnsan figürini

Maddesi: Pişmiş toprak

Dönemi: Geç Neolitik/ Erken Kalkolitik

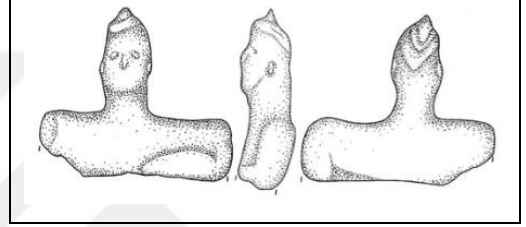
Durumu: Kırık parça

Ölçüler: Yükseklik 3,3 cm

Tanımı: Vücudun alt kısmı kırılmış figürin. Eserin sadece baş, omuz ve sol kolu sağlam durumdadır. Sağlam olan sol kol, sol göğsün üzerindedir. Yüzde gözler

ve burun belirtilmiş ancak ağız detayı yoktur. Kulaklar birer küçük çıkıntı şeklindedir. Saç detayı ise başın üzerinde bir topuzdur.

Yayın bilgisi: Duru, R. Umurtak, G. (2019), “Bademağacı Höyüğü Kazıları Neolitik ve Erken Kalkolitik Çağ Yerleşmeleri” *Ege Yayınları*, İstanbul

162.

Bulunduğu merkez: Bademağacı

Cinsi: İnsan figürini

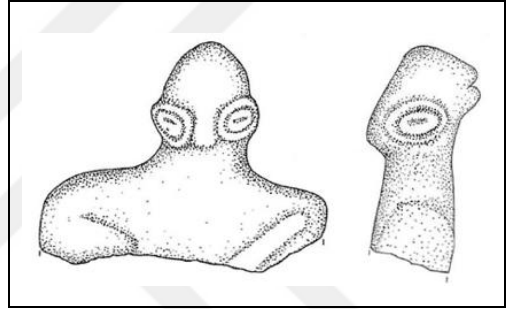
Maddesi: Pişmiş toprak

Dönemi: Geç Neolitik/Erken Kalkolitik

Durumu: Kırık parça

Ölçüler: Yükseklik 3,9 cm

Tanımı: Eserin vücut kısmı omuzların alt kısmından itibaren eksiktir. Yüzde ağız detayı yoktur. Burun ve gözler belirtilmiştir; gözler iri yuvarlaklar şeklindedir.

Yayın bilgisi: Duru, R. Umurtak, G. (2019), “Bademağacı Höyüğü Kazıları Neolitik ve Erken Kalkolitik Çağ Yerleşmeleri” *Ege Yayınları*, İstanbul

164.

Bulunduğu merkez: Bademağacı

Cinsi: Figürin başı

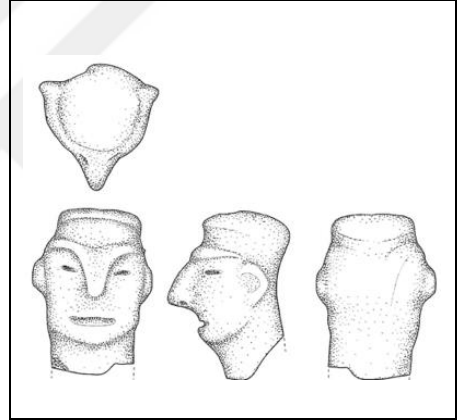
Maddesi: Pişmiş toprak

Dönemi: Geç Neolitik/ Erken Kalkolitik

Durumu: Tam figürin başı

Ölçüler: Yükseklik 6 cm

Tanımı: Tam plastik figürine ait baş. Gözler birer nokta ile gösterilmiş. Burun altında kaşlar ile bir bütün ve dışa doğru çıkıntı şeklindedir. Kulaklar da burun bölgesi gibi birer çıkıntı olarak betimlenmiştir. Ağız detayı belirtilmiştir

Yayın bilgisi: Duru, R. Umurtak, G. (2019), “Bademağacı Höyüğü Kazıları Neolitik ve Erken Kalkolitik Çağ Yerleşmeleri” *Ege Yayınları*, İstanbul

165.

Bulunduğu merkez: Bademağacı

Cinsi: İdol

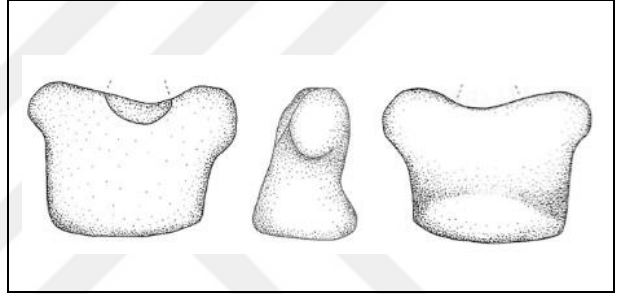
Maddesi: Pişmiş toprak

Dönemi: Erken Neolitik II/2

Durumu: Baş kısmı eksiktir.

Ölçüler: Yükseklik 5,2 cm

Tanımı: Pişmiş toprak idol. Başın olması gereken yerde bir delik mevcuttur. Kollar hafif birer çıkıntı şeklindedir. Vücut kısmı ise yassı bir biçimde şekillendirilmiştir.

Yayın bilgisi: Duru, R. Umurtak, G. (2019), “Bademağacı Höyüğü Kazıları Neolitik ve Erken Kalkolitik Çağ Yerleşmeleri” *Ege Yayınları*, İstanbul

166.

Bulunduğu merkez: Bademağacı

Cinsi: İdol

Maddesi: Pişmiş toprak

Dönemi: Geç Neolitik/Erken Kalkolitik

Durumu: Baş eksik.

Ölçüler: Yükseklik 3,8 cm

Tanımı: Pişmiş toprak idol. Başın olması gereken yerde bir delik yer alır. Kollar hafif birer çıkıntı şeklindedir. Vücut yassıdır. Cinsel organ bir üçgen ile belirtilmiştir. Arka kısmında bir çizgi ile kalça detayı verilmiştir.

Yayın bilgisi: Duru, R. Umurtak, G. (2019), “Bademağacı Höyüğü Kazıları Neolitik ve Erken Kalkolitik Çağ Yerleşmeleri” *Ege Yayınları*, İstanbul

167.

Bulunduğu merkez: Bademağacı

Cinsi: İdol

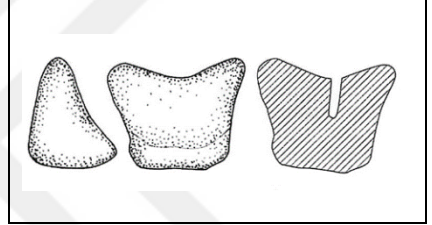
Maddesi: Pişmiş toprak

Dönemi: Geç Neolitik

Durumu: Baş eksik.

Ölçüler: Yükseklik 2,4 cm

Tanımı: Pişmiş toprak idol. Kollar çok hafif çıkıntı şeklindedir. Baş için bir delik vardır. Oturur şekilde betimlenmiştir.

Yayın bilgisi: Duru, R. Umurtak, G. (2019), “Bademağacı Höyüğü Kazıları Neolitik ve Erken Kalkolitik Çağ Yerleşmeleri” *Ege Yayınları*, İstanbul

168.

Bulunduğu merkez: Bademağacı

Cinsi: İdol

Maddesi: Pişmiş toprak

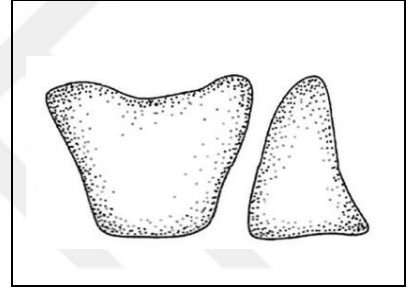
Dönemi: Geç Neolitik

Durumu: Baş eksik.

Ölçüler: Yükseklik 2,5 cm

Tanımı: Pişmiş toprak idol.

Tanımı: Pişmiş toprak idol. Kollar çok hafif çıkıntı şeklindedir. Baş için bir delik vardır. Oturur şekilde betimlenmiştir.

Yayın bilgisi: Duru, R. Umurtak, G. (2019), “Bademağacı Höyüğü Kazıları Neolitik ve Erken Kalkolitik Çağ Yerleşmeleri” *Ege Yayınları*, İstanbul

169.

Bulunduğu merkez: Bademağacı

Cinsi: İdol

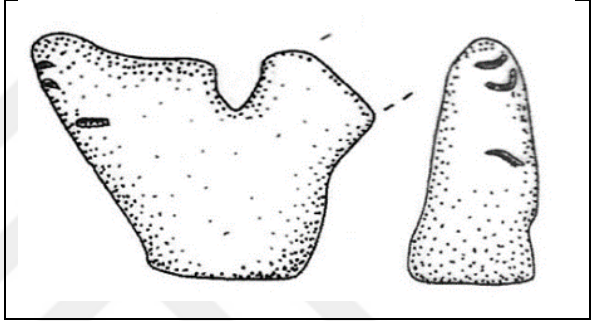
Maddesi: Pişmiş toprak

Dönemi: Geç Neolitik

Durumu: Baş eksik, omuz kısmında ufak bir kırık mevcuttur.

Ölçüler: Yükseklik 2,5 cm

Tanımı: Pişmiş toprak idol. Kollar omuz kısmından hafif birer çıkıntı şeklindedir. Baş için bir delik mevcuttur.

Yayın bilgisi: Duru, R. Umurtak, G. (2019), “Bademağacı Höyüğü Kazıları Neolitik ve Erken Kalkolitik Çağ Yerleşmeleri” *Ege Yayınları*, İstanbul

170.

Bulunduğu merkez: Bademağacı

Cinsi: İnsan figürü

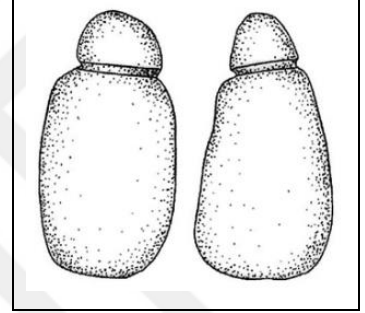
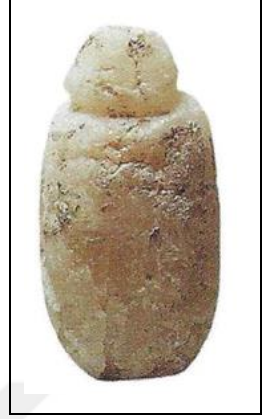
Maddesi: Taş

Dönemi: Erken Neolitik II/3

Durumu: Tam

Ölçüler: Yükseklik 4 cm

Tanımı: Taştan yapılmıştır. Vücut hatlarının detayları verilmemiştir. Oldukça durağan tasvir edilmiştir.

Yayın bilgisi: Duru, R. Umurtak, G. (2019), “Bademağacı Höyüğü Kazıları Neolitik ve Erken Kalkolitik Çağ Yerleşmeleri” *Ege Yayınları*, İstanbul

171.

Bulunduğu merkez: Bademağacı

Cinsi: İdol başı

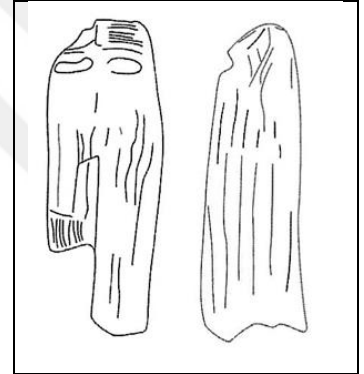
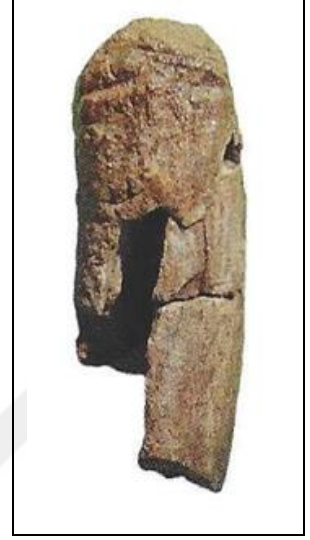
Maddesi: Boynuz

Dönemi: Erken Neolitik II

Durumu: Alt kısmında kırık mevcuttur.

Ölçüler: Yükseklik 5,8 cm Çap:1,9-2,3 cm

Tanımı: Boynuz'dan idol başı. Yüz kısmında sadece gözler belirtilmiştir. Diğer detaylar yoktur.

Yayın bilgisi: Duru, R. Umurtak, G. (2019), "Bademağacı Höyüğü Kazıları Neolitik ve Erken Kalkolitik Çağ Yerleşmeleri" *Ege Yayınları*, İstanbul

172.

Bulunduğu merkez: Bademağacı

Cinsi: İnsan tasviri

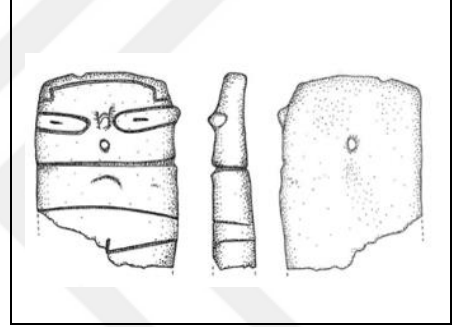
Maddesi: Pişmiş toprak

Dönemi: Geç Neolitik/Erken Kalkolitik

Durumu: Eserin alt kısmı kırıktır.

Ölçüler: Yükseklik 6,2 cm

Tanımı: Yassı kil plaka üzerine insan olduğu çizgilerle belirtilmiş insan tasviri. Yüz detayları verilmiştir. Burun hafif bir çıkıntı şeklindedir.

Yayın bilgisi: Duru, R. Umurtak, G. (2019), “Bademağacı Höyüğü Kazıları Neolitik ve Erken Kalkolitik Çağ Yerleşmeleri” *Ege Yayınları*, İstanbul

173.

Bulunduğu merkez: Bademağacı

Cinsi: Ayak modeli

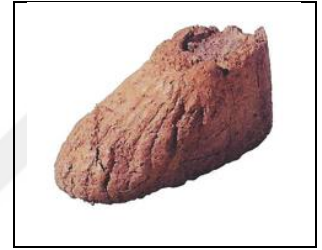
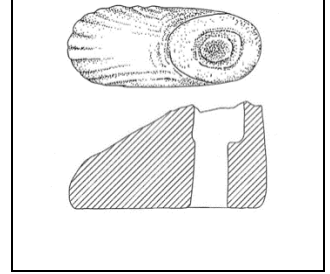
Maddesi: Pişmiş toprak

Dönemi: Erken Neolitik II/2

Durumu: Tam

Ölçüler: Uzunluk 25 cm

Tanımı: Pişmiş topraktan yapılmış ayak modeli. Ayağın ön kısmında dikey çizgiler yer almaktadır.

Yayın bilgisi: Duru, R. Umurtak, G. (2019), “Bademağacı Höyüğü Kazıları Neolitik ve Erken Kalkolitik Çağ Yerleşmeleri” *Ege Yayınları*, İstanbul

174.

Bulunduğu merkez: Bademağacı

Cinsi: Ayak modelleri

Maddesi: Pişmiş toprak

Dönemi: Erken Neolitik II

Durumu: Tam.

Ölçüler: Uzunluk 2- 3,5 cm

Tanımı: Pişmiş topraktan yapılmış ayak modelleri. Üç eserde ayak parmakları detaylandırılmıştır. Diğerinde ise ayak detayları verilmeden bir tasvir mevcuttur.

Yayın bilgisi: Duru, R. Umurtak, G. (2019), “Bademağacı Höyüğü Kazıları Neolitik ve Erken Kalkolitik Çağ Yerleşmeleri” *Ege Yayınları*, İstanbul

175.

Bulunduğu merkez: Bademağacı

Cinsi: İnsan Tasviri

Maddesi: Pişmiş toprak

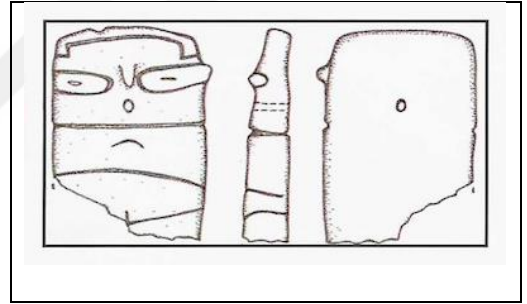
Dönemi: EN II yıkıntısı içerisinde bulunmuştur

Durumu: Bacak bölgesi kırık

Ölçüler: Yükseklik: 6.2 cm

Tanımı: Yassı kil plaka. Plaka üzerinde gözler ve burun gösterilmiş. Ağız detayı bir delik şeklinde betimlenmiş.

Bel ve kasıl bölgesi çizgi ile belirtilmiştir.

Yayın bilgisi: Duru, R. Umurtak, G. (2019), “Bademağacı Höyüğü Kazıları Neolitik ve Erken Kalkolitik Çağ Yerleşmeleri” *Ege Yayınları*, İstanbul

176.

Bulunduğu merkez: Yalvaç Müzesi

Cinsi: Sokmabaşlı figürin

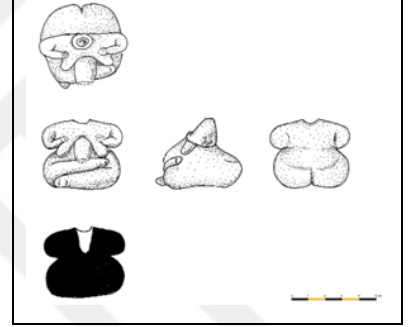
Maddesi: Pişmiş toprak

Dönemi: -

Durumu: Baş eksik

Ölçüler: Yükseklik: 4.4 cm, Genişlik: 5.4 cm

Tanımı: Beyaz taneciklerin belirgin olduğu hamurdan yapılmış, kendinden astarlı, oldukça iyi fırınlanmış, kızıl kahve-kırmızı renkli, hafif açkılı. Sokmabaşı eksik, elleri göğüs üzerinde duran, parmakları vurgulanmış, sarkık, iri memeli, öne doğru fırlamış iri göbekli, bağdaş kurarak oturan kadın betimi.

Yayın bilgisi: U, G. (2008), “Yalvaç Müzesi’ndeki İki Ana Tanrıça Figürinin Düşündürdükleri” *Muhibbe Darga Armağanı*, Sadberk Hanım Müzesi Yayını, İstanbul

177.

Bulunduğu merkez: Yalvaç Müzesi

Cinsi: Boyalı figürin

Maddesi: Pişmiş toprak

Durumu: Baş eksik

Ölçüler: Yükseklik: 10.5 cm, Genişlik: 11.2 cm

Tanımı: İyi arıtılmış pembemsi-grimsi bej renkli hamurdan yapılmış, pişme nedeniyle gri lekeli, kirli beyaz astar üzerine portakalımsı kahverengi boya ile süslenmiş, Başı kırık ve eksik, eller göğüs üzerine yerleştirilmiş, iri memeli, şişman, bacakları bitişik,

hafif sola doğru toplanmış oturur durumda. Boyunda bir boya ile bir gerdanlık belirtilmiş, gövde düzensiz boya bantlarla çizilmiş.

Yayın bilgisi: U, G. (2008), “Yalvaç Müzesi’ndeki İki Ana Tanrıça Figürinin Düşündürdükleri” *Muhibbe Darga Armağanı*, Sadberk Hanım Müzesi Yayını, İstanbul